Št. 26 (1457) Leto XXVIII
NOVO MESTO, četrtek, 7. julija 1977
13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

DOLENJSKI LIST

YU ISSN 0416-2242

Oči uprte v sedmerico

V Posavju gre zares — Za besedami na vrsti dejanja — Uvajanje zakona v življenje

Sedem delovnih organizacij v Posavju je trenutno vsem na očeh, saj v okviru akcije republiškega sveta Zveze sindikatov pričakujejo od njih vzorno samoupravno organiziranost, tako, ki bo izpolnila vse zahteve zakona o združenem delu. To so: Agraria in Posavje iz Brežic, Celuloza, Imperial in Preskrba iz Krškega ter Lisca in Stilles iz Sevnice.

Medobčinski svet Zveze sindikatov je na seji 30. junija na Čatežu ocenil, da so se z veliko odgovornostjo lotili dela zlasti v brežiškem Posavju, v krški Preskrbi in Imperialu ter v sevniškem Stillesu.

Pri Preskrbi v Krškem razmišljajo, da bi v okviru SOZD Mercator ustanovili temeljno gostinsko organizacijo. To bi bilo možno, če bi uspeli, da bi se njihova dva gostinska lokala združila s celotnim krškim gostinstvom. O tem se bodo seveda še sporazumevali.

Tudi v Imperialu menijo, da imajo možnosti za ustanovitev dveh tozdov, enega za proizvodnjo žvečilne gume in enega za živila.

V Celulozi in Lisci menijo, da so dobro povezani v proizvodnem in tehnološkem pogledu, zdaj pa razmišljajo o nadaljnji obliki nekaterih služb. Predvsem pa se bodo posvetili dohodkovnim odnosom. Nagrajevanje še marsikje šepa. Najdlje so prišli tam, kjer merijo količino vloženega dela ali pa finančno vrednost prodanega blaga na zaposlenega.

JOŽICA TEPPEY

DAN RUDARJEV — Vesela pesem je med drugim oznanila, da kanižariški rudnik spet obratuje.

Obnovljen rudnik – plod sodelovanja

V Kanižarici po 15 mesecih ponovno zapela sirena

„Obnovljen rudnik pomeni plod sodelovanja in solidarnosti vseh delovnih ljudi Slovenije, največ pa vaših pridnih rudarskih rok," je dejal na sobotni slovesnosti pred kanižariškim rudnikom predsednik republiškega komiteja za energetiko in član izvršnega sveta Drago Petrovič. Nato je predal direktorju rudnika inž. Tomu Plečku odločbo, s katero rudniku dovoljujejo ponovno obratovanje.

Tako so delavci rudnika rjavega premoga in industrije gradbenega materiala dan rudarjev, Titove in partijske jubileje ter 120-letnico rudnika proslavili še posebno slovesno. Predvsem zaradi prvih ton premoga. Rudniška sirena je namreč uredi proslave oznanila, da prihaja iz jame, ki so jo že mnogi odpisali (kodo, ki jo je povzročila voda, so strokovnjaki ocenili na 67,5 milijona novih din), prva „pošiljka" premoga.

Ob koncu proslave, katere se je udeležil tudi Janez Barbič, predsednik RS ZSS, je pred mikrofon stopil tudi direktor. Med drugim je dejal, da je zaenkrat osposobljen samo en odkop s staro transportno opremo, medtem ko je tretji sloj, v katerem je potekala proizvodnja pred potopitvijo in kjer je večina mehanizacije, zaprt. Nato se je v imenu kolektiva zahvalil za pomoč republiškim, medobčinskim, občinskim in drugim samopolitičnim organizacijam, vsem rudnikom v Sloveniji, podjetjem v Novomeški in Črnomaljski občini, rudarskima inštitutoma Budimpešte in Ljubljane ter ljubljanskemu geološkemu zavodu in Geofizičnemu zavodu iz Zagreba.

J. PEZELJ

VREME

V tem tednu bo še precej spremenljivo vreme, predvsem v popoldanskem času se bodo pojavljale krajevne nevihte.

TRIDESET TISOČ OBISKOVALCEV — Mogočno je odmevala pesem Tržaškega partizanskega zbora. Prisluhnil ji je prav vsak od tridesettisočglave množice in se spomnil na dogodke izpred tridesetih let. Po govoru dr. Marijana Breclja, predsednika slovenske skupščine, in nastopu gostov iz Trsta, so se obiskovalci razkropili med brezami, prisluhnili krajšim kulturnim programom na ostalih dveh „odrih" in ostali v prijazni Beli krajini vse do večera. (Foto: Janez Pezelj)

V revoluciji postali narod bojevnikov

Lokve 77: 30.000 obiskovalcev — Nastopil Tržaški partizanski zbor — Slavnostni govornik dr. Marijan Brecelj — Pozdravno pismo Titu

„Dragi Tito! Z množične proslave ob 35-letnici prvega osvobojenega ozemlja, na katerem smo se zbrali partizani in aktivisti Osvobodilne fronte skupaj z množico, pošiljamo najlepše pozdrave in čestitke k tvojim jubilejem. Danes se spominjamo velikih dogajanj iz časov narodnoosvobodilne vojne, s katerimi je slovenski narod pod vodstvom Komunistične partije izbojeval prvo svobodo," so med drugim napisali udeleženci proslave na Lokvah v pozdravnem pismu, ki so ga poslali tovarišu Titu.

V nedeljo so brezov gozdič pri Lokvah občani, ki so se udeležili osrednje slovenske partizanske proslave v počastitev dneva borca, dobesedno preplavili. Organizatorji so pričakovali okoli 25.000 gostov, v Belo krajino pa jih je prišlo nekaj manj kot 30.000. Skupaj s štirimi mladinskimi pohodnimi enotami, borci vseh partizanskih enot, ki so bile v Sloveniji ustanovljene v letih 1941/42, mladinsko brigado, ki je z množičnega zborovanja odšla na pohod po poteh slovenske delegacije na II. zasedanje Avnoja (trak na brigadni prapor je pripel sekretar IK P CK ZKS Franc Šetinc), so spomin na težke čase naše revolucije v kraju, kjer je padel legendarni komandant Stane, počastili tudi Sergej Kraigher, Mitja Ribičič, Janko Rudolf, Matija Maček, Janez Vipotnik, Josip Rus, Zoran Polič, Tone Fajfar, Janez Barborič, Franc Kimovec–Žiga, Franc Tavčar–Rok, dr. Avguštin Lah, Miha Butara, dr. Jože Brilej, Ljubo Jasnič, dr. Darko Črnej, Tone Turnher in drugi.

Slavnostni govornik je bil dr. Marijan Brecelj. Že v začetku je poudaril, da je bil naš osvobodilni boj prava ljudska revolucija, ko je mali slovenski narod postal narod bojevnikov. Revolucija je slovenskemu človeku ustvarjala pogoje njegovega bodočega življenja, osvobojenega vsake vrste izkoriščanja. Nato je slavnostni govornik poudaril sodelovanje med slovenskimi in hrvaškimi partizani. Dejal je, da se je

(Nadaljevanje na 4. strani)

JURIJU LEVIČNIKU RED LEGIJE ČASTI

Jurija Levičnika, glavnega direktorja IMV Novo mesto, je predsednik francoske republike Giscard d'Estaing odlikoval z redom legije časti, to je visoko francosko odlikovanje, ki ga je ustanovil Napoleon Bonaparte pred 175 leti. Predsednik francoske republike je odlikoval z redom zaslug za narod predsednika slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Janeza Milčinskega in prof. filozofske fakultete dr. Antona Grada, z viteškim redom zaslug za narod pa Zorana Kržišnika, ravnatelja Moderne galerije v Ljubljani.

TITO ODLIKOVAL MIRKA JAKŠETA

Predsednik Slovenske gospodarske zbornice Andrej Verbič je izročil Mirku Jakšetu, podpredsedniku zbornice, red dela z rdečo zastavo, s katerim ga je za izredne zasluge pri graditvi naše socialistične družbe odlikoval predsednik Tito. V obrazložitvi je bilo rečeno, da si je Mirko Jakše (po rodu je Novomeščan) tako pri delu v zbornici, v diplomatskih predstavništvih kot v organizacijah združenega dela vseskozi prizadeval, da bi se slovensko in jugoslovansko gospodarstvo najuspešnejše vključilo v mednarodno delitev dela in se uveljavilo v svetu.

„Cvet za tovariša Tita"

2. julija popoldne je obiskal 10. tabor likovnih samorastnikov Jugoslavije v Trebnjem Stane Dolanc, sekretar IK predsedstva CK ZKJ in pokrovitelj 4. salona jugoslovanske naive. Ogledal si je dela letošnjih udeležencev tabora, nato pa je bil na sklepni slavnostnni seji tabora in salona. Predsednik častnega odbora Bogdan Osolnik je govoril o poslanstvu trebanjskih taborskih srečanj za združevanje naših likovnih samorastnikov ter o izvirnosti njihovega sporočila, kot o prehojeni desetletni poti tabora. Janez Gartnar je nato razdelil odličja in spominske listine letošnjim ter drugim udeležencem taborov, ob navdušenem aplavzu pa je najprej sporočil sklep vodstva upravnega in častnega odbora:

prvo veliko zlato plaketo namenja trebanjski tabor predsedniku Titu v imenu vseh likovnih ustvarjalcev in tudi vseh občanov. Gerhard Ledić iz Zagreba se je v imenu odlikovanih pobudnikov in udeležencev tabora zahvalil za priznanja, hkrati pa je Staneta Dolanca posebej zaprosil, da bi v imenu vseh zbranih ponesel dragemu tovarišu Titu cvet — pozdrav tabora in vseh njegovih sodelavcev.

Zvečer je Stane Dolanc obiskal na Mirni na domu Sandija Leskovca ter si z zanimanjem ogledal njegova dela, ki vzbujajo na taborih in salonu vedno večji interes obiskovalcev.

STANE DOLANC: demokratizacija kulture da, toda kakšna in s kakšnimi cilji . . .

Radost ljudske ustvarjalnosti

Vrhunec letošnjih likovnih prireditev v Trebnjem — Stane Dolanc, sekretar IK P CK ZKJ, je odprl IV. likovni salon in govoril o pomenu likovnega samorastništva — 25-letnica Dane

Likovno samorastništvo daje svojevrsten prispevek v boju za odpravo zgodovinskega prekletstva delitve na umsko in fizično delo, je del kulture in umetnosti kot orožja za osvoboditev delovnega človeka.

Tako je v svojem govoru dejal Stane Dolanc, sekretar IK P CK ZKJ, pokrovitelj četrtega salona, na katerem razstavlja okoli 100 del nad 60 jugoslovanskih slikarjev in kiparjev, in desetega, jubilejnega tabora likovnih samorastnikov na sobotni slovesnosti v Trebnjem. Trebnjemu in njegovim neutrudnim organizatorjem je dal vse priznanje za doseženo raven trebanjskih likovnih prireditev, ki podpirajo tisto, kar je v umetnosti pristno, se ne zapirajo vase, bogatijo kulturo, dopolnjujejo in se ne razhajajo z akademskim slikarstvom in kiparstvom, njihov pomen pa se kaže zlasti v tem, ker spodbujajo spontane ustvarjalne sile v naših ljudeh. Trebnje si je z njimi ustvarilo vidno mesto ne le v Sloveniji in Jugoslaviji, temveč v širnem svetu. Samorastniška ustvarjalnost, ki je neločljivo povezana z industrijsko civilizacijo, in ki človeku nudi zadovoljstvo lastne tvornosti, že prehaja iz gibanja v stil. Zasluži družbeno priznanje in podporo, saj je sestavni del demokratizacije kulture, ne take, ki „vnaša kulturo med delavce" temveč take, ki spodbuja množično kulturno ustvarjalnost v ljudeh samih, ter s tem krepi njihovo družbeno moč in zavest.

Po otvoritveni slovesnosti 4. likovnega salona, na kateri so ob množici domačinov in gostov bili prisotni tudi republiški funkcionarji dr. Marjan Brecelj, Mitja Ribičič, dr. Jože Brilej, Bogdan Osolnik, Ludvik Golob, Emil Rojc, Andrej Ujčič, Marko Bulc, Riko Kolenc, Ivo Tavčar, Tilka Blaha, častni odbor prireditev, delegacije treh pobratenih občin Obrenovac, Velika Gorica in Iljaš ter kulturniški delegaciji Svetozareva in Karlovca, je na Mirni sledila še svečana počastitev 25-letnice tovarne rastlinskih specialitet Dane, ki je, kot je dejal v pozdravnem nagovoru Stane Dolanc, postala pojem napredka in sposobnosti naših ljudi.

O prireditvah, predvsem pa njihovih najvažnejših akterjih — likovnih samorastnikih, bomo več še pisali tudi v naslednji Prilogi.

M. LEGAN

Konec dober, vse dobro

Medobčinski svet SZDL Posavja o načrtih SIS

Medobčinski svet SZDL za Posavje je na seji 29. junija v Sevnici ob sodelovanju strokovnjakov Zavoda za plan in republiškega komiteja za izobraževanje ocenjeval minulo javno razpravo in sprejemanje samoupravnih sporazumov o temeljih načrtov SIS.

Do prave menjave dela je vsekakor še daleč. Kljub objektivnim težavam v občinah nosi vrsta republiških zvez samoupravnih interesnih skupnosti precej krivde za težave pri tej razpravi zaradi nejasnosti v standardih, predvsem pa zamujanja z njimi. Rok 10. julij je blizu, torej je treba pohiteti, sicer utegne kdo ostati brez denarja.

Tudi v posavskih občinah so morali v akcijo odločno poseči izvršni sveti. Po svoje izviren je amandma, ki so ga na predlog občinskega izvršnega sveta v Sevnici sprejeli delegati občinske skupščine, ki so selektivno zmanjšali apetite SIS za 10 milijonov dinarjev. Podpisovanje bodočih obveznosti je potekalo v glavnem zadovoljivo.

V sevniški občini je večina tozdov (38!) zavrnila podpis sporazuma skupnosti za zaposlovanje, ker program očitno ni tak, kot ga želi združeno delo, predvsem pa, ker ga delavcem do zadnjega hipa nihče ni ustrezno razložil.

A. Ž.

GOSTOLJUBJE TREBNJEGA: prisrčna dobrodošlica Stanetu Dolancu, ki je bil tokrat že drugič pokrovitelj likovnih prireditev v Trebnjem, in vsem številnim gostom. (Foto: J. Pavlin)

Žužemberk slavi

13. julija, na dan, ko so leta 1942 enote Zapadnodolenjskega odreda napadle italijansko vojsko, ki je v paniki in neredu iz Žužemberka zbežala proti Novemu mestu, slavi Žužemberk svoj praznik. Isti dan praznujejo tudi šoferji in avtomehaniki, saj je bila na ta dan leta 1943 blizu Lašč pri Dvoru ustanovljena prva partizanska motorizirana enota.

Slavnostni del počastitve praznika bo v nedeljo, 10. julija, dan poprej pa bodo športna tekmovanja in kresovanja. V nedeljo je ob 8. uri na sporedu svečana seja skupščine KS Žužemberk, ob 9. uri v domu TVD Partizan otvoritev razstav, posvečenih jubilejem ZKJ in tovariša Tita, zatem pa bo sprevod enot TO in CZ, gasilcev ter motornih vozil skozi trg. Ob 10. uri bo slavnostno zborovanje na trgu, na katerem bo govoril Uroš Dular, predsednik OK SZDL Novo mesto, razen šolarjev in članov KUD Žužemberk pa bo sodelovala tudi godba na pihala iz Straže. Sledil bo še nastop gasilcev z Dvora na Loki ter tovariško srečanje na žužemberškem trgu, kjer bo zabava s plesom. Vabljeni!

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Teptanje pravic

V Avstriji so prvi julijski dan začeli veljati predpisi o uporabi slovenskega jezika in postavitvi dvojezičnih krajevnih napisov na Koroškem. Te predpise je avstrijska vlada sprejela na podlagi zakona o narodnostnih skupinah, ki so ga poslanci avstrijskega zveznega parlamenta sprejeli 7. julija lani.

Zakon, ki omogoča postavitev dvojezičnih napisnih tabel (prvo so z informativnim velikim pompom ob prisotnosti velikega števila novinarjev in televizijskih snemalcev postavili minuli teden v Selah), so predstavniki slovenske manjšine že takoj ob sprejetju ocenili kot očitno revizijo avstrijske državne pogodbe.

To oceno je mogoče podpreti z naslednjimi podatki: avstrijske oblasti bodo v skladu z omenjenim zakonom postavile skupaj 20 (dvajset) dvojezičnih napisnih tabel, z drugimi besedami: izmed 800 krajev, kjer živijo Slovenci, jih bo dobilo te table samo 10 (deset).

Pri tem pa velja mimogrede spomniti, da so še leta 1972 kanili postaviti table v 250 krajih, vendar pa so zaradi silovitih šovinističnih in nacionalističnih izpadov postavili le okoli 30 tabel. Te so tedaj vse po vrsti bodisi premazali, bodisi razbili. Koroški heimatdienst si je te dni skušal „oprati roke" že vnaprej, saj je na letakih pozival svoje člane, naj pustijo table, ki jih sedaj postavljajoo, pri miru. Se pravi: če bo „kdo" te table razbil, potem to ne bodo pripadniki heimatdiensta . . .

Pa ne glede na to: koroški Slovenci so znova grobo prizadeti, kajti te maloštevilne table, ki jih bodo še naslednje dni postavili, pomenijo kršitev avstrijske državne pogodbe, saj zmanjšujejo naselitveni prostor koroških Slovencev za dobro tretjino. Koroški Slovenci so zato upravičeno prepričani, da so te dvojezične table le zunanje dejanske likvidacije slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Uradni Dunaj pa je že pred tem pohitel z izjavo, da predstavlja zakon o narodnostnih skupinah, sprejet 7. julija 1976, „dokončno izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe."

Konec preteklega tedna je v zvezi s tem zvezni izvršni svet po svoji seji objavil izjavo, v kateri med drugim pravi, da bo Jugoslavija kot ena izmed podpisnic avstrijske državne pogodbe še nadalje vztrajala, da republika Avstrija v celoti izpolni obveznosti.

Izjava dodaja, da bo jugoslovanska vlada še nadalje dajala popolno podporo upravičenim zahtevam manjšine.

Zvezni izvršni svet je prav tako opozoril, da sedaj veljavni ukrepi odrekajo pripadnikom slovenske manjšine celo nekatere pravice, ki jih je že imela.

Tako se žalostna zgodba nadaljuje ob brezbrižnem odnosu vlade sosednje države do njenih pripadnikov, ki jim odreka njihove temeljne pravice, ne glede na vse in celo v času, ko se nadaljuje beograjski sestanek evropske konference o varnosti in sodelovanju, na kateri so med drugim pred dvema letoma sprejeli tudi vzpodbudne besede o evropskih manjšinah.

JANEZ ČUČEK

OBISK KADARJA V ZRN – Prvi sekretar madžarske socialistične delavske partije Janoš Kadar je prispel na štiridnevni obisk v ZR Nemčijo. Letos bo blagovna menjava med ZRN in madžarsko predvidoma dosegla tri milijarde mark vrednosti, pri čemer pa imajo Madžari še vedno znaten primanjkljaj, ki je bil leta 1975 858 milijonov mark. (Telefoto: UPI)

Dohodkovni odnos „od njive do mize"

Sami živinorejci in mesarji ne morejo veliko spremeniti, četudi se dogovarjajo

Ni res, da bi mesarji premalo plačali za živino, temveč je krma predraga, pravijo nekateri. Direktor velikega kombinata pa je dejal, da rejo živine bremenijo tudi drugi previsoki stroški. Morda bi bilo moč znižati stroške tudi pri prodaji mesa. Donosnost pitanja torej ni odvisna le od tega, koliko lahko mesarji plačajo za živino v sedanjih razmerah, ampak še od vrste stvari, ki jih živinorejci navadno niso upoštevali.

Družbeni dogovor o kmetijskoživilskih celotah je bil podpisan z namenom, da bi se med drugim hitreje in dovolj na široko uvajali dohodkovni odnosi, ki naj kmetovalcem zagotove ustrezno mesto. V tako široki celoti se bodo morali dogovarjati o medsebojnih dohodkovnih odnosih oziroma razmerjih. To pa je, rečeno bolj preprosto, dogovarjanje o tem, koliko je vredno delo tega in onega, koliko mora vlagati gmotnih sredstev v pridelke ali izdelke in kak delež naj torej dobi v skupni ceni, da bo delo vseh nagrajeno ali plačano enako pošteno.

Sami živinorejci in mesarji ne morejo veliko spremeniti, četudi se dogovarjajo med sabo. Če sta krma in krmilo cenejši, pa je dohodek rejca lahko zadovoljiv, četudi se odkupna cena pitancev ne zveča. Ti računi so pri kmetih, ki sami pridelujejo krmo, sicer nekoliko drugačni kot na kmetijskih kombinatih. Koliko jih velja krma, navadno ne računajo. Zanje je otipljiva le tista cena, ki jo plača mesar, in še cena krmila, če ga kupijo.

V razvijajoči se veliki, organizirani proizvodnji, ki bo zniževala nekatere stroške, pa si ne bodo mogli sami določati cen. Zato bo tudi njim koristilo zniževanje stroškov pri pridelovanju krme. Kako naj se lotijo tega? S smotrno rabo skupnih večjih strojev, da za vračanje kredita ne bo treba toliko denarja, kot če bi jih kupili sami.

Z varčevanjem pri gnojenju. Pa ne tako, da bi kupili manj gnojil. Kupili naj bi jih tako, da bi bilo manj posrednih stroškov, med njimi prevoznih. Če gnojila vozijo v skladišče kmetijske organizacije in od tam h kmetom, je več stroškov, kot če bi ga zapeljali iz tovarne naravnost h kmetom.

Direktor kmetijskega kombinata je dejal, da pri njih znaša vrednost krme v stroških mleka le 50 % – prav pa bi bilo, če bi znašala 70 %. Druge stroške bi torej bilo treba zmanjšati za 20 % in za toliko bi bili manjši tudi skupni stroški prireje mleka.

Podobno je treba ocenjevati prodajo mesa. Ali ni moč kaj privarčevati pri nesmotrnih prevozih, rabatih trgovini, ki jih dobiva poleg marže, in podobnem?

Enako velja za kmetijske pridelke. Dohodkovna razmerja bi se morala začeti pri proizvajalcih gnojil, zaščitnih sredstev in kmetijskih strojev. Rasla naj bi preko kmetijstva, živilske industrije in trgovine do porabnikov, delavcev v mestih. Ko bo ugotovljena stvarna vrednost dela vseh zajetih v tej kmetijskoživilski celoti, se bodo tudi s porabniki laže dogovarjali o tem, ali je možno ceno zvišati ali ne.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

LJUBLJANA. Član predsedstva SRFJ in predsedstva CK ZKJ Edvard Kardelj je v nedeljo sprejel člana direkcije KP Italije in direktorja lista „Rinascita" Adalberta Minuccija in odgovornega urednika tega lista Bruna Siacherla. Edvard Kardelj se je z njimi zadržal v daljšem pogovoru in dal intervju za omenjeni list. Pogovora se je udeležil tudi predsednik Komisije za mednarodna ekonomska in politična vprašanja Predsedstva CK ZK Slovenije Radko Močivnik.

TRST. Predstavniki političnih strank, v katerih delujejo Slovenci v Italiji in predstavniki osrednjih zamejskih slovenskih organizacij, so danes obrazložili pismo, ki so ga poslali predsedniku vlade Giuliu Andreottiju. V pismu zahtevajo, da izpolni obljubo in sprejme slovensko delegacijo v Rimu, da bi mu lahko podrobneje obrazložili in utemeljili zahteve slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Andreotti je tak sprejem obljubil že 3. septembra lani, ko je obiskal Videm in porušeno območje Furlanije, od takrat pa se ni nič premaknilo, čeprav je bil med tem časom ratificiran osimski sporazum. Pismo Andreottiju ugotavlja, da Slovenci zaman terjajo posebne norme, kot jih predvideva italijanska ustava, in da je rimski parlament do sedaj sprejel samo dva omenjena zakona. Še vedno so v veljavi fašistični zakoni, sprejeti zato, da se vse neitalijanske narodnosti čim prej asimilirajo.

RABAT. V Rabat je dopotoval egiptovski predsednik Anvar el Sadat. Sadata, ki je prispel iz Librevilla, kjer je na sestanku organizacije afriške enotnosti vodil egiptovsko delegacijo, je pričakal maroški kralj Hasan II.

MADRID. Kot je sporočila španska državna agencija „CIFA" so španske oblasti izdale sklep o izgonu sovjetskega uradnika Genadija Svesnikova, ki se je baje ukvarjal z obveščevalno dejavnostjo. Španska policija je Svesnikova aretirala minulo soboto v okolici Madrida. V sporočilu je rečeno, da je imel Svesnikov v trenutku, ko so ga aretirali, pri sebi paket z dokumenti, „ki so pomembni za državno obrambo". Svesnikov je bil zaposlen v špansko-sovjetski mešani pomorski firmi „Intramar". Španske oblasti so pred nekaj meseci iz države izgnale tudi nekega sovjetskega trgovinskega predstavnika, ki se je prav tako baje ukvarjal z obveščevalno dejavnostjo.

tedenski mozaik

SVET JE PRIŠEL MINULI TEDEN korak bližje do cilja, ki si ga prav nihče ne želi: novega strahotnega uničevalnega orožja, znanega pod imenom „nevtronska bomba". To je orožje, ki tako kot „klasične" jedrske bombe, ubija vse živo, vendar pa je toliko „izpopolnjeno", da pri tem ne ruši tako kot njena klasična predhodnica. Vendar pa so bili mnenja v senatu Združenih držav Amerike, kjer so minuli teden o tem glasovali, izredno deljena: ko so glasovali za zaprtimi vrati (kar se je zgodilo prvič po štirinajstih letih), je bilo 43 senatorjev za to, da začnejo izdelovati to bombo, 42 senatorjev pa ni bilo zato, da vlada nameni denar za novo orožje . . . za las, ampak vendarle za . . .

TOREJ JE BILO PRECEJ DRUGAČE od izjave, ki jo je dal neki francoski diplomat z večletnimi izkušnjami: razlika med diplomati in diamanti je predvsem v ceni, saj je znano, da so diamanti veliko dražji. Sicer pa je še ena razlika: diamante brusijo, dokler niso povsem prozorni, diplomati pa se brusijo, dokler niso povsem neprozorni . . . Tako kot tisti, ki odločajo o orožju . . .

PA DA NE BO VSE SAMO O OROŽJU, dodajmo še tole: nemški vinogradniki se pritožujejo zaradi uvoza cenenih italijanskih vin, zaradi katerih domača nemška ne gredo dobro v denar. Ko so se potožili svojemu ministru za poljedelstvo, jim je odgovoril: „Ob prepovemo italijanskim proizvajalcem vin izvoz v Zvezno republiko Nemčijo, jih bomo prisilili, da vsi po vrsti skočijo v Jadransko morje, kjer jih bodo pojedli ribe." . . . duhovitost na račun . . .

ZA KONEC PA ŠE TOLE: V Peruju so morali pred koncem šolskega leta zapreti več šol – in zakaj? Zaradi „sibirskega mraza, ki je pognal živo srebro tudi na 25 stopinj pod ničlo, medtem ko mi vzdihujemo zaradi vročine . . .

Iz zadnjega Pavlihe

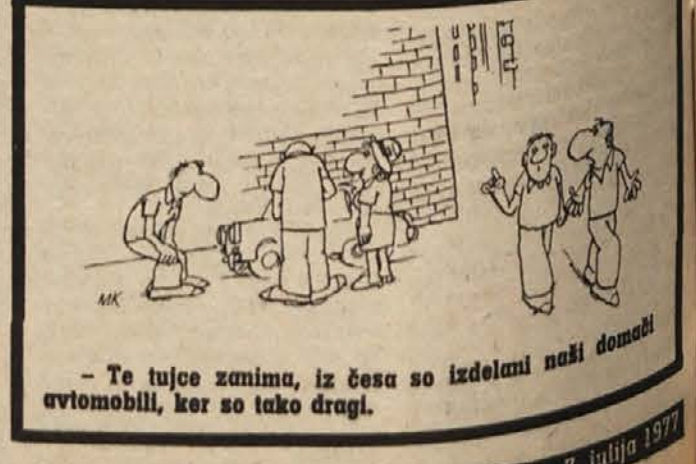

– Te tujce zanima, iz česa so izdelani naši domači avtomobili, ker so tako dragi.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Po vsej Jugoslaviji in v Sloveniji so bile številne proslave ob dnevu borca 4. julija, ko je pred šestintridesetimi leti politbiro CK KPJ pozval vse jugoslovanske narode in narodnosti v upor zoper tuje soldatske in njihove domače izdajalce.

Osrednja slovesnost, ki je imela vsejugoslovanski pomen, je bila na legendarni Kozari, udeležilo pa se je je 50.000 ljudi; v Lokvah pri Črnomlju pa je bila velika svečanost že 3. julija. V čudovitem miru belokranjskih gričev in tihih loz se je zbralo na tisoče Slovencev iz vseh krajev naše ožje domovine, hrvaških partizanov ter delegacije Slovencev iz zamejstva.

Počastili dan borca

Slavnostni govornik na prireditvi je bil predsednik skupščine SRS dr. Marijan Brecelj, ki je med drugim poudaril, da Jugoslavija ne more biti zadovoljna s sedanjim položajem slovenske manjšine v Avstriji, obenem pa je opozoril tudi na pomen osvobojenega ozemlja Bele krajine, ki so ga partizani s hudimi boji vzpostavili že leta 1942. To je bilo obdobje, ko je pričela kazati povsem določene oblike tudi bodoča demokratična ljudska oblast.

NAGRAJEVANJE

Slovenski izvršni svet je razpravljal o nekaterih vprašanjih zagotavljanja z energijo za obdobje 1976 – 1980. Poudaril je, da je potrebno predvsem uresničiti program gradnje objektov za proizvodnjo in prenos energije, kakršnega vsebuje sporazum o razvoju energetike za našo republiko.

Po tem sporazumu bosta začeli letos obratovati termoelektrarna Šoštanj 4 in hidroelektrarna Srednja Drava 2, v letu 1979 pa jedrska elektrarna Krško.

GOSPODARSTVO

Minuli teden sta kar dva vidna politična organa Jugoslavije obravnavala nekatera aktualna vprašanja našega gospodarjenja.

Najprej je o tem spregovoril izvršni komite predsedstva CK ZKJ, v uvodni besedi k tej seji pa je Munir Mesihović dejal, da moramo posvetiti še več skrbi večji storilnosti dela, hkrati pa je za nesprejemljiva označil razmišljanja nekaterih, ki menijo, da je lahko danes inflacija tudi inštrument naše gospodarske politike. Dejal je, da se bo znašlo naše gospodarstvo v težkem položaju, če ne bo samo iskalo rešitev iz zapletenih položajev, v katerih se je morebiti znašlo in če bo čakalo zgolj na ukrepe države.

Enako je poudaril v zvezni skupščini Jugoslavije tudi podpredsednik zveznega izvršnega sveta dr. Branislav Sefer. Menil je, da nas ne bi smeli v ničemer uspavati nekateri dobri dosežki letošnjega gospodarjenja, kajti doseženo se lahko hipoma sesuje, če ne bomo delali še naprej pogumno in bolj ustvarjalno.

ZAVRNITEV

Delegati skupščine Zveze skupnosti zdravstvenega zavarovanja Jugoslavije so zavrnili zahteve proizvajalcev za zvišanje cen nekaterih zdravil, serumov in cepiva, obližev in zobnih preparatov, zahteve proizvajalcev so se nanašale na domala 290 artiklov . . .

Vsaj eni, ki se ravnajo tako kot govorimo: namreč, da ne bomo pristajali na podražitev, če slednje res niso nujne, ko že ugotavljamo, da so pristojni marsikje neupravičeno klonili pred pritiski za zvišanje cen.

NOV ZAKON

Veljati je začel novi zakon o kazenskem postopku, ki prinaša precej novosti. Komur je bila na primer neupravičeno odvzeta prostost in je bil prej v rednem delovnem razmerju, se mu šteje pripor v delovno dobo. Določeno pa je tudi, da sme preiskava trajati največ šest mesecev. Tudi pripor je temu primerno prirejen in sme trajati največ pol leta.

MILAN MEDEN

ZASOLJENA „ČATEŠKA NOČ“ – Blizu 3.000 obiskovalcev, večinoma iz Zagreba, se je udeležilo sobotne „Čateške noči“ v Čateških Toplicah in večina od teh je na svojih žepih občutila, da je bila ta prireditev tudi po cenah enkratna. Tega občutka gostom niso bistveno zmanjšali niti prizadevni kuharji niti vse strežno osebje ter tudi ne zabavniki z Alenko Pinterič (na sliki) in drugimi solisti, humoristi in ansambli, čeprav so se na moč trudili, da so bili potešeni želodci in ušesa. (Foto: Jožica Teppey)

ZMAGALI BOLJŠI – Pobrateni prostovoljni gasilski društvi Boštanj in Brezje pri Ljubljani sodelujeta nadvse delavno. V nedeljo so jim ljubljančani vrnili obisk. V tekmovanju so bili domači mladinci boljši. Gostje na sliki se niso uspeli revanžirati za poraz doma. (Foto: Železnik)

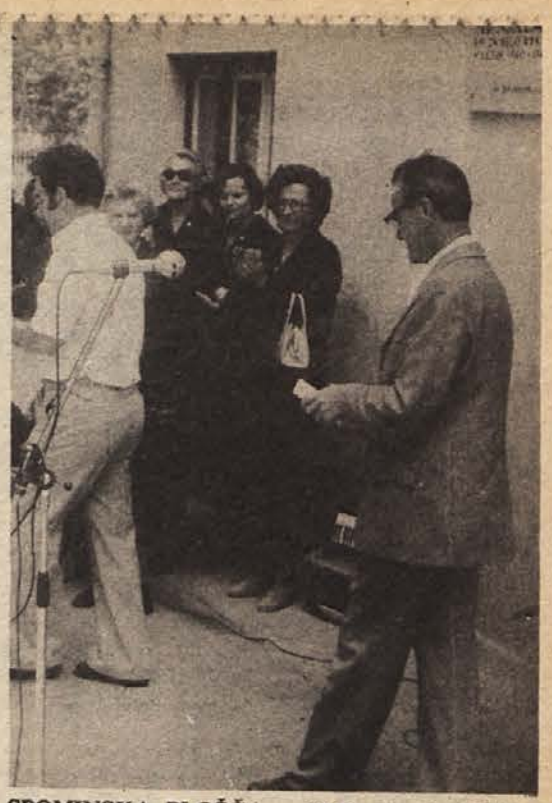

SPOMINSKA PLOŠČA – V Dvojmočevi hiši v Kanižarici so bile med NOV konference in seje okrožnega komiteja KPS za Belo krajino. Zato je komite OK ZKS Črnomelj 2. julija pripravil pred hišo svečanost, spominsko ploščo pa je odkril Ludvik Golob, član IK P CK ZKS.

NIKAR SAMO V VRHOVE!

V združenem delu bodo posavski sindikati že v drugi polovici julija organizirali razpravo o preobrazbi bančništva. Medobčinski svet je sklenil, da se razprave ne smejo nikjer omejevati samo na samoupravne organe in politične organizacije, ampak morajo seznaniti z namenom preobrazbe vsakega delavca. Gre za to, da bi imelo združeno delo več sredstev, ne pa da bi bilo vsako leto bolj siromašno. Delavci se bodo odločali za take banke, ki bodo v celoti uresničevale njihove interese. Pomembna je v prvi vrsti vsebina sprememb, ne toliko formalna organiziranost. Tudi dinar ni vse, čeprav banke merijo z njim svoje moči. V tem pa je bistvo odgovornosti sindikata kot vsebinskega nosilca razprave.

Odloča naj, kogar pesti problem

14. julija bomo postali Novomeščani bogatejši še za eno samoupravno interesno skupnost. Prav komunalna dejavnost je vsem najbolj na očeh in zato pogosto predmet kritike, četudi večkrat neupravičeno. Za komunalne storitve so doslej skrbeli različni dejavniki, razvoj posameznih dejavnosti je bil

Ciril Atelšek: Premalo posluha pri tistih, pri katerih bi ga moralo biti največ

premalo načrten, sredstva preveč razdrobljena, vpliv širših slojev pa je bil neznaten. Hitro priseljevanje v mesta je hkrati postavilo pred družbo tudi potrebo po boljši opremljenosti naselij. Te naloge – mnoge smo v skopem naštevanju preskočili – naj bi samoupravna komunalna skupnost reševala bolje, hkrati pa se z njo odpira možnost za združevanje interesov tam, kjer se pojavljajo, in za svobodno menjavo dela.

O obsežnih pripravah za ustanovitev komunalne interesne skupnosti je Ciril Atelšek , direktor TOZD Komunalne storitve pri Novogradu in tajnik iniciativnega odbora za ustanovitev komunalne skupnosti, dejal: „V krajevnih skupnostih je bil uspeh popoln. Svetom KS smo predložili družbeni dogovor in samoupravni sporazum o ustanovitvi SKS in do 15. junija so nam bili znani celo že delegati. Akcija je terjala angažiranje vseh članov iniciativnega odbora, pa tudi drugih, vendar nam ni žal truda. Hkrati smo se dogovorili, da bo za isto akcijo odgovoren v TOZD sindikat. Uspeh skupnega sestanka za vse predsednike OO in vse direktorje TOZD je bil ničen. Zbrala se ni niti desetina povabljenih. Do sedaj je podpisalo oba akta samo okoli 30 TOZD, v glavnem šole, od OZD samo Kremen, „Gorjanci“ in morda še katera.“

Kljub tem težavam si iniciativni odbor prizadeva, da bi bilo do ustanovne skupščine samoupravne skupnosti vse nared. Ponovno so opozorili vse tiste TOZD, ki do sedaj niso obravnavale obeh aktov, sindikat pa naj bi s politično akcijo prebudil zamudnike. Po besedah Cirila Atelška kažejo TOZD veliko mero nezainteresiranosti in neodgovornosti, čeprav nekatere med njimi uporabljajo komunalne storitve pogosteje kot v KS ali šolah. Treba pa je tudi zapisati, da so akcije za sprejem samoupravnih sporazumov zelo neusklajene.

IGOR VIZJAK

Sejmišča

BREŽICE: na sobotni sejem so rejci pripeljali 508 pujskov in 14 nad tri mesece starih prašičev. Prodali pa so jih skupno 332; pujske po 34 din, starejše pa po 23 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Neznani /?/ strupi šmarnice

Šmarnica in druge samorodnice, ki jih strokovno imenujemo tudi direktno rodni hibridi za razliko od žlahtne vinske trte evropskih sort, so obsojene na smrt. Že dolgo, saj jih pri nas preganja vinski zakon že 47 let, vendar še zmeraj živijo in zavzemajo po nekih ocenah še blizu petino vseh vinogradniških površin. Nahajajo se celo v najboljših vinskih okoliših, kar je velika gospodarska škoda.

Samorodnice imajo tolikšne napake – zlasti glede kvalitete vina, vonja in okusa – da jih ni mogoče gospodarsko upravičiti in celo na novo nasajati. Novi zakon o vinu in drugih proizvodih iz grozdja in vina ne le nadaljuje prepoved glede prometa s šmarnico in drugimi samorodnicami, marveč določa celo, da morajo samorodnice do maja 1982. leta izginiti iz vinogradniških leg, kjer uspeva žlahtna trta.

Zanimivo je, da znanost še ni dala dokončnega in zanesljivega odgovora na vprašanje, katera snov v vinu ali soku, pripravljenem iz grozdja samorodnice, škoduje človeškemu zdravju. Obstajajo celo dokazi za škodljivost in proti škodljivosti samorodnice, kot poroča v zadnji številki „Sodobnega kmetijstva“ prof. dr. inž. Lojze Hrček, Dolenjcem znani nekdanji ravnatelj grmske kmetijske šole.

Ko povzema doslej znane raziskave, poudarja, da toksičnost vina samorodnice ne izvira iz metilnega alkohola, kot se na splošno zmotno misli, marveč verjetno iz alkaloidov, ki se nahajajo v grozdju hibridnih sort. Dokončnega odgovora znanost še nima, kot tudi ne, kako je z učinkovanjem samorodnice na zdravje ljudi.

Več raziskovalcev je na kokoših in nekaterih drugih poskusnih živalih dokazalo, da ima vino ali grozdni sok samorodnice zdravju zelo škodljive posledice. Po drugi strani pa so raziskave na podganah ugotovile nasprotno, namreč, da samorodnice njim niso škodljive. Na ljudeh se seveda to ne da in ne sme eksperimentirati, sociološke raziskave pa so vendarle pokazale, da je več duševno prizadetih ljudi tam, kjer uživajo obilo samorodnice. Vendar stvar ni tako enostavna, saj še drugi faktorji vplivajo na to, denimo revščina in splošna zaostalost. Kakorkoli: boj samorodnici ostane. Ni značilen le za nas, marveč za vse vinogradniške dežele, ki podpirajo resničen napredek vinogradništva. Je upravičen, četudi komu neljub.

Inž. M. L.

S kmeti /!/ bodo delili dobiček

Krompir je že kot poljščina precej muhast, izrednim nihanjem pa je izpostavljen tudi na trgu. Zadnja leta skuša zmešnjavo urejevati poslovna skupnost za krompir v Ljubljani. Kot je dejal letos na petem srečanju pridelovalcev krompirja in organizatorjev te proizvodnje 22. junija v Kolinski – tozd tovarna za predelavo krompirja na Mirni tajnik skupnosti in prizadevni kmetijski strokovnjak inž. Viktor Repanšek, skupnost za lansko zmedo niti malo ni bila kriva, saj razen redkih izjem s terena ni mogla dobiti niti približno natančnih podatkov o letini.

Korak dlje so ponujeni dohodkovni odnosi Kolinske za letošnjo letino. Kmetom so predložili tako imenovano zajamčeno ceno 2,20 din za kilogram krompirja za predelavo. To je najnižja cena. Če tovarna s prodajo pireja doseže dobiček, si ga bo delila s kmeti v razmerju 57:43. Kmetje si bodo tako odrezali večji kos, kar je naletelo na odobravanje med prisotnimi na „mirenski borzi“ krompirja. Strokovnjaki in tudi vse več kmetov je namreč prepričanih, da bodo na trgu ostali konkurenčni edino z nižjo ceno, ki velja tudi v Evropi, kar bo tudi jamstvo, da bo krompir ostal pomembna kultura naših hribovitih kmetij. Dohodkovni odnosi Kolinske s kmeti in zadrugami še niso popolni, ker bi si morali biti solidarni tudi v morebitni izgubi. Tega tovarna za zdaj še ne predlaga, ker med drugim ceni tudi dosedanje sodelovanje kmetov in zadrug. Tudi izjemno predlansko leto, ko krompirja zaradi pomanjkanja na trgu sploh niso pridelovali, se ne sme ponoviti, ne le zato, ker tovarna razvija tudi dodatni proizvodni program predelave hrena in otroške hrane, temveč tudi zaradi življenjskosti predlaganih dohodkovnih odnosov.

A. ŽELEZNIK

USPEŠNEJŠA IZTERJAVA

Lani je davčna služba občine Ribnica izterjala 95 odstotkov vseh odmerjenih davkov. Izterjava se iz leta v leto izboljšuje in je znašala predlanskim 92 odstotkov, leta 1974 pa le 72 odstotkov. Na uspeh izterjave vpliva pravočasna odmera, sprotni pregled vplačil in učinkovitejša davčna izvršilna služba.

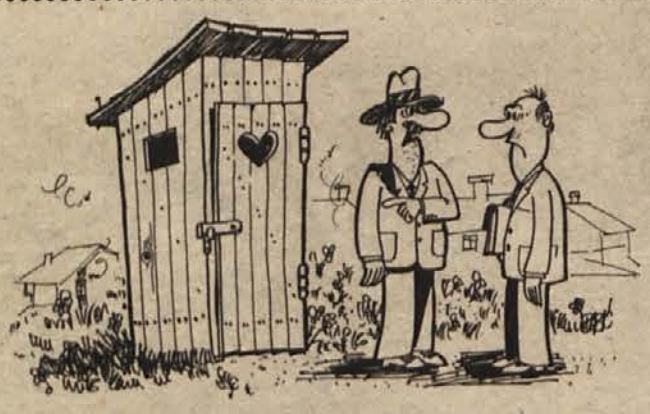

– Ko sem od prihranjenega denarja za gradnjo plačal razne prispevke, mi je ostal denar le še za tole . . .

(Branko Babić)

Na podlagi 22. člena samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov v občini Krško razpisuje skupna komisija podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov v občini Krško

ŠTIPENDIJE

IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV ZA ŠOLSKO LETO 1977/78.

Za štipendije iz združenih sredstev lahko zaprosijo kandidati, katerih dohodek na člana družine ne presega zajamčenega osebnega dohodka v SRS (2.162,00 dinarjev), pri čemer se upošteva pri prosilcih iz kmečkih družin in tistih, ki izkazujejo dohodek tudi iz kmetijstva 14-kratni faktor katastrskega dohodka; tako ugotovljen katastrski dohodek se preračuna na družinskega člana enako, kakor osebni dohodek iz delovnega razmerja.

Prednost pri dodelitvi štipendij iz združenih sredstev imajo:
a) kandidati, ki se usmerjajo za poklice:

POKLICNE ŠOLE:

ključavničar
elektrikar
strugar

SREDNJE ŠOLE:

ekonomski tehnik
administrativni teh.
strojni tehnik

VIŠJE ŠOLE:

strojni inženir
ekonomist
pedagoški poklici

VISOKE ŠOLE:

dipl. elektro inženir
dipl. strojni inženir
dipl. ekonomist
dipl. pravnik

b) prosilci z boljšim učnim uspehom;
c) prosilci, ki so po mnenju službe poklicnega usmerjanja za izbrano šolo ali poklic primernejši; upošteva naj se priporočilo RK za vzgojo in izobraževanje (61-64/76 z dne 24. 5. 1977) o oblikovanju vpisnih pogojev in izvedbi vpisa v prvi razred srednjih šol za šolsko leto 1977/78;
d) otroci iz družin v slabšem socialnoekonomskem položaju, ki se brez družbene pomoči ne bi mogli šolati, predvsem, če izhajajo iz delavskih in kmečkih družin

Učencem srednjih šol in študentom priporočamo, da se, če le imajo možnost, kadrovsko vežejo; štipendije iz združenih sredstev namreč ne bodo podeljene, dokler ne bodo oddane vse kadrovske štipendije za določen poklic.
Rok za prijavo štipendije iz združenih sredstev je **15. avgust 1977** in velja tudi za učence v gospodarstvu, ki bodo teoretični del pouka pričeli v februarju 1978.
Izpolnjeni prijavi za štipendiranje na obrazcu 1,65 DZS je potrebno priložiti overjeno fotokopijo ali prepis zadnjega šolskega spričevala in potrdilo o vpisu v šolo oz. frekventacijsko potrdilo.

Praznina kliče

Nerazvit informacijski sistem v krajevni skupnosti že zavira politično delovanje

Stvari so – po mnogih nejasnostih in celo zablodah, značilnih pravzaprav za vsako pionirsko delo – vendarle postale bolj jasne. Vloga informacijsko-dokumentacijskih centrov je idejno razčiščena, s skrajnostmi obračunano. Indok centri, kot jim na kratko rečemo, niso niti nepotrebni niti zveličavni, so kratko malo sestavni del našega informacijskega sistema, potreben del, brez katerega si ni mogoče misliti funkcioniranja samoupravnega sistema in delegatskih odnosov. Ni torej več vprašanje kaj, temveč le še, kako.

Pod vtisom tako ugotovljenih dejstev je prejšnji teden potekalo v Novem mestu posvetovanje o povezovanju in nadaljnjem razvoju informacijsko-dokumentacijskih centrov v delegatskem sistemu, ki ga je v sodelovanju z ObS Novo mesto sklical republiški komite za družbeno planiranje in informacijski sistem. Pokazalo se je zlasti, da čaka organizatorje te dejavnosti še obilica zelo zahtevnega dela.

Indok centrov v mnogih slovenskih občinah sploh še niso ustanovili, čeprav je že zdavnaj potekel prvotni rok. Trenutno ga imajo ali ga bodo imeli do konca tega leta v 43 slovenskih občinah. Upoštevaje kadrovske in materialne težave ter dejstvo, da je vsak začetek težak, rezultatov in otipljive koristi ne bo čez noč. Izrabiti je treba vse obstoječe možnosti na področju informiranja in evidenc. Indok centri in njegove publikacije niso nikakor mišljeni kot kaka konkurenca obstoječim sredstvom množičnega obveščanja, ki imajo svojo vlogo (in svojo upravičenost do družbene materialne pomoči op. pisca).

Novomeški posvet je še posebej razkril največjo praznino v našem informacijskem sistemu, namreč informiranje v krajevni skupnosti. Medtem ko se je v organizacijah združenega dela informacijska dejavnost na široko razmahnila, ob čemer pa je treba obžalovati, da so nekateri tovarniški listi prej reklamni prospekti kot resnična glasila delovnih kolektivov, vlada glede indok dejavnosti v krajevni skupnosti pravo mrtvilo. Ljudje so slabše obveščeni o dogajanjih v svoji okolici kot o dogodkih v daljnjem svetu. (Že pokrajinski, „lokalni" listi so preveč odmaknjeni.) Ta hiba je postala tolikšna, da zavira politično delovanje v krajevni skupnosti. Enostavno ni podatkov, ni pregledov ne dokumentacije, pa četudi je aktivnost v krajevnih skupnostih še tako velika in zlasti na podeželju nenehno narašča.

Informacija je nujna sestavina političnega dela. Delovnemu človeku, delegatu mora biti dostopna in razumljiva – ne le da bo povratno obveščal skupščine o tem, kaj o določenem vprašanju misli „baza", marveč, kot je poudaril sekretar za informiranje v republiški skupščini Drago Vresnik, predvsem zato, da bo odločal. Prav odločal. Zato pa je potreben naši družbi ustrezen informacijski sistem.

MARJAN LEGAN

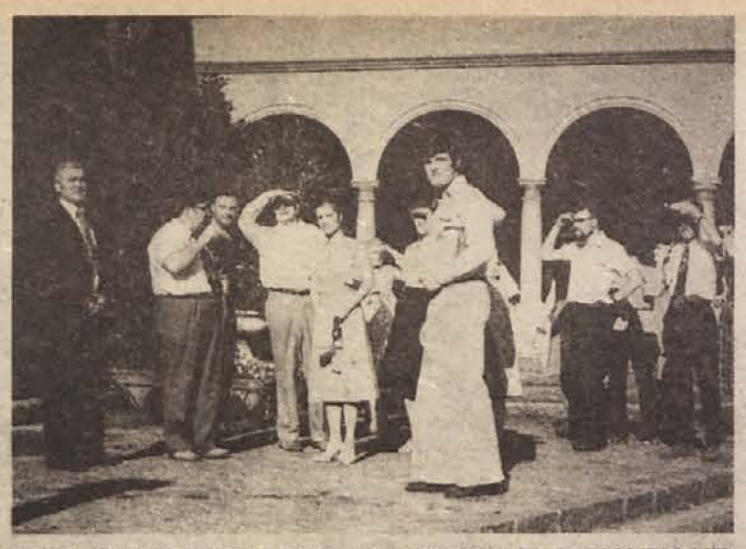

UDELEŽENCI MEDNARODNEGA SIMPOZIJA V NOVEM MESTU – Slavisti z vsega sveta, udeleženci mednarodnega simpozija ob 100-letnici rojstva profesorja dr. Rajka Nahtigala, so v soboto obiskali Otočec in študijsko knjižnico Mirana Jarca, kjer so si ogledali stalno razstavno zbirko, kulturnozgodovinske znamenitosti in se zadržali na krajšem sprejemu. (Foto: I. Vizjak)

Naš neskromni delež

Slavisti vsega sveta v rojstnem kraju Rajka Nahtigala

V Ljubljani je bil od 30. junija do 3. julija mednarodni simpozij posvečen stoletnici rojstva našega rojaka profesorja dr. Rajka Nahtigala. Predzadnji dan simpozija so slavisti z vsega sveta obiskali dolenjsko metropolo.

Po kratkem in prisrčnem sprejemu na Otočcu, kjer so udeleženci simpozija nazdravili v slovanskih jezikih, dr. Anton Slodnjak pa je orisal prispevek Dolenjske in Novega mesta slovenski kulturi, so si gostje najprej ogledali Novo mesto, rojstno hišo skladatelja Marjana Kozine, najdlje pa so se zadržali pri ogledu študijske knjižnice Mirana Jarca. Bogo Komelj, upravnik knjižnice, je prisotne seznanil z njeno zgodovino in poslanstvom in jim odprl vrata stalne razstavne zbirke. Med 120.000 knjigami je opozoril samo na nekatere naše zaklade, redke knjige iz 16. 17. in 18. stoletja, eno najstarejših slovenskih knjig Dalmatinovo biblijo, tri primerke Prešernovih poezij iz leta 1847, navaden primerek, z napačno polo in pravilnim akrostihom. Od Prešerna dalje so zelo redke pomembnejše knjige, ki jih knjižnica, ki ima na leto približno 20.000 obiskov in sposodi 70.000 raznih del, ne bi imela. Mnogi rokopisi, pa spominska soba Janeza Cesarja, plastike, portreti, pisalna miza, obložena z novimi knjigami in publikacijami, izdanimi samo v enem mesecu v Sloveniji, vsega si v kratkem času poznavalci slovenskega slovstva in kulture niso mogli ogledati. V čitalniški sobi je ljubitelje slovanskih jezikov pozdravil predsednik občinske skupščine Jakob Berič, ki je dejal, da delež Dolenjcev v slovenski pa tudi svetovni kulturi ni majhen. „Zares, navdiha umetnikom tu ne manjka. Zelena Krka, milina gričev, dolenjski človek, opismenjena ali upodobljena preteklost in sedanjost."

Gostje, ni ga bilo med njimi, ki bi mu bila slovenska beseda tuja, so bili z delovnim obiskom zelo zadovoljni.

I. VIZJAK

Delovne počitnice

Čeprav se je srednješolcem uradni šolski koledar že iztekel, je že velika večina mladih zamenjala šolske klopi za pisalne mize, stroje, delovišča – za mesec ali dva so se zaposlili v delovnih organizacijah. Pogovarjali smo se s tistimi, ki so se zaposlili takoj po končani šoli.

FRANC VOUK – končal drugi letnik gimnazije v Novem mestu in se med počitnicami zaposlil na Petrolovi črpalki: „Delo mi ni tuje, saj sem tu že četrte počitnice. Sodelavci me upoštevajo kot enakovrednega delavca, le da zaslužim malo manj.

STANKO KOCEVAR – končal prvi letnik gradbene šole v Ljubljani, doma iz Metlike. Svojo učno prakso opravlja pri SGP Pionir Novo mesto: „Šolo sem končal z dobrim uspehom. Prvi opravljam obvezno prakso na gradbišču novih stanovanjskih blokov na Drski. Nekaj dni bom delal pri tesarjih, potem pri zidarjih. Opazujem izkušene delavce in se marsikaj naučim. Delo ni pretežko, čeprav sem še mlad, je pa dovolj zanimivo in pestro, tako da me veseli. Šele sedaj vidim, da sem si izbral pravi poklic."

O delu praktikantov pri Pioniru je njihov mentor Jože Colarič povedal: „Usmerjanje praktikantov v delo je koristno, kajti delavci, ki k nam pridejo brez predhodne prakse, nam malo koristijo, večkrat pa v začetku tudi škodijo. Res da je z njimi v začetku več dela, saj jim je potrebno vse razložiti, vsako orodje opisati, toda vsaka šola nekaj stane.

GRETA DEŽMAN – končala prvi letnik ekonomske srednje šole in se za mesec dni zaposlila v tovarni avtomobilov IMV v Novem mestu: „Sem štipendistka IMV in delam na montaži na tekočem traku privijam vijake na „katrcah". Obljubili so mi, da bom čez nekaj dni zamenjala delovno mesto in tako spoznala še druge operacije."

Da po pregovoru „kovačeva kobila ne bo ostala bosa", smo v kratkim pomenkom zmotili tudi praktikantko, ki kot štipendistka že tretje leto pomaga v razvoju novodstvu našega ČZP Dolenjski list MILENO LENART. „Na

prakso grem rada, ker delo postane nam in mi poleg pregledovanja kartic naložijo že tudi kakšno odgovornejše delo. S sodelavkami se zelo razumem. Marsikaj mi pokažejo in mi tako naslednje leto, to, ko se bom tu zaposlila, ne bo težko pričeti z rednim delom."

J. PAVLIN

Podpora Krki in ČZP Dolenjski list

Skupščina skupnosti dolenjskih občin o razvojnih načrtih Krke in ČZP Dolenjski list

Soglasno podpiramo srednjeročni razvojni program tovarne zdravil Krka iz Novega mesta, ki pa naj v svojih investicijskih načrtih (dislocirani obrati!) kolikor je največ mogoče upošteva koristi celotne dolenjske regije, tako so delegati skupščine skupnosti dolenjskih občin sklenili na zasedanju 30. junija v Metliki, potem ko so bili izčrpno seznanjeni s tem, kaj je in kaj bo v prihodnosti s to novomeško tovarno, enim izmed nosilcev gospodarskega razvoja.

Tovarna Krka se je s 14. mesta pred 22 leti povzpela na drugo mesto v jugoslovanski farmacevtski industriji. Zadnjih deset let se je njen celotni dohodek povečeval za 42 odstotkov na leto, družbeni proizvod za 43, izvoz za 63, zaposlenost pa za 16 odst. Zdaj zaposluje 2.600 delavcev, na koncu sedanjega srednjeročnega obdobja pa jih bo 3.800. V razne dejavnosti bo tovarna vložila skupaj s poslovnimi partnerji 2,5 milijarde dinarjev. Investicijske priprave tehnološko in finančno ugodno potekajo.

Skupščina skupnosti dolenjskih občin je podprla tudi razvojni načrt, ki ga je predložilo Časopisno založniško podjetje Dolenjski list in v katerem je celovito zajeto informiranje za potrebe vse pokrajine. Tako imenovani Dolenjski informativni center naj bi združil vso informativno dejavnost, od pokrajinskega lista do tovarniških glasil, lokalne radijske in televizijske postaje do založništva in regijskega indok centra. Za vse to potreben denar naj bi zbrali s pomočjo organizacij združenega dela in vseh, ki so zainteresirani za razvoj informacijskih sredstev in z njimi povezane grafične in druge tehnične osnove. Ker gre za družbeno zelo pomembno dejavnost, je skupščina priporočila, naj se o razvojnem načrtu ČZP Dolenjski list izrečejo še občinske konference SZDL, skupščine in združeno delo, menila pa je tudi, da je načrt zelo ambiciozen in da bi ga kazalo raztegniti na daljši rok ter dati prednost informativnemu delu.

M. LEGAN

METLIŠKA „INVESTICIJA" V KORIST VSEH

Na pobudo metliške zdravstvene skupnosti so delegati na zadnji seji Regionalne zdravstvene skupnosti Novo mesto sprejeli predlog, da se ostanek sredstev iz zaključnega računa lanskega leta v višini 264.500,00 din nameni za razširitev kapacitet in dokončno izgradnjo Doma počitka v Metliki.

Predlog je med delegati vzbudil vrsto pomislekov, predvsem iz lastnih interesov, na koncu pa je vendarle obveljalo mnenje, da lahko takšen dom ob ustreznem številu postelj prihrani bolnišnici marsikak dinar, še posebno, če vemo, da v njej leži marsikak občan, za katerega svojci ne kažejo prav nobenega zanimanja.

SKROMNOST ALI POZABA?

Dolenjcem zares ne manjka velikih imen, ki so mnogo prispevala ne samo slovenski temveč tudi evropski kulturi. Mednje spada nedvomno profesor dr. Rajko Nahtigal, tvorec mnogih izhodišč na področju filologije, pisec prve moderne primerjalne slovnice, človek, ki so mu znanstveniki in slavisti vsega sveta na pravkar minulem simpoziju ob 100-letnici njegovega rojstva namenili mnoge razprave in priznanja. Ni torej čudno, da so se tako udeleženci simpozija kot slovenski slavisti ob sprehodu po Novem mestu vprašali, kje je spominsko obeležje, doprsni kip, kakršnega smo postavili Ketteju, Murnu, Kozini, in kje je Nahtigalova ulica? Mar nas morajo na to res opozarjati drugi?

I. V.

Odloki ne grozijo

V dolenjski regiji „občinski" sporazumi „pod streho"

Na Dolenjskem so sporazumi v glavnem „pod streho" in tudi že podpisani, kar še posebno velja za tiste, ki se nanašajo na razvoj družbenih dejavnosti v občinah. V novomeški občini, največji v dolenjski regiji, se je do 1. julija izreklo 92 odstotkov vseh zaposlenih v družbenem sektorju, kar štejejo za velik uspeh. Boljši izid so dosegli le Trebanjci, kjer so se „občinske" sporazume odločili podpisati vsi zaposleni.

Slabšega odziva so bili v nekaterih občinah deležni nekateri „medobčinski" in „republiški" sporazumi, med slednjimi predvsem „železniški" in „letališki". Računajo, da bi z dodatnimi akcijami tudi za te lahko dobili potrebno število podpisnikov. Prav tako v to sporazumevanje še niso dovolj uspešno zajeli vseh struktur zunaj združenega dela. Pričakujejo, da se bo stanje v naslednjih dneh popravilo ter da bo samoupravno sporazumevanje zajelo vse, tako da občinam in republiki ne bo treba sprejemati odlokov ali zakonov.

Ko so 1. julija na regijskem posvetu v Novem mestu ocenjevali razpravo in sprejemanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov za družbene dejavnosti, so poudarili, da se je sporazumevanje rojevalo prepočasi. Zavoljo počasnosti so bili zbori občanov v krajevnih skupnostih in zbori delavcev v tozdih slabše obiskani. Predlagali so, naj bi v prihodnje to sporazumevanje opravili vsakokrat ob koncu koledarskega leta.

Vsega premisleka je vredna tudi novomeška pripomba, češ da so imeli delovni ljudje premalo časa za res kvalitetno odločanje. To so Novomeščani podkrepili s primerom iz neke delovne organizacije, ki je morala na vrat na nos na enem zboru odločati o nič manj kot 52 samoupravnih sporazumih.

I. ZORAN

Omalovaževanje

V navado je prišlo, da v delovnih organizacijah podcenjujejo izgube, jih le formalno pokrijejo, ne poglobijo pa se v odpravljanje vzrokov, so opozorili udeleženci zadnje seje medobčinskega sveta Zveze sindikatov Posavja minuli teden na Čatežu. Obravnavali so gibanje posavskega gospodarstva v prvem četrtletju. Novejših podatkov žal niso imeli na razpolago.

V prvem četrtletju je poslovalo z izgubo 27 delovnih organizacij, skupna vsota pa je 32,8 milijona dinarjev. Med temi organizacijami so imena, ki se ponavljajo iz leta v leto, kjer so sanacijski programi neučinkoviti. S seboj nosijo trajne slabosti, vendar to vsi mirno gledajo, delavci pa so v stalnih skrbeh za socialno varnost. V takih primerih bi lahko priskočila na pomoč tudi banka, s tem da bi spremljala najbolj problematične organizacije in opozarjala na njihov položaj. To bodo v prihodnje zahtevali od nje kot del njenih stalnih dolžnosti.

J. TEPPEY

Obveščanje, toda za koga?

Pomočnik sekretarja republiškega komiteja za izobraževanje tovariš Kejžar je na posvetovanju o javni razpravi in sprejemanju načrtov SIS na medobčinskem svetu SZDL za Posavje v Sevnici opozoril na rok objave novih stopenj v republiškem Uradnem listu. Le-te morajo biti namreč objavljene 20 dni pred veljavo, torej vsaj 10. julija.

Postavlja se seveda vprašanje, kje. Mesto za take državne stvari je vsekakor v Uradnem listu. Tu pa prihajamo do stare zagate: ali je načelu obveščenosti zadovoljeno že s tem, če imajo vse pri roki le uradniki, ki so v glavnem naročeni na Uradni list, ali naj odloke prebere čimveč samoupravljalcev?

Med posavskimi občinami objavlja svoje odloke v Skupščinskem Dolenjskem listu le krška občinska skupščina in jih tako daje v roke najmanj vsakemu drugemu gospodinjstvu. Predsednik krškega izvršnega sveta je ob tem dobil pod nos, da bi bilo, če hočejo njihovi SIS denar, neobhodno, da jih objavijo še v republiškem Uradnem listu. Le kako naj bi sicer „uboga" podjetja s sedežem drugod vedela, kaj želijo od njih? Kot da bi bilo slabo, če bi npr. prebrali še kaj v lokalnem listu, kako se kaj imajo njihovi delavci tam daleč!

A. ŽELEZNIK

V revoluciji...

(Nadaljevanje s 1. strani)

pričelo kovati to, kar je bilo za zmagovito borbo jugoslovanskih narodov in narodnosti odločilno: bratstvo in enotnost.

Veliko besed je posvetil mladi generaciji, ki je zvesta načelom in pridobitvam NOB, nalogam, ki nas čakajo pred obema kongresoma, opozoril je na referat Edvarda Kardelja, ki je bil sprejet na predsedstvu CK ZK Jugoslavije, na konferenco o sodelovanju in varnosti v Evropi in na koncu o pomenu Bele krajine. „Bela krajina ima," je dejal med drugim, „v zgodovini naše NOB in ljudske revolucije posebno mesto. Belokranjsko ljudstvo se je vključilo v to borbo že takoj v začetku, se združilo v Osvobodilno fronto in dalo številne borce. Bila je pomembno središče političnega vzpona osvobodilnega gibanja in še posebej graditve ljudske oblasti in slovenske državnosti . . ."

JANEZ PEZELJ

PRIPRAVE ZA ASFALT – „Slovenija ceste" so začele te dni pripravljati cesto Ivold–Mozelj v občini Kočevje za asfaltiranje. Pravijo, da je na vrsti najprej prva polovica ceste iz Ivoldske smeri. (Foto: Primc)

Zdravstvo tone v izgubah

Vsaj v eni točki dnevnega reda so si seje skupščin Regionalne zdravstvene skupnosti Novo mesto zelo podobne: obravnavajo poslovanje občinskih zdravstvenih skupnosti, ki v veliki večini izkazuje izgube. Tudi seja pretekli teden v tej oceni ni bila izjema.

Iz prebranega poročila je bilo razvidno, da so le zdravstveni delavci v Trebnjem zaključili poslovanje v prvih štirih mesecih pozitivno, medtem ko je za vse ostale treba zapisati, da so bolj ali manj presegli dovoljeno porabo v tem obdobju. Prednjači zlasti Črnomelj, resnici na ljubo pa v obravnavanem poročilu še niso bila vključena republiška solidarnostna sredstva, ki bodo (ali pa tudi ne) vsaj delno popravila sedanjo podobo. Delegati so hkrati menili, da naj vse občinske zdravstvene skupnosti zavzamejo stališča za upočasnitev odliva stroškov.

Nadaljnja razprava je potem pokazala, da so delovni ljudje Dolenjske pokazali veliko razumevanja pri sprejemanju samoupravnega sporazuma o temeljih planov občinskih zdravstvenih skupnosti za obdobje 1976–80, s katerim so si zagotovili enak nivo zdravstvenega varstva v okviru Regionalne skupnosti. V nadaljevanju seje so delegati sprejeli še sklep o višini povračila za stroške prehrane in nastanitve v drugem kraju ter o višini pogrebnine in posmrtnine. Slednja znaša tri četrtine prečnega OD v Sloveniji, medtem ko je pogrebnina za umrle otroke do enega leta starosti 1.017,00, za druge umrle upravičence pa 2.034,00 din.

Ob koncu so delegati ustanovili komisijo, ki jo predvideva zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice svobodnega odločanja o rojstvu otrok, odločala pa bo o umetni prekinitvi nosečnosti na zahtevo nesojene mamice.

B. BUDJA

pisma in odmevi

BREZ DELA DOSTI JELA?

Kakor koli že obračam, mi lastna pamet ne da odgovora. Morda zanj ve servis Gorenja, oziroma bi ta servis zanj moral vedeti, saj mi je nerešljivo vprašanje tudi postavil. Vprašanje je preprosto: ali moraš za to, da serviser pride tri dni prepozno in ugotovi, da je napako medtem nekdo drug že popravil, plačati 89,75 dinarjev? Odgovor zdrave pameti je, da za nedelo ni plačila; servis Gorenja pa, da je.

Prijavila sem okvaro na električnem štedilniku in v servisu so mi obljubili, da bodo napako prišli popravit v soboto. Ker jih v soboto ni bilo, niti ne naslednja dneva, sem za popravilo zaprosila drugo službo. Šele potem je prišel serviser Gorenja, ugotovil, da ne lažem, ko trdim, da je napaka popravljena in napisal račun za 89,75 dinarjev. Na računu je serviser pavšal zaračunal na soboto, a jasno je, da je bil takrat kdo ve kje, samo pri mojem pokvarjenem štedilniku zagotovo ne! Laž? Goljufija? Ne vem, kako bi vse skupaj imenovala? ! Odgovor pozna servisna služba Gorenja!

A. P.
Novo mesto

ŠOLA RAZMIŠLJANJA

Spet se končuje šolsko leto. Oddahnile si bodo roke, iz glav bo izpuhtelo mnogo „nepotrebnega", kdor se je pridno učil, bo kmalu pozabil ves trud in pričel misliti na jesen, drugi pa bodo še dolgo ponosni na svoj „boj" za komaj zadostno.

Vse kaže, da so se tudi med šolske židove, prepojene s pridnostjo in lenostjo sicer brihtnih glav, prerinile nove vrednote. Junak je, kdor se reši zadnji hip slabih ocen, kdor lenari vse leto in se za hip popravi tik pred koncem. Pogostokrat pripomore k slabi dvojki še poznanstvo staršev s „krojači" ocen. Oni drugi, ki jih leni pitajo s „piflarji", razen, seveda, kadar je treba od njih prepisati nalogo, izginjajo iz šolskih klopi nekam nepazno, kot da bi se sramovali svoje pridnosti.

Gotovo je, da sta logično razmišljanje in spomin dve neločljivi plati učenja. Že od mladih nog moramo mlade navajati na delovno kulturo in navade, sicer našega socialističnega cilja – samostojne in ustvarjalne osebnosti – še dolgo ne bomo dosegli. Prav šola je tista ki naj bi imela največji vpliv na doraščajočo mladino in kasneje zrelo osebnost. Mednim, da ta odgovorna naloga zahteva od pedagoških delavcev in staršev vse več pozornosti.

MILAN JAZBEC
68253 Artiče

»Dolenjski list« tribuna bralcev

Konec Mimičine zgodbe

V prilogi letošnje 24. številke Dolenjskega lista je bil poleg celostranske slike objavljen članek z naslovom Kdo je bila bolničarka Mimica, ki se konča s tragedijo v podzemski jami pri Ogencah. S tem pa zgodba v resnici še ni končana.

Po laški kapitulaciji so na mitingu v Dolenjskih Toplicah spoštljivo in prisrčno pozdravili partizanskega oficirja. Med plesom se mu je zazdelo, da harmonikarja od nekod pozna. Misli mu niso dale miru, dokler se ni spomnil tragedije pri Ogencih. Opazil je, da harmonikar ne vzdrži njegovih pogledov, ko pa je pričel bežati, je bil prepričan, da je to „človek", ki je privedel pred jamo, v kateri je bil med ranjenci tudi sam, Italijane. Ljudje so ubežnika ujeli, takoj sestavili ljudsko sodišče, ki je izdajalca obsodilo in sodba je bila tam tudi izvršena.

Ta dogodek sem slišal, ko sem bil v obveščevalnem centru dolenjskega vojnega območja in sem ga do sedaj tudi dvakrat zapisal in objavil, v 8. številki Pionirja 1945/46 in v zbirki partizanskih črtic Veliki petek pod naslovom Zavezane oči.

HINKO WILFAN,
LJUBLJANA

TIK PRED ZDAJCI

Sedim v učilnici. V naših očeh je polno pričakovanja. Napeti smo. Kako bi šele bilo, če bi ta trenutek postal kruta resnica? Kaj bi pomenili v kruti vojni? Majhne mravlje na bojišču, delavne, uporne, veliko mravelj.

Ko zaslišimo znak, prenehamo razmišljati. V naglici se postavim ob steno. Besede ne morejo pojasniti tega kar je v tem trenutku v nas. „Hitreje, hitreje!" Potem spet tišina, pridušeni glasovi sošolk in sošolcev.

Začenja se umik. Tečemo vse hitreje, tako, da drugih ne oviramo. V gozdiču ob šoli je naša rešitev.

MAJDA BREGAR
8. a OŠ Bršljin

ŠTIPENDIJE

OBČINSKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST SEVNICA

Izvršni odbor

RAZPISUJE
v šolskem letu 1977/78
NASLEDNJE ŠTIPENDIJE:

1) 10 ŠTIPENDIJ ZA PEDAGOŠKO GIMNAZIJO
2) 3 ŠTIPENDIJE ZA ŠTUDIJ NA PA
3) 1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA GLASBENI ŠOLI
4) 1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA FF – SMER PSIHOLOGIJA
5) 1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA VIŠJI ŠOLI ZA OBLIKOVANJE
(pogoj za vpis srednja vzgojiteljska šola)

Štipendije za učence srednjih šol se podelijo s 1. septembrom 1977, za študente pa s 1. oktobrom 1977 in so zagotovljene do konca študija v rednem roku. Štipendije se nakazujejo mesečno vnaprej.
Prosilec predloži pravilno izpolnjen obrazec „Prošnja za štipendijo" (DZS 1,65), kolkovan z 2 din ter priloge:
– potrdilo o šolanju oziroma vpisu
– overjen prepis zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo o opravljenih izpitih
– potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov
– lastnoročno izjavo, da drugje ne prejema štipendije
– mnenje šole (za srednješolce)
Prednost pri podelitvi štipendije imajo prosilci, ki imajo stalno bivališče na območju sevniške občine. Pri izenačenih pogojih pa prosilci iz delavskih in kmečkih družin.
Prošnje naj prosilci vložijo najkasneje do 1. 8. 1977 na naslov: Občinska izobraževalna skupnost Sevnica, izvršni odbor, Heroja Maroka 17.
Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni do 20. avgusta 1977. Prepozno vloženih in nepopolnih prošenj komisija ne bo obravnavala.

IO skupščine OIS Sevnica

STANE DOLANC V TREBANJSKI GALERIJI – Pokrovitelj 10. tabora in 4. salona likovnih samorastnikov v Trebnjem, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc, si je po sobotni slovesnosti in govoru z zanimanjem ogledal razstavljena dela na 4. salonu v trebanjski galeriji. Na sliki: Stane Dolanc med predstavniki trebanjske občine in udeleženci 10. tabora. (Foto: Janez Pavlin)

Pesem – naša moč

8. tabor slovenskih pevskih zborov je 3. in 4. julija v Šentvidu pri Stični znova izzvenel v mogočno kulturno kot tudi politično manifestacijo: s počastitvijo dneva borca so nam pesmi prepričljivo govorile tudi o letošnjih jubilejih predsednika Tita in naše partije. Bilo je, kot je med drugim dejal slavnostni govornik Mitja Ribičič, predsednik RK SZDL Slovenije:

„Naša demokracija ustvarja širok prostor za svobodno in bogato kulturno življenje. Tako razvejenega, svobodnega in bogatega kulturnega gibanja, kakršno je danes pri nas, še ni bilo v zgodovini slovenskega naroda . . ." Nad 100 zborov se je prijavilo za letošnji pevski tabor Slovenije; 50 med njimi se je prvič predstavilo v dveh dnevih, dokler ni na sklepnem nastopu 4. julija popoldne mogočno zapelo nad 3000 pevcev in pevk. Pesmi in tovariš Mitja Ribičič so potrdili našo dosledno podporo tistim, ki se v najtežjih pogojih bore za svoj narodnostni obstanek – koroškim Slovencem v Avstriji. Množica je navdušeno pritrjevala, da vsi izražamo polno podporo pravičnim zahtevam manjšine, njenemu boju za narodnostne pravice in njenim naporom, da s svojim vprašanjem seznani mednarodno javnost.

Kulturni teden v Šentvidu se je letos prvič ločil od sklepnega pevskega tabora, ki se je prilagodil novi organizaciji: postal je samostojna pravna institucija. Z množičnostjo bo še naprej gojil slovensko narodno, partizansko in umetno pesem ter nadaljeval zastavljeno pot, ki pomeni dragocen prispevek slovenski zborovski pesmi in pomoč zamejskim pevskim zborom.

T. GOŠNIK

GLASBENI VEČERI

Kočevski gimnazijci se ob petkih od pete do devete sestajajo na glasbenih večerih, kjer ob prijetni glasbi izpuhte iz glave vsaj za nekaj trenutkov silne formule, imena, letnice. Sestajanja mladih ob glasbi se je domislil Dušan Mrdakovič, predsednik OO ZSMS na gimnaziji. Kot pravi, je tako vsaj v petek zvečer moč najti v pivnici Name nekaj prostora. Ne samo opijanjanje ob zvokih strun in glasov, tu lahko srečate tudi prijatelja in spoznate, da je lahko v razredu prav prijetno. Na sliki: Andrej Trobentar, gost enega glasbenih večerov. (Foto: Vito Oražen)

10. tabor je končan

Jubilejni 10. tabor likovnih samorastnikov kot osrednja prireditev letošnjih dnevov kulture in umetnosti v trebanjski občini je končan. Udeleženci so odložili čopiče in dleta in obogatili galerijo, ki je do zdaj štela 242 del, za 40 novih slik in skulptur. Slovo štirideseterice od trebanjske „postaje umetnosti", kakor je tabor, galerijo in salon imenoval sekretar občinskega komiteja ZK Tone Žibert, je bilo ganljivo. Tabor je ostal v srcih ustvarjalcev in trebanjskih občanov kot kolonija pristnega tovarištva, kot delovno srečanje, v katerem ni prostora za prestiže in najrazličnejša zakulisna početja, kjer pomeni ustvarjati posebno zadovoljstvo. In še nekaj je potrebno omeniti: tabor postaja čedalje bolj mednaroden, tuji udeleženci na njem pa ambasadorji, ki v svet ne prenašajo samo trebanjskih izkušenj in spoznanj o umetnosti, marveč razširjajo dobro vest o tukaj potrjenih medčloveških in prijateljskih odnosih.

In kdo so bili ta štirideseterica, ustvarjajočih nova vredna dela naive kot že potrjene smeri v jugoslovanski umetnosti? Spisek njihovih imen je dolg, mnoga imena so se prebila v svetovne monografije. Ker bomo o njih še pisali, jih tokrat le naštejmo. Začnimo pri Slovencih! Tu so veterani: Anton Plemelj, udeleženec vseh desetih taborov, pa Greta Pečnik, Jože in Konrad Peternelj, Viktor Magyar. Sledijo: Rudi Stopar, Franc Tavčar, Sandi Leskovec, Tone Svetina, Boris Lavrič, Irena Polanec, Olga Kolar, Jože Volarič, Dare Zavšek in Lucijan Reščič. In drugi? Antun in Branko Bahunek, Dragica Belković, Janko Brašić, Dragiša Bunjevački, Dragan Gaži, Petar Grgec, Zdenko Grgeljac, Josip Horvat, Djuro Jaković, Dušan Jevtović, Stjepan Ivanec, Martin Kopričanec, Ivan Lacković, Branko Lovak, Janoš Mesaroš, Pero Mandić pa Martin Paluška, Katica Paradž – Vojković, Tomislav Petranović, Ivan Popec, Petar Ristić in Miroslav Župančić iz drugih jugoslovanskih republik ter Ali Guedouchi iz Alžira in Ivonaldo Veloso de Melo iz Brazilije.

kultura in izobraževanje

Krivico bi storili boštanjski Jutranjki, če bi trdili, da se je kultura v njej udomila šele od lanske akcije, znane pod naslovom „Človek, delo, kultura". Kulturno dejavnost je ta delovni kolektiv podpiral že prej, čeprav morda ne tako pogostno in izdatno. V zadnjem letu pa je z imenom Jutranjke povezanih toliko prireditev, da lahko govorimo že kar o zgledu, vrednem posnemanja.

In kako se je v tem času kazala kulturna zagretost tega kolektiva? Na več načinov in v več oblikah. V sezoni amaterskih odrskih predstavitev je, denimo, odkupil

Posluh za zgled

predstave vseh in še posebno mladinskih skupin. Tako so v dvorani sevniškega gasilskega doma igrali za delavce Jutranjke amaterji iz Boštanja, sevniški Oder mladih, prosvetno društvo „France Prešeren" z Blance in drugi. Uveljavljeni oktet Boštanjski fantje, ki ga umetniško usmerja Egon Kunej iz Celja, je že kar stalen gost v tovarni. Dramski igralec Janez Rohaček iz Ljubljane je že trikrat navdušil poslušalce v Jutranjki z izbranimi recitacijami – zadnjič 25. junija, ob 15-letnici te tovarne.

Med amaterji v sevniški občini slovi Jutranjka kot kolektiv, ki mu ni tuje sodelovanje s kulturnimi delavci. Če koga pestijo stiske, ve za rešitev: „V Jutranjko, tam pomagajo!" Razumevanje vselej velja in amaterji znajo biti zanj hvaležni. Težav namreč ne manjka, saj kulturna skupnost še vedno nima toliko denarja, da bi „nasitila" vse „lačne". To pa še zlasti občutijo (podobno je tudi v drugih občinah) amaterske kulturne skupine.

A. Ž.

„BETON" ZA PET MESECEV 1977

Občinske kulturne skupnosti na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju sprejemajo te dni prispevne stopnje za leto 1977. Te stopnje bodo veljale od 1. avgusta do 31. decembra oziroma pet mesecev. V Trebnjem bodo imeli na voljo 1,281.000 dinarjev za financiranje programov in milijon dinarjev za naložbe v kulturo. V Novem mestu bodo stopnje določili na jutrišnji seji skupščine kulturne skupnosti. Glavna novomeška kulturna naložba bo novi muzej NOB in ljudske revolucije, za katerega so se pripravljalna gradbena dela že začela.

Grenak priokus po pelinu

Dolenjski kulturni festival v denarni zagati – Letošnji program obeta izredno kvaliteto

Za kostanjeviški „Dolenjski kulturni festival" tudi to poletje ne bo „mrtve sezone". Medtem ko je v okviru 22. sezone v „Lamutovem likovnem salonu" ta čas še vedno odprta razstava akademskega slikarja Ludvika Pandurja, se organizatorji že pripravljajo na „razstavo leta", ki jo bodo odprli v prvi polovici tega meseca. To bo obsežna predstavitev najboljših stvaritev pokojnega akademskega slikarja in uglednega slovenskega likovnega teoretika in pedagoga Zorana Didka.

Seveda to še ne bo vse, kar bo festival ponudil svojim zvestim obiskovalcem. Kot nam je povedal njegov „duhovni oče" Jako Smrekar, so se odločili pred vročino umakniti se v mali Miklavževo cerkev in v njej pripraviti nekaj komornih, predvsem vokalnih koncertov. Kvaliteto zagotavljajo imena uveljavljenih nastopajočih, svetovno znanih in priznanih; sopranistke Ljiljane Molnar–Talajić, baritonista Vladimirja Ruždjaka, sopranistke Nade Siriščević in mladega tenorista Kruna Cigoja.

Žal pa moramo ob prehodu festivalnih prireditev v drugo polovico sezone ponovno zapisati, da finančno program še vedno ni „na trdnih nogah". Koliko zanj daje, oziroma lahko daje občinska kulturna skupnost, je že znano, žal pa moramo znova ugotavljati, da mu je republiška skupnost v celoti odrekla pomoč. To velja tako za razstavo akademskega slikarja Zorana Didka, kot za načrt o obsežni retrospektivi slikarja–pesnika Dolenjske, pokojnega Vladimirja Lamuta. Na začetku sezone smo namreč največji pomen v festivalnem programu pripisovali prav nameri, da bi njegovo ustvarjalnost predstavili v kar treh vzporednih razstavah, sedaj pa moramo samo ugotoviti, da tega niso podprli na republiški KS, pa četudi so v priprave na projekt vložili precej dela in truda. Vsi poznavalci in dolgoletni spremljevalci kostanjeviškega festivala najbrž niso preskromni, če javno povedo, da bi si vendarle že enkrat zaslužil stalno finančno pomoč.

Ž. ŠEBEK

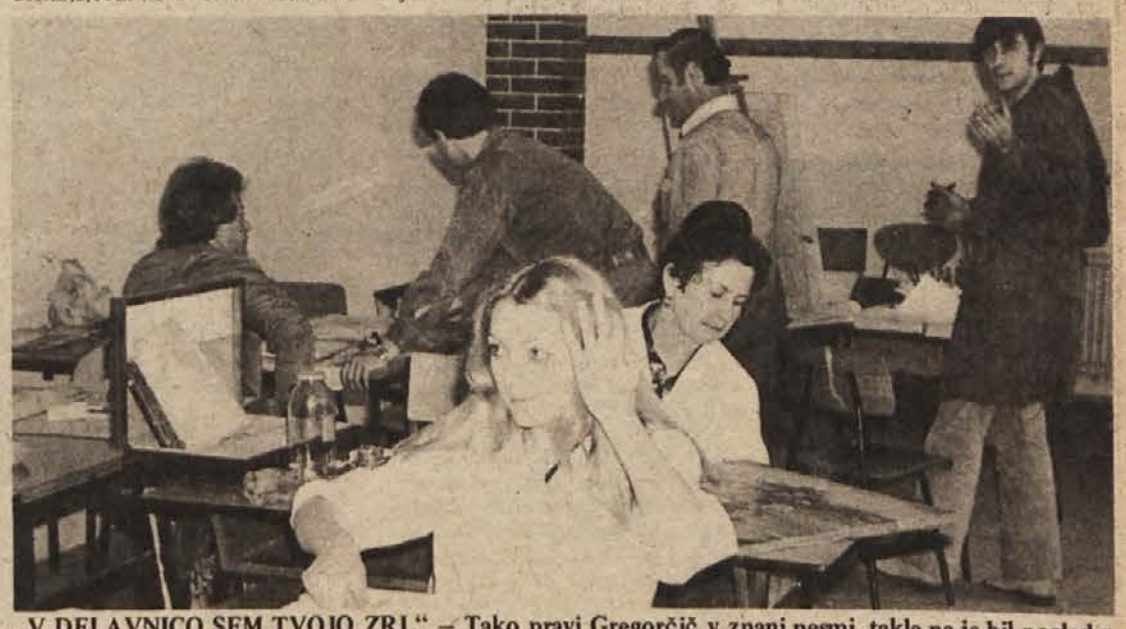

„V DELAVNICO SEM TVOJO ZRL" – Tako pravi Gregorčič v znani pesmi, takle pa je bil pogled v eno od sob trebanjskega izobraževalnega centra, kjer so minule dni ustvarjali slikarji, udeleženci 10. tabora likovnih samorastnikov. Vsak zase umetnik, eden drugemu kritik, sicer pa kot velika družina snujočih nova dela za trebanjsko galerijo in lastne zbirke. (Foto: I. Zoran)

Pa je le bila Kosorenčanova roka

Zločin v Gaberju je po treh letih razvozlan -- Martin Uhernik nič ne prizna, vseeno pa je bil obsojen na 8 let zapora, njegova žena pa na 2 leti

Dva kamna, s katerima je bilo obteženo truplo priletnega Jakoba Luzarja v potoku pod Gorjanci, sta še na kraju zločina. Ko sta ju prejšnjo sredo oba Uhernikova, obtožena uboja, zagledala, nista niti trenila z očmi. Tudi sicer nista kazala prav nobene zadrege, ko sta še nekajkrat prehodila s sodnim senatom vred celotno traso zločina ob rekonstrukciji.

Zakaj je moral umreti Jakob Luzar tisti večer 11. avgusta 1974, ko se je vračal iz zidanice v Supatu domov? Bil je miroljuben možak, z nikomer sprt, vaščani zapovrstjo zatrjujejo, da je bil dober človek. In vendar ga je nekdo ustrelil na Križiščih, na samotni jasi pred gozdičkom, od tam pa ga je zvlekel kilometer daleč po hribčkih in dolinah v globel. Odložil ga je v potok in mu na trebuh položil dva težka in velika kamna.

Že pri prvem procesu leta 1975 je sum padel na zakonca Uhernik iz Gabrja in sta se morala zagovarjati zaradi uboja. Motiv za uboj naj bi bil v tem, da so se tik pred zločinom nekaj sporekli zaradi koščka zemlje ob vinogradu, kjer so mejaši. Šlo je za dober meter zemlje, na katerem še rastejo tri slive. Poklicali so vaško komisijo, ki je na dan zločina popoldne obiskala teren, in pri obeh zidanicah so se pomenili. Da Uhernik lahko gradi, ampak na svojem. Ni bilo videti, da bi bil kdorkoli užaljen ali jezen, pač pa je med ženskami, ki so stale ob strani, prišlo do jezikanja in besed, iz katerih so nekateri sklepali, da gre za grožnje. Pri zidanicah so tisti dan še popili nekaj kozarčkov domačega, zvečer pa so se razšli. Luzarja ni bilo domov, videli pa so ga ob poti in nekaj ljudi je takrat z žrtvijo izmenjalo poslednje besede.

Drugo jutro se je začelo splošno iskanje. Ko so naleteli na sled krvi, so šli za njo in tako prišli do potoka in trupla v vodi. Uhernik je tisti dan prišel k vdovi, jo prijel čez ramena in ji izrekel sožalje. Kmalu zatem so ga priprli. Sodišče je leta 1975 oba Uhernika oprostilo obtožbe, češ da ni dokazov za njuno krivdo, od 21. junija letos dalje pa je spremenjeni senat okrožnega sodišča v Novem mestu vnovič obravnaval zadevo Uhernik. Taka je bila odredba vrhovnega sodišča.

Martin Uhernik, kmet iz Jugorja, od vsega začetka ni govoril drugače, kot: „Z Luzarjevo smrtjo nimam nič opraviti." Njegova žena Ana pa je s spreminjanjem izjav in priznanj ter preklici povzročila veliko težav. Ko je bila pred prvo razpravo priprta, je po mesecu dni bivanja za rešetkami podala izjavo o sodelovanju pri uboju. Opisala je, kje sta hodila, kako sta naredila, kako sta ga vlekla. Trikrat je priznala, vsakokrat malo drugače, in znova preklicala.

Na ponovnem procesu, ki je trajal tokrat več kot teden dni, Ana Uhernik ni nič priznala. Ko so jo vprašali, zakaj je poprej govorila drugače in opisovala zločin, je vedno rekla isto: „Zaradi pisem."

V priporu, kjer je bilo skupaj pet žensk, se je namreč razvila prava poštna služba. V luknji pod oknom na sprehajalni stezi so se znašla pisemčka. Uhernikova je mislila, da ji piše mož, čeprav ni bila njegova pisava. V pismih je pisalo: „Priznaj, pa boš šla lahko domov." Ravno zato je Uhernikova zatrjevala: „Priznavala sem, da bi me izpustili domov k dvema majhnima otrokoma in živini."

Na drugem procesu se je zadeva s pisemčki veliko bolj osvetlila. Ena njenih sozapornic je prepričljivo povedala, da je pisemčka pisala ena od žensk v sobi in s tem skrbela za zabavo in smeh. V primeru Uhernikove je menda hotela pomagati, da bi prišla resnica na dan, pri drugih pa je šlo za „špase" ljubezenske sorte. Ko je tista „poštarica" odšla iz zapora, se je tudi pisarija nehala.

Pisma, ki so bila ob drugem procesu senatu na voljo, so odkrila tudi važno sled. Uhernikova je v enem teh pisem, namenjeno sorodnikom, dajala štirim pričam navodila, kako naj govore na zaslišanjih in na sodišču, da bi bil potrjen njihov alibi za usodni večer.

29. junija so ob drugi rekonstrukciji zločina strokovnjaki izvedli poskus z raznim orožjem.

Dva kamna, težka, da ju komaj dvigneš, sta še na kraju zločina kot nema priča dogodka. Pobrali so ju iz potoka hkrati s truplom. Ubijalec je oba kamna položil žrtvi na trebuh.

Ob koncu sodnega procesa je Ana Uhernik padla na kolena, rekoč: „Presežem pri milem bogu, da ga nisem!" Res ga ni ona, marveč on!

Taka je bila ugotovitev sodišča. Sodba je bila razglašena 1. julija ob 19. uri. Ko je predsednik senata pred precej poslušalci dejal: „Sta kriva", je bilo ves čas branja sodbe in obrazložitve v dvorani tako tiho, da bi slišal šivanko, če bi padla na tla.

Sodišče smatra za dokazano, da je Martin Uhernik tistega večera 11. avgusta 1974 čakal v grmovju na Luzarja in oddal nanj več strelov. Potem sta ga z ženo zvlekla v grmovje. Ona je šla domov po vrečo, na kateri sta ga potem vlekla do potoka. Ugotovljeno je, da je bila Ana Uhernik močno pod moževim vplivom. Obsojena je bila samo za pomoč pri uboju.

Martinu Uherniku so prisodili 8 let zapora, njegovi ženi pa 2 leti zapora. Obema se všteje čas pripora, on pa bo moral pod ključem počakati na pravnomočnost sodbe. Takoj po izreku sodbe je moral z miličniki.

Pri odmeri kazni so upoštevali, da Martin Uhernik ni hotel priznati niti toliko, kolikor je črnega za nohtom. Ob izreku sodbe ni rekel besede. Njegova žena pa je s priznaji, čeprav jih je spreminjala in preklicevala, le pomagala pri zbiranju dokazov in osvetlitvi zadeve.

Uboj pod Gorjanci, ki je tri leta razburjal ljudi, je s tem na prvi stopnji končan. Da bi le ljudje prizadetih krajev to dojeli in svoje sile posvečali delu in napredku, ki je tam hudo potreben.

RIA BAČER

Ana in Martin Uhernik, obtožena zločina, na dan rekonstrukcije pred njuno zidanico v Supatu, kjer naj bi prišlo do spora.

V tejle kotanji, ob zaraščenem potoku na Gorjancih, je ležalo truplo pokojnega Luzarja.

„Bonbončku" je ime Tableta

Na otroškem oddelku novomeške bolnišnice so v zadnjih petih letih zdravili 124 otrok, ki so se zastrupili z zdravili — Vzrok: lepe barve in malomarnost staršev

Bil je eden izmed 356-ih dnevov lanskega leta. Dekletce, staro komaj leto in pol, se je nekako ob sedmi uri „spomnilo", da bo poskusilo, kakšni so „bonbončki", ki jih uživa njen bratec. Na ovoju stekleničke je pisalo „EUPRAMIN". Starši so kasneje po štetju ugotovili, da je iz stekleničke zmanjkalo deset tablet. Ob pol devetih so z otrokom obiskali splošnega zdravnika, nekako ob devetih pa so bili že na otroškem oddelku novomeške bolnišnice. Prepozno! Količina zaužitih tablet je bila tolikšna, da je enoinpolletno dekletce umrlo.

Tako se je končal eden od 124 primerov zastrupitve otrok z zdravili, ki so jih v zadnjih petih letih zabeležili novomeški zdravniki. Podatki, ki jih je zbral predstojnik novomeškega

Dr. Alojz Boh

otroškega oddelka dr. Alojz Boh, izzvene v en sam stavek: Bonbončki v obliki tablet so za otroke sila vabljivi. In kar je najhujše; veliki večini takšnih primerov je botrovala malomarnost staršev. Nič lažjega, kot to dokazati.

Kar 84 otrok, ki so jih od leta 1972 pa do konca lanskega leta zdravili za takšnimi primeri, je bilo predšolskih, 58 jih je bilo starih do treh let, 26 je bilo „starejših", medtem ko je bilo med šolskimi otroki 40 primerov zastrupitve z zdravili. Dr. Boh k temu dodaja, da so številke iz leta v leto približno enake in da predstavljajo takšne zastrupitve kar blizu dva odstotka vseh zdravljenj na otroškem oddelku v zadnjih petih letih.

Ne samo starše, tudi nas je najbolj zanimalo, kje so vzroki, da naši malčki tako radi posegajo po stekleničkah, ki so – roko na srce! – mnogokrat prepogosti spremljevalci našega vsakdanjika. V 89 primerih je temu botrovalo naključje, 22 primerov zastrupitve je bilo zaradi fizične stiske, ko si je otrok sam hotel pomagati z jemanjem zdravil, ker je pač to videl pri starejših ali pa ker je zdravila jemal že poprej in si je prostovoljno podaljšal „tabletno kuro". „Le" 13 primerov gre na rovaš psihične stiske malčkov. Vidimo torej, da je prav naključje tisto, ki te podatke naredi zastrašujoče. Starši, kaj smo naredili, da bi bilo teh „naključij" kar najmanj?

Po besedah našega sogovorni ka prav malo. V veliki večini, kar v 78 primerih, so bila zdravila lahko dosegljiva tudi otrokom; medtem ko so starši le 46-krat izjavili, da so tablete shranjevali na posebnem mestu. Ob tem pa zapišimo še, da ni bilo nobenega primera, ko bi bila zdravila spravljena pod ključem, kar je verjetno najboljša rešitev.

Pa še ugotovitev, katera zdravila so otrokom najbolj „pri srcu". Na prvem mestu so lepo obarvana pomirjevalna sredstva (apaurin) in analgetiki, med katerimi prednjači Krkin optalidon. Takšnih zastrupitev je bilo kar 62; temu sledijo zdravila odraslih (32 primerov) in zdravila, ki jih je otrok že jemal (13 primerov). Manjše je število zastrupitev s kemikalijami (12 primerov) in s škropivi (5 primerov). Odveč je k temu dodati, da naredi na otroka prav barva največji vtis.

Od vseh navedenih primerov jih je bilo 108 v urejenih družinah, medtem ko jih lahko 16 pripišemo neurejenosti v družinskem krogu. Posebno zanimivo je, da starši v 108 primerih zastrupitve z zdravili sploh niso ukrepali, osemkrat je bilo njihovo posredovanje pravilno, devetkrat pa ne. Navzlic temu so uspehi zdravljenja prav na tem področju na otroškem oddelku novomeške bolnišnice presenetljivo dobri. Poseg je vsakič uspel, žalostna izjema in opozorilo pa je uvodni primer.

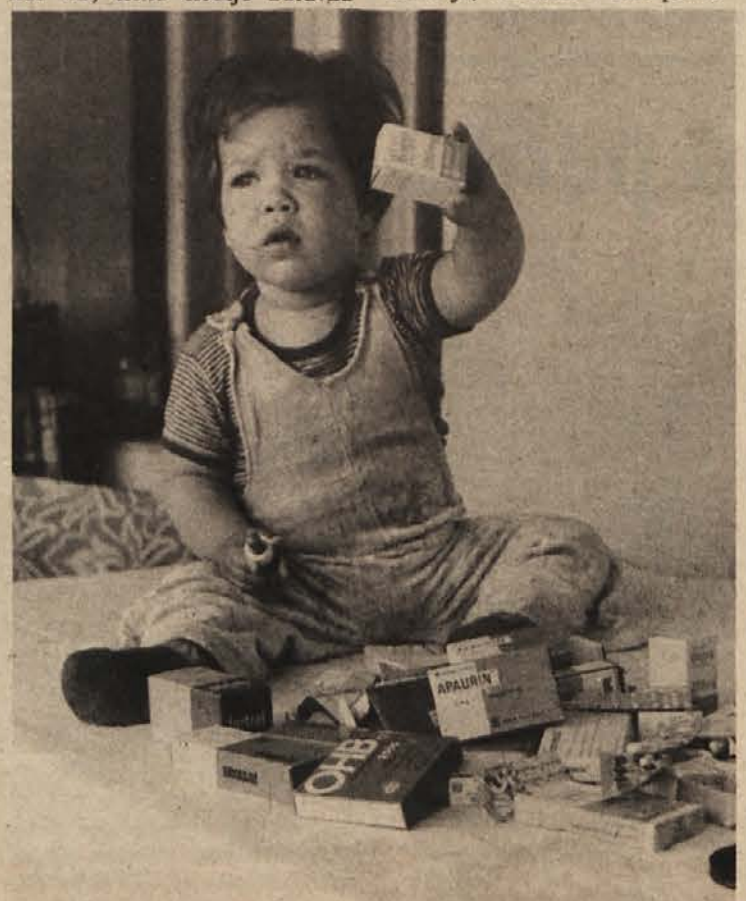

In prav temu v ilustracijo, kako pomembna je pomoč in ukrepanje staršev ob pravem trenutku. Dr. Boh pravi takole:

„Miselnost naših staršev je mnogokrat napačna. Pri vseh primerih zastrupitev z zdravili je najboljša in najučinkovitejša pomoč bruhanje. Tega je potrebno izzvati tako ali drugače. Napak je, kot mislijo nekateri starši, da bodo otroku pomagali s skodelico mleka. Vedeti moramo, da je nekaj zdravil prav v mleku lahko topljivih in [illegible] prehitro zašla v krvni obtok [illegible]

Res pa je, da se vsaka [illegible] proti zlu začne pri vz[illegible] Starši naj ne nosijo zdravil [illegible] rbicah ali jih odlaga[illegible] lahko dosegljivih mestih! [illegible] ko napako delamo tudi, ko [illegible] porabna (ali pa tudi ne) zd[illegible] mečemo na smetišča ali v k[illegible] za smeti. Starši, mar še [illegible] videli malčka (tudi vašega) [illegible] neutrudno brska po smet[illegible] in odpadkih!? "

Pa zaključimo z uvodnim [illegible] merom. Pomoč dekletcu je [illegible] po dveh urah prepozna. Bo[illegible] časom je lahko v takih pri[illegible] usodna. Dr. Boh pravi, da [illegible] treh urah, lahko seveda se [illegible] vsak poseg brez koristi. Že[illegible] lo si je namreč že našlo p[illegible] krvni obtok našega malčka.

BOJAN BU[illegible]

Prirodi povrnjen dolg

Palički primer vzbudil pozornost pri nas in v svetu

Pripovedka pravi, da je tam, kjer je danes „zopet" Paličko jezero, nekoč pastir, po imenu Pavel, pasel svojo čredo in napravil vodnjak, kjer jo je napojil. Voda je narasla in poplavila dolino.

Povest je ostala, prirodni lepotec pa je pred sedmimi leti pričel umirati. Smrt je pokosila zelenje in iztrebila ribji zarod. Človek je moral nekaj ukreniti. Tam, kjer je Pavel v tišini pasel čredo, so zarohneli stroji in začeli neizprosen boj s prirodo, tokrat za njeno oživitev.

Prvi curek vode je ponovno stekel v prečiščeno korito za dan republike lani. Odpadne vode, ki so leta in leta zastrupljevale jezero in ga na kraju uničile, so bile za vedno ukročene. Na ponovno zelenih in nič več blatnih bregovih so zrasla tri kopališča, parkirni prostori in drugi objekti, ki bodo letos sprejeli nad 40 tisoč obiskovalcev. V bližnji bodočnosti bo nastalo na jugu jezera še ribiško naselje. Tako je lani dobilo v jezeru življenjski prostor več [illegible] tisoč rib, ki so vrnile izginulo ž[illegible] nje.

Človekov boj s prirodo je [illegible] Kar je človek storil za jezero, [illegible] to bogato vrnilo.

„VESELO" NA KAMENCAH [illegible] Zastoju prometa na kartelje[illegible] klancu je prejšnji teden bo[illegible] zanimiv dogodek: lastniku obc[illegible] hiše je namreč iz hleva pob[illegible] prašič, ki se je meni nič tebi [illegible] odločil za krajši sprehod po v[illegible] Seveda je lastnik svobode ž[illegible] žival s pomočjo radovednežev [illegible] kmalu ulovil, smeha pa je vend[illegible] bilo veliko.

NEMCA SO OKRADLI – V [illegible] na 23. junij je nekdo vlomil v o[illegible] avto Nemca Harhoffa, ki je v[illegible] parkiral pred blokom na Ra[illegible] cesti. Iz avta je zmanjkala potov[illegible] z garderobo, fotoaparatom [illegible] filmsko kamero. Vlomilec pa je odnesel tudi denarnico in hlad[illegible] torbo. Nemški gost je oškodovan za 12.000 dinarjev.

POTA IN STRANPOTA

§

Dežurni poročajo

V DIMNIKU SE JE VŽGALO – 2. julija zjutraj je začelo goreti gospodarsko poslopje Jureta Grobačevića v Grobljah. Zjutraj so domači zakurili pod svinjskim kotlom, v dimniku pa se je vžgalo in ogenj je zajel vse leseno poslopje. Škoda ni velika, ker je bilo poslopje staro in trhlo.

KDO SE VOZI Z NJIM? Jožetu Furdi iz Novega mesta je bilo 1. julija zvečer ukradeno kolo pony eksmiličniki.

PONOČI OB KOLO – 27. junija zjutraj je Danica Gričar iz Družinske vasi opazila, da na njenem avtu R4 manjka prednje kolo. Avto je čez noč stal pred gostiščem, kjer Gričarjeva stanuje.

MORAL JE POD KLJUČ – Črnomaljski miličniki so 27. junija zvečer pridržali do iztreznitve 51-letnega Antona Vipavca iz Adlešič, ker je močno opit razbijal v domači hiši, grozil družini in divjal. Umiril se je šele v prostorih milice.

SKOZI OKNO V HIŠO – 28. junija dopoldne je bilo vlomljeno v hišo Alojza Bojanca v Smolenji vasi. Ugotovili so, da je vlomilec zlezel v hišo skozi okno spalnice. V kuhinji je spil nekaj piva, odnesel pa ni nič.

NEPOVABLJENI GOST PRI LOVCIH – 26. junija ponoči je bilo vlomljeno v lovsko kočo Lovske družine Brusnice na Gorjancih. Vlomilec je vdrl skozi kuhinjsko okno. Pred hišo je zakuril in si skuhal večerjo, odnesel pa je tudi 80 din gotovine.

Svatom je zmanjkalo vina

Vse odpuščeno, vse poplačano, ostane pa dejstvo: ženin je šel s pajdaši v tujo zidanico po 40 litrov vina

28-letni Darko Hudorovac se je 4. decembra lani ženil, zgodilo pa se je, da so svatje prehudo klampali in je začelo vina zmanjkovati. Da ne bi „bilo sramote", se je ženin s kolegoma brž odpravil po novo pošiljko.

Darko je kot priložnostni delavec, doma iz Rosalnic, večkrat pomagal Antonu Kralju v Novi gori pri Drašičih. Z gospodarjem sta bila v zelo dobrih odnosih, zato je v zagati najprej pomislil nanj. S Francem Hudovcem in Brankom Grahkom, ki je le vozil, so šli h Kralju na dom, da bi vino kupili. Ker pa gospodarja ni bilo, so šli kar do zidanice, misleč, da je v vinogradu. Tudi tam ga ni bilo, zato sta oba Hudorovca vlomila v zidanico.

Natočila sta okrog 40 litrov vina, svatba pa se je veselo nadaljevala. Čez nekaj dni je Darko sam prišel k okradenemu Kralju in mu prinesel 1.200 dinarjev ter vse povedal. Pri priči mu je bilo odpuščeno, gospodar pa je na sodišču celo rekel: „Če bi vedel, da mi je vzel Darko, sploh ne bi prijavil . . ."

Okrožno sodišče je ta primer obravnavalo in prisodilo Darku 6 mesecev, Francu pa 4 mesece zapora, vendar obema pogojno za dve leti. Sodba še ni pravnomočna.

KAMION V AVTOBUS

30. julija se je v Krškem v ovinku Ceste Krških žrtev pripetila nesreča, zaradi katere je več ljudi užilo preglo strahu, na srečo pa ni bil nihče poškodovan. Avtobus podjetja Gorjanci, ki ga je pravilno vozil iz Sevnice proti Brežicam, Janez Papež s Suhorja, je pripeljal v ovinek, ko je z nasproti smeri po sredi pripeljal kamion, v katerem je bil za volanom Stanko Jordan iz Kostanjevice. Tega je ob nenadni vožnji na mokri cesti zaneslo, tako je prišlo do trčenja, ki pa ni imelo za posledico le veliko gmotno škodo.

V OVINEK PO SREDI CESTE

Ljubljančan Franc Novak je 4. julija zvečer vozil osebni avto od Metlike proti Novemu mestu. V Črmošnjicah je v ovinku vozil po sredi ceste, tako je prišlo do trčenja z osebnim avtom, ki ga je nasproti pripeljal Ana Barbo iz Češnjic pri Mirni. Ana Barbo in njena sopotnica Jelica Drenovec z Drske sta bili ranjeni in so ju prepeljali v bolnišnico.

Še dvakrat podtaknil ogenj

Franc Mali z Otočca je bil spoznan za bistveno zmanjšano prištevnega, ko je prižgal slamo pod kozolcem

Okrožno sodišče v Novem mestu je te dni obsodilo na 1 leto zapora 26-letnega Franca Malija, delavca z Otočca. Obsojen je bil že zaradi požiga v TVD Partizan, zdaj pa še za dve novi istovrstni kaznivi dejanji.

Ugotovljeno je, da je bil on tisti, ki je 11. septembra 1974 na Otočcu pod kozolcem Antona Jakšeta z vžigalnikom zažgal kup slame. Kozolec dvojnik je zgorel kot bakla in je popolnoma pogorel, z njim vred pa tudi les in razno orodje, tako da je škode za 32.000 dinarjev.

Gospodar si je postavil nov kozolec, 9. aprila letos pa se ga je Mali z vžigalnikom vnovič lotil. Na isti način je podtaknil ogenj, razlika je le ta, da so s takojšnjim gašenjem preprečili popolno uničenje. Nastalo je za 17.000 dinarjev škode.

Dokazano je, da je Mali obakrat pred požigom popival in da je to storil, čeravno se na glavni obravnavi ni mogel ničesar spomniti, medtem ko je v preiskavi priznal letošnji požig. Trdil je, da je živčen, da ga je zapustil spomin.

Obtoženca je pregledal izvedenec psihiater. Njegovo mnenje je bilo tudi odločilno pri izreku kazni. Izvedenec je izjavil, da je bil Mali v času storitve kaznivega dejanja bistveno zmanjšano prišteven, k čemur je pripomogel tudi zaužiti alkohol. Prisodili so mu enotno kazen: 1 leto zapora in obvezno zdravljenje proti alkoholizmu. Sodba še ni pravnomočna.

PADEL Z OREHA IN SE UBIL

27. junija okrog 20. ure zvečer se je v Gor. Kamencah smrtno ponesrečil 50-letni Franc Skubic. Zgodilo se je, ko je zlezel na oreh, ki stoji na dvorišču domače hiše, da bi nabral nekaj plodov za soseda. Stopil pa je na suho vejo, ki se je pod težo zlomila in Skubic je padel 7 metrov globoko na beton. Bil je tako hudo poškodovan, da je še isti večer umrl.

OSLADNI SMRAD – Odkar je vročina in hkrati pihlja, se z dimom vred valijo iz Žabjeka neznosne vonjave. Zaobsežejo Muhaber, Bršlin, tu in tam pa jih vonjajo še dlje. Ukiniti smetišče Žabjek je nuja številka ena, ki kliče po dejanjih. Stališč in zapiskov o tem je bilo že dovolj. (Foto: Bačer)

VOZNIK MRTEV, DVA RANJENA

V Dol. Ponikvah se je 1. julija zvečer zgodila huda prometna nesreča, v kateri je bil ob mlado življenje 19-letni Ljubo Orehek iz Mirne peči. Z zastavo 101 je vozil od doma proti Trebnjemu in med potjo v ovinku zletel s ceste. Trčil je v jablano, nato pa se prevrnil na streho. Voznik Orehek se je v hudem trčenju smrtno ponesrečil, njegova sopotnika Jože in Vinko Fabjan iz Dolenje vasi pa sta bila ranjena. Avto je razbit, saj cenijo škodo na 50.000 dinarjev. V avtu so bili varnostni pasovi, vendar potniki niso bili privezani.

V SKALO, PA NAVZDOL

Hujša prometna nezgoda z veliko škodo se je pripetila 26. junija okrog 8. ure v Globočnici pri Krškem. Ivan Jelenič, domačin, je vozil osebni avto skozi vas, pri srečanju z drugim vozilom pa se je zaletel v skalo, se kotalil kakih 70 m po pobočju in pristal na travniku. Voznik je bil hudo ranjen, gmotna škoda pa znaša okrog 100.000 dinarjev.

KRONIKA NESREČ

OTOVEC: PADEL S KOLESA – Jože Zupančič z Otovca se je 1. julija peljal na kolesu z motorjem od Lokev proti Otovcu. Ker je nasproti pripeljal osebni avto, se je Zupančič umaknil na rob ceste, pri tem pa padel in se poškodoval. Odpeljali so ga v bolnišnico.

MIGOLSKA GORA: IZGUBIL RAVNOTEŽJE – Alojz Brcar iz Tlake pri Gabrovki je 3. julija popoldne vozil motorno kolo od Mirne proti Gabrovki. Na Migolski gori je v ovinku motor zaneslo, voznik je izgubil ravnotežje in padel. Ranjenega voznika so odpeljali v bolnišnico, gmotne škode pa je za 1.000 dinarjev.

ŠENTJERNEJ: Z AVTOM V TELEFONSKI DROG – 3. julija zvečer je Stanislav Jordan iz Ostroga vozil osebni avto od Šmarja proti Šentjerneju. Prehiteval je osebni avto, ko je nasproti pripeljal avtomobil Martin Zagorc iz Vratnega sela. Zagorc se je umikal na rob, zapeljal na pločnik, in trčil v telefonski drog. Zagorc in njegov sopotnik Anton Bratkovič sta bila lažje ranjena, gmotne škode pa je za 10.000 dinarjev.

KANIŽARICA: V KRIŽIŠČU PREHITEVAL – 3. julija zvečer je Alojz Butala z Griča pri Črnomlju vozil kolo z motorjem od Dragatuša proti Črnomlju. V Kanižarici je ustavil, ker je hotel zaviti v levo, za njim pa je pripeljal osebni avto Darjo Mršič iz Bukovca in zapeljal mimo motorista. Pri tem je Butalo zadel in ga odbil več metrov pod cesto. Ranjenega Butalo so odpeljali v bolnišnico, gmotno škodo pa cenijo na 7.000 dinarjev.

LIPJE: TRK LJUBLJANČANK – 27. junija dopoldne je Jože Novak iz Vel. Lipja vozil osebni avto od Malega proti Vel. Lipju. V nepreglednem ovinku je nasproti pripeljala avtomobilistka Stanka Kovačič iz Ljubljane. Voznika sta se opazila na kratko razdaljo, zavirala, toda vseeno trčila. Kovačičeva in njena sopotnica Ivanka Papež iz Gradenca sta bili lažje ranjeni, gmotne škode pa je za 20.000 dinarjev.

GORJANCI: AVSTRIJEC V BELOKRANJCA – 28. junija dopoldne je Avstrijec vozil osebni avto proti Metliki, na Vahti pa je v ovinku avto zaneslo najprej na desni rob ceste, nato pa v drugo smer in tako je trčil v osebni avto, s katerim se je nasproti pripeljal Jože Majetič iz Drenovca. Naš voznik in njegova sopotnica sta bila poškodovana, gmotne škode pa je bilo kar za 100.000 dinarjev.

IGRALCI IN ŠTAB – Z leve proti desni stoje: Šilc, Čihar, Pucer, Putre, Kersnič, Ilc, Ponikvar, direktor Inlesa Anzeljc, predsednik kluba Gril; čepijo: Karpov, Gabrijelčič, I. Kersnič, Žug, Laibacher in Abrahamsberg (Foto: M. Glavonjić)

Kljub vsemu uspeh

Doma navduševali, na tujem razočarali

Svojo drugo drugoligaško sezono so rokometaši ribniškega Inlesa končali na petem mestu. Uspeh ali neuspeh je vprašanje, ki si ga športni delavci, pa tudi igralci postavljajo vedno ob koncu sezone.

Glede na možnosti lahko vendarle rečemo, da je peto mesto tretje ekipe Slovenije (za Celjem in Slovanom iz Ljubljane) uspeh. Potrebno pa je reči, da je Inles doma in v gosteh dvoje. Vsi boji v Ribnici so bili na visoki ravni, dobro obiskani, gledalci so bili navdušeni nad zmagami in prikazano igro. Še danes mnogim ni jasno, kako so morali z zmago v žepu proti Kvarnerju vendarle zapustiti Reko poraženi, kako so v Ljubljani klonili v zadnjih minutah, kako se je sploh moglo isto ponoviti v Kutini. Trener Jože Šilc je sicer širši splet okoliščin večkrat opravičeval s slabo igro obrambe. Klub so vseskozi spremljale mnoge težave. Poškodbe Kersniča, Andoljška in Šilca, pomlajevanje ekipe in to, da je Radić prenehal igrati, je vplivalo tudi na končno uvrstitev. Ribničani so ostali peti po zaslugi domačega terena, boljše razlike v golih in tudi nepričakovanega poraza Rovinja proti Slatini. Razveseljivo pa je vsekakor, da sta v spomladanskem delu uspešno izkoristila vrzeli v ekipi Karpov in Troha.

21 točk iz 22 tekem, 9 zmag, 3 neodločeni rezultati in 10 porazov, preboj v polfinale rokometnega pokala, kjer so bili izločeni od Celja, je bera, ki je ni podcenjevati. Nehvaležno je dajati ocene, vendar je potrebno omeniti tri igralce: Gabrijelčiča in veterana Šilca, pa tudi vestnega Laibaherja.

Na koncu naj omenimo še menjavo v strokovnem vodstvu: Jože Šilc se je poslovil od Inlesovega dresa, mesto prvega trenerja pa bo najverjetneje pripadlo Nikoli Radiču.

MILAN GLAVONJIČ

Zapisan "teku smrti„

Pred dobrimi tremi leti je bilo, ko je Bojan Čampa sklenil športni razdvojenosti napraviti konec. Odločil se je za kraljico športov. Drobni atlet je vedel, da je za kratke proge počasen. Odločil se je za teke na srednjih razdaljah, ponavljajoče poškodbe pa so prispevale, da je s teh presedlal na tek na 10 km in na treningih je začel misliti tudi na maratonski tek.

„Rad tečem na dolge proge," je pred kratkim dejal prvi in ta čas edini Dolenjec, ki se je začel meriti v bržkone najtežji atletski disciplini. „Zdi se mi, da pri teku v naravi vdihavam zdravje, moči. Za maraton pa sem se odločil po številnih poškodbah. Že konec minulega leta sem začel vaditi za letošnje državno prvenstvo v Tuzli. V novembru, decembru, januarju in deloma februarju sem na teden pretekel več kot sto kilometrov, od februarja naprej pa tudi do 140 km. Najbrž pa na državnem prvenstvu ne bi uspel, če me ne bi treniral Janez Penca. Za izredno težko prvenstvo me je odlično pripravil."

Član novomeškega atletskega kluba je bil v Tuzli najmlajši udeleženec maratona. Le malokdo je verjel, da lahko komaj devetnajstleten tekač pomeša štrene najbolj izkušenim. Bojan je uspel, bil je dvanajsti, da pa je bil tek zelo naporen, dokazuje odštop enega od najboljših Jugoslovanov, Ukiča.

„Sedaj ponovno nabiram moči, kajti 42 km teka po asfaltu me je pošteno izmučilo. Shujšal sem kar za pet kilogramov, povedati pa moram, da s spanjem nisem imel težav. Le prvo noč me je v snu precej časa spremljala nepretrgana bela linija na sredi ceste. Sicer pa: kako me tudi ne bi! Gledal sem jo tri ure in osem minut. Kdaj sem imel težave? Zdi se mi, da je bilo okoli 25. kilometra. Imelo me je, da bi sedel v travo, dobre psihične priprave pa so skušnjavo premagale. Dopovedoval sem si, da je prav ta tek lepa priložnost, da se uvrstim med najboljše maratonce v državi, stisnil sem zobe, premagoval kilometre in vse priprave ter premagani kilometri so se mi obrestovali. Po nekajdnevnem počitku sem začel vaditi zadnjo nedeljo. Pretečem samo 6 kilometrov na dan, že v ponedeljek pa začnem vaditi po naslednjem urniku: ponedeljek 20 km, torek 20 km, sreda 10 km, četrtek 10 km, petek 20 km, sobota 20 km, nedelja 30 km. Nato bom trening – poostril!"

J. PEZELJ

Vrv prvi stik

Namen delavskih športnih iger se je v Črnomlju nekoliko izrodil – Občinska liga v vlečenju

„Telesna kultura v črnomaljski občini," je dejal tajnik TKS Črnomelj Marjan Črne, „temelji na sklepih portoroškega seminarja in priporočilih dokumentov, ki jih je izdala RK SZDL. Menim, da lahko rečem, da smo za množičnost in rekreacijo delovnega človeka precej naredili, da pa nas na obeh področjih čakajo še težke naloge."

Tako bodo poslej s pospešeno akcijo uresničevali stališča izvršnega odbora in skupščine TKS. Telesno kulturo bodo v krajevnih skupnostih negovali precej bolj skrbno kot do sedaj, ko so jo odpravili s kakšnim nekvalitetnim turnirjem in podobno. Krajani morajo vedeti, zakaj združujejo sredstva, in telesno kulturo morajo, kot je dejal Črne, spoznati precej pobliže. Pri širjenju telesne kulture je TKS naletela na različne težave. V krajevnih skupnostih naprimer ni bilo primernih objektov za vadbo. Tako je lahko tudi dobro zamišljena akcija, s pomočjo katere naj bi se krajani začeli ukvarjati s športom, zamrla. Na pomoč je priskočila občinska izobraževalna skupnost, šole, mladi in v marsikateri krajevni skupnosti je pri šoli zraslo lepo športno igrišče, tako na Vinici, v Starem trgu ob Kolpi, Dragatušu, Semiču. Zahvala za igrišča gre seveda tudi športnikom in vaščanom, ki so s prostovoljnim delom poskrbeli, da so denar, namenjen za zemeljska dela, porabili za nakup najpotrebnejših športnih rekvizitov. V Semiču se je izkazala Iskra, ki je poskrbela za kakovostno razsvetljavo.

„Povedal sem že," je povzel Črne, „da z vsemi silami podpiramo množičnost. Ustanovili smo rekreacijske lige. V košarkarski igra sedem ekip, v rokometni šest, v malem nogometu pa bo nastopilo kar šestnajst moštev. Zavzemamo se za ureditev črnomaljskega stadiona. Pred leti je bilo v našem mestu nekaj dobrih atletov. Možnosti za šport so pri nas enake ničli, zato bomo uredili stezo. Še naprej posvečamo veliko pozornosti šolskim športnim društvom. Zavedamo se namreč, da so v teh društvih, ki pri nas zelo dobro delajo, bodoči športniki. Prav tako ne bomo pozabili na tozde. Nameravamo ustanoviti občinsko ligo v vlečenju vrvi. Najbrž se marsikomu zdi taka liga nesmiselna. Pri nas menimo, da bo za veliko delavcev prav vrv prvi stik s športom in tudi tekmovanjem. Delavske športne igre so sicer vse bolj priljubljene, a opažamo, da v posameznih disciplinah nastopajo eni in isti delavci, kar pa prav gotovo ni namen takih iger."

PO PRVEM DELU DRUGE – Novomeške košarkarice so se v letošnji sezoni prvič poskusile v republiški kadetski ligi. Ker so se na prvenstvo pripravljale skoraj leto dni, so v ligi dobro igrale in v prvem delu doživele samo en poraz. V nadaljevanju prvenstva jih čaka trdo delo, zato bodo najbrž morale namesto dvakrat na teden trenirati najmanj trikrat.

Šport

Novomeščani državni prvaki

Novomeški kolesarji in atleti so konec minulega tedna dosegli nekaj izjemno dobrih dosežkov. Na kolesarskem državnem prvenstvu za mlajše in starejše mladince, ki je bilo v Kranju, je v konkurenci 90 kolesarjev Novomeščan Srečko Vehar ugnal vse in postal državni prvak. Štih je bil deseti, Papež pa se je uvrstil med prvih štirideset. Pri starejših so vozili trije Novomeščani. Turk je bil šesti, Mijajlović in Zrimšek pa sta odstopila, ker jih je čakala še naporna ekipna vožnja. Omenjena trojka je v ekipnem delu uresničila napovedi in v izredno močni konkurenci osvojila državno ekipno prvenstvo.

Presenetil v konkurenci mlajših mladincev: kolesar Srečko Vehar

Izkazali so se tudi atleti. Na državnem prvenstvu za mladince v Splitu so Novomeščani dobro zastopali svoj klub. Jože Rifelj je v metu kladiva (45,34 m) potrdil, da ta čas v Jugoslaviji v svoji konkurenci nima tekmeca. Izkazala se je štafeta 4 x 100 m (Šuštar, Cujnik, Štupar in Kraševec). S 44,3 sekunde je osvojila srebrno odličje. Skakalec v višino Šuštar je bil tretji (198 cm), Bartolj pa s 190 cm peti. Nastopil je tudi Cujnik. V metu kopja je bil tretji (59,98), štafeta 4 x 400 (Kapš, Cujnik, Štupar in Kraševec) pa s 3:26,7 četrta.

LESKOVEC: ZMAGA SEVNICE

Partizan iz Leskovca je pod pokroviteljstvom občinskega sindikalnega sveta Krško priredil v nedejo, 26. junija, že peti tradicionalni rokometni turnir, posvečen 20. obletnici društva Partizan. Nastopile so ekipe Sevnice, Krmelja, Novega mesta, TRIM ekipa iz Posavja in domačini. V končni razvrstitvi je zmagala Sevnica pred Leskovcem in Trimom, nagrado organizatorja najboljšemu igralcu pa je prejel Rado Šribar.

LOJZE ŠRIBAR

PO SVETU OKOLI

DOMAČE ŽIVALI – Sodišče v Manheimu je sklenilo, da zobozdravnik iz Ludwigsburga nima prav, ter mu prepovedalo še naprej gojiti „domače“ živali. Za domače živali je namreč možakar proglasil svoje krokodile, nad katerimi se že več let navdušuje, medtem ko se njegovi sosedje prav nič ne.

ZA STARE DNI – Jeanette Smith je nedolgo tega odprla novo bančno knjižico v svojem rodnem mestu Mumblesu v Angliji. Na vprašanje, zakaj to dela, je odgovorila, da želi prihraniti kakšen dinar za stare dni. Vrla Jeanette ima na grbi že 107 let!

MARIJA PA MOLČI – Pobožni gospe Carlinijevi iz Vidma v Italiji se je prikazala Mati božja in ji zaupno povedala, da se bo nekaj strašnega dogodilo. Gospa je zaklenila hišo, jo podprla z nosilci, v ta hišni zapor pa prisilila tudi gospoda Carlinija ter njune otroke. Slednji bi radi šli ven, a ker Mati božja molči ter svojih besed ne zanika, Carlinijeva o tem noče nič slišati.

NARKOMAN – Nevsakdanji primer je zabeležila nemška policija v Wien–Meidlingu: v nekem stanovanju so našli mladega narkomana mrtvega od preobilja zadanih injekcij. Nenavadno je to, da si je narkoman v pomanjkanju pravega mamila v žile vbrizgal coca colo.

DOMOLJUBJE – Pri iskanju najlepšega dekleta oziroma kdove katere in kakšne miss je glavni organizator lepotnega tekmovanja v Norecambeju predlagal, da bi lepotice nosile kopalke, narejene iz angleške zastave. Na ženskih oblinah lepo napeti nacionalni ponos naj bi v mladih prebujal domoljubna čustva.

ŠE SAHARIN – O škodljivosti saharina je svoje povedalo tudi švicarsko zdravniško društvo. Takole meni: če bi hoteli človeka podvreči enakim testom, s kakršnimi so na podganah dokazali škodljivost saharina, bi moral vsak dan popiti 1800 steklenic s saharinom sladkanega soka in pogoltniti 10.000 tablet saharina.

Štirinožni geologi

Pes in konj iščeta rude

Šola za pse, ki so jo odprli v Moskvi leta 1966, je bila že od samega začetka nenavadna. Štirinožnežev v nji niso učili spektakularne poslušnosti, s katero se radi pohvalijo amaterski rejci psov, pač pa do takrat še neznanih spretnosti v iskanju rudnin. Moskovska šola je učila pse geologije, pri čemer so znali izkoristiti izredno razvit pasji vonj.

Danes so psi geologi skoraj vsakdanja stvar. S posebnimi treningi jih naučijo iskati dragocene kovine, minerale in rudnine. Psi lahko odkrijejo skoraj vse spojine posameznega elementa, katerega vonj so si zapomnili. Vzhodnonemška ovčarka Gilda najde vseh devet berilijevih rudnin, prav tako pa ji ni težko najti točno mesto meteorita, ko od nje zahtevajo, naj išče železo. Med drugim je tej odlični psici uspelo najti malahitno vazo, ko so ji dali za nalogo iskati baker, s tem pa je svoje „poznavanje“ geologije razširila še na arheologijo.

Seveda to ne pomeni, da so psi nezamenljivi; geologi pri svojih raziskavah še vedno uporabljajo orodja in naprave, vendar pa so dela s psi pokazala, da v nekaterih primerih žival zdaleč prekaša vsakršno geološko napravo. Tako so psi – geologi najbolj zanesljivi odkritelji rud volframa, berilija ter nekaterih dragih kovin. Te rude se od ostalega kamenja po ničemer ne ločijo, zato jih lahko prepozna le izurjen pasji vonj. Prav tako ni mogoče z nobenim instrumentom odkriti zlata, pes pa ga zavoha!

V zadnjem času je slišati, da v nekaterih središčih poskušajo vzgojiti konje – geologe. Tako bi dobili občutljivo raziskovalno „napravo“, hkrati pa se konj obnese kot koristno prevozno sredstvo.

Ptice so v morju iskale hrano, našle pa so nafto; ta jim je zlepila perje in onemogle so obležale na obali.

Mrtva zibelka življenja?

„Lisa“ nafte, sedemkrat večja od Bodenskega jezera, se je v letošnjem aprilu pojavila na gladini Severnega morja. Vzrok: napaka na ceveh sistema za črpanje. Teh 24.000 ton nafte, ki bi lahko napolnila kar 2000 vagonov-cistern, nas ne sme skrbeti samo kot izgubljen dragocen tovor, temveč predvsem kot strup, ki uničuje ravnovesje v vedno bolj umazanem morju.

Samo leta 1964 se je potopilo 194 tankerjev – število poškodovanih ladij je še mnogo večje – lansko leto pa je bilo spuščeno v morje kar 3,7 milijona ton „črnega zlata“. Samo nafte! Francoski oceanograf Cousteau je že pred leti opozoril javnost na nevarnost izumiranja oceanov. Olje na površini vode uničuje ribji zarod, ko se zgosti in potone, uničuje favno in mnoga bitja, ki so se, kot da bi slutila nevarnost, umaknila tja, kamor sonce ne najde poti. Ob prepojitvi obale z nafto je en sam tanker povzročil smrt 40.000 pingvinov.

Štiri milijarde prebivalcev tega planeta neusmiljeno izkorišča prirodne darove. Tu ni ekonomiziranja. Osnovni zakon preživetja pravi, da je potrebno porabljeno snov vedno obnavljati. Narava ne samo da nas preživlja, je naš življenjski prostor. Zaščitili smo mnoge že skoraj iztrebljene živalske vrste, prav zdaj se onemogli otepamo nesnage naselij in rek ter ozračja, do morja pa, kjer je vzniknilo življenje, se še vedno obnašamo mačehovsko. Ali njegove sinjine pomenijo tudi utapljanje človeštva in življenja?

Rešitev prejšnje križanke

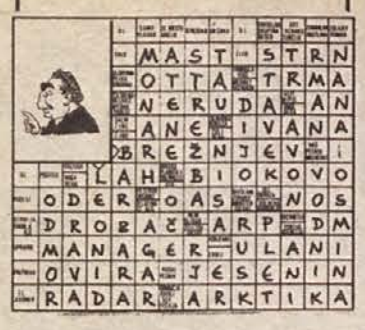

Denar pokvari le značaj, ki je že pokvarjen

E. PAURE

Najlaže je prevarati samega sebe.

LYTTON

Za trgovca je domovina njegov žep.

C. CHINCHOLLE

				DL	NEM. MIT. BITJE	HOMERJEV EP	NAČIN KONJSKEGA TEKA	STARA RUSKA ZADRUGA	TRAVNIŠKA ZDRAVILNA RASTLINA	DL	POSODA ZA PRTLJAGO	SLAVNI JUDOČENJAK	ČLOVEK Z VELIKIM NOSOM
				POMOŽNI DUHOVNIK						TATARSKI GLAVAR			
				KLIC K OROŽJU						ORGAN VIDA			
				SEZNAM						NAŠ OTOK / DOLOČILNI DOKAZ			
				KARLOVAC / BURKA			A+B=C / GR. BOG LJUBEZNI						
									AM. PEVEC MARTIN / ŽIVALSKA USTNICA				
DL	STOJALO	DROZG / OBREDNA OBLEKA						POR / IME VEČ RIM. PAPEŽEV				ENOTNOST	TEKMOVALNI AVTO
PTIČJA SAMICA						BODEČ PLEVEL / TRENING					ANTIMON / MNOŽIČNI SESTANEK		
SOVJ. AGENCIJA					VSUTJE / KING COLE					HUDÓ / ŽELEZOV OKSID			
PRIZIDEK							RAZKUŽILO / PRVAK						
RIM. VARUH OGNJIŠČA				HOMERSKI JUNAK					PRIPADNIK JOGE				
MAKEDON. KOLO				ŽENIN OČE					ROMUN. MESTO				

Voda je eliksir življenja

Na zemlji ni kemične spojine, ki bi bila pomembnejša od nje

Voda je eliksir življenja, bistvena ni samo za obstoj življenja, kakršno imamo navadno v mislih – človekovega, živalskega, rastlinskega – temveč za sleherno obliko življenja na Zemlji. Ker je na Zemlji vode v obilju, je tudi življenje na njej raznovrstno in pisano. Znano je, da je luna popolnoma brez vode, zato lahko skoraj z gotovostjo sklepamo, da na Zemljinem spremljevalcu ni življenja. Kaj pa na drugih planetih, npr. Na Marsu, na Veneri, kamor so usmerjene raziskave zadnjih let?

Na Zemlji ni kemične spojine, ki bi bila pomembnejša od vode. Vzrok za to je predvsem v njenih enkratnih fizikalnih in kemičnih lastnostih. Vsako življenje, in s tem seveda tudi človekovo, je odvisno od vode. Samo tam, kjer mu je voda stalno na razpolago, mu je omogočeno trajno bivanje.

Voda na Zemlji je v stalnem obtoku ali kroženju: izhlapi, se nekaj časa zadržuje v ozračju in se vrne kot padavina; 86 od 88 odstotkov izparin izvira od oceanov. Na celinah je v primerjavi z izparinami presežek padavin, ki potem odteče ravno v oceane.

Spremljajmo usodo vodne molekule na Zemlji! Vodna molekula izpari in ostane kakšnih devet dni v ozračju, kjer se glede na klimatsko cono premika s hitrostjo od 100 do 1000 kilometrov na dan. Tako lahko v devetih dneh prepotuje več tisoč kilometrov. Zato nima na primer iz umetnega jezera izhlapela voda nobenega vpliva na padavine v bližnjem okolju. Po devetih dneh se molekula izdežuje. Če pride v obliki dežja v globine oceana, lahko ostane tam tudi 3000 let, preden zopet izpari in se kot vodni hlap dvigne v ozračje. V enem letu izpari v ozračje približno 400.000 kubičnih kilometrov vode in enaka množina se je vrne nazaj na Zemljo.

Vendar smo že dandanašnji priča posegom, ki povzročajo trajno izgubo vode. Številne namakalne naprave na robu Sahare so tamkaj povečale porabo vode za skoraj 50 odstotkov. Te večje potrebe krijejo iz talnih vodnih zalog, ki izvirajo še iz ledene dobe in ki jih ni mogoče spet dopolniti. Take zaloge talne vode iščejo tudi drugod. Tako so izraelski geologi odkrili pod puščavo Negev velikansko podzemsko jezero, ki sega od Mrtvega morja do zahodnega roba Sinajskega polotoka. Jezero leži kakšnih 1000 metrov globoko in ima blizu 200 milijard kubičnih metrov vode. Ta velikanski vodni rezervoar bi lahko omogočil, da bi puščavo spremenili v plodna polja.

Na Zemlji je vode dovolj, vendar je večji del slana. Pridobivanje sladke vode iz morske je čedalje bolj potrebno. To pa ni poceni. Danes v glavnem ZDA, Velika Britanija, Sovjetska zveza in Izrael investirajo velikanske vsote na tem področju in tako se obeta, da bo pridobivanje sladke vode iz morja zmerom cenejše. Nekatere dežele, kot je npr. Kuvait, so glede vode popolnoma odvisne od predelave morske vode v sladko. Tudi atomska energija se ponuja na tem področju kot vir energije. Vendar tu stvari še ne gredo gladko: zaradi potrebnih hladilnih stolpov in močnega izhlapevanja pri umetnem namakanju se odtok polagoma zmanjša. Na tem področju obljubljajo več ameriški načrti, po katerih naj bi za razsoljevanje morske vode izkoriščali sonce.

Še pred 4000 do 5000 leti je bila srednja Evropa do 90 odstotkov pokrita z gozdom. Sčasoma so velike gozdne površine skrčili; da so dobili zemljo za njive in pašnike. Nad posekami je pihal veter in s povečanim izhlapevanjem jemal zemlji vlažnost. Podnebje se je tako močneje stoplilo in sušilo. Dokler so poseke zasajali, je bilo glede padavin le malo sprememb. Kjer pa, zlasti v hribovitem svetu, po krčenju niso površin znova posadili, tam je nastal kras.

Značilno je, da so se dandanašnji povečale padavine nad velemesti in industrijskimi območji. Nad takimi območji je 25 do 30 odstotkov več padavin. Pri natančnejših preiskavah so na primer v ZDA ugotovili, da je celo v delavnikih več padavin nad strnjenimi industrijskimi območji kakor ob nedeljah, kar je posledica večjega izparevanja toplotne in vodne pare.

Že nekaj časa poskuša človek vplivati na padavine in na vreme sploh. Rad bi bil „proizvajelec dežja“, gospodar vremena, kar se mu je, čeprav z majhnim uspehom, tudi posrečilo: s srebrovim jodidom, suhim ledom in z drugimi sredstvi poškropi oblake, pospeši zroči s tem njihovo zgostitev in posledica tega je umeten dež. S to metodo lahko povzroči krajevne padavine, vendar le v ozkem pasu; ne more pa pomnožiti nastajanja oblakov, marveč že razpoložljive oblake pripravi, da se na želenem kraju izdežujejo. Ni pa mogoče uspeti s takimi poizkusi v brezdežnih sušnih območjih, kjer so bile padavine najbolj potrebne. V Ukrajini je strokovnjakom uspelo, da so na površini 150.000 hektarov ustavili 3 centimetre debelo snežno odejo, da so ozimino zavarovali pred pozebo. Vsi taki in podobni poizkusi kakopak ne morejo povečati množine vode, te dragocene surovine za življenje na Zemlji. Potrebe po vodi stalno naraščajo. Po sodbi strokovnjakov zaloge talne vode usihajo in ponekod pronicajo v večje globine, kjer jih je težko zajeti. Čedalje bolj smo navezani na izkoriščanje rek in jezer za pitno vodo.

Zemlja odpira usta, željna vse ke kaplje vode.

Miki Muster
Janez Trnovc

ZA OČETOM

190

Bojan, ki se je bil medtem spet zbral, je prvi skočil h Kuniju. Pes je ležal skoraj kakor mrtev na tleh in ves je bil krvav. »Kuni! Moj zlati Kuni, ne pogini mi!« je zaklical tako žalostno, da je pes dvignil glavo in ga hvaležno pogledal. Ko je pristopil še Zoran, sta dečka psa pregledala in ugotovila, da je na več mestih hudo ogrizen in razpraskan. Solze so jima napolnile oči.

191

»Spraviti ga morava nemudoma v čoln!« je svetoval Zoran. »Samo kako, da ga ne bi preveč bolelo?« je vprašal Bojan. — »Že vem kako,« je dejal Zoran. »Ostani tu pri njem in počakaj, da se vrnem!« Po teh besedah je mlajši brat stekel nazaj proti reki. Starejši je ostal pri hudo ranjenem Kuniju, ga gladil po glavi in ga z najnežnejšimi besedami tolažil. Pes je celo pomigal z repom.

192

Zoran se je vrnil z vesli in s plahto, katero sta nato ovila in napravila zasilna nosila. Bojan je nabral še naročaj listja in trave in vse skupaj razstlal po nosilih. Nato sta z združenimi močmi dvignila ranjenega Kunija, ga položila na nosila in ga odnesla proti bregu. Pes se niti trenutek ni upiral njunemu početju. Zavedal se je, da mu hočeta pomagati v hudi stiski.

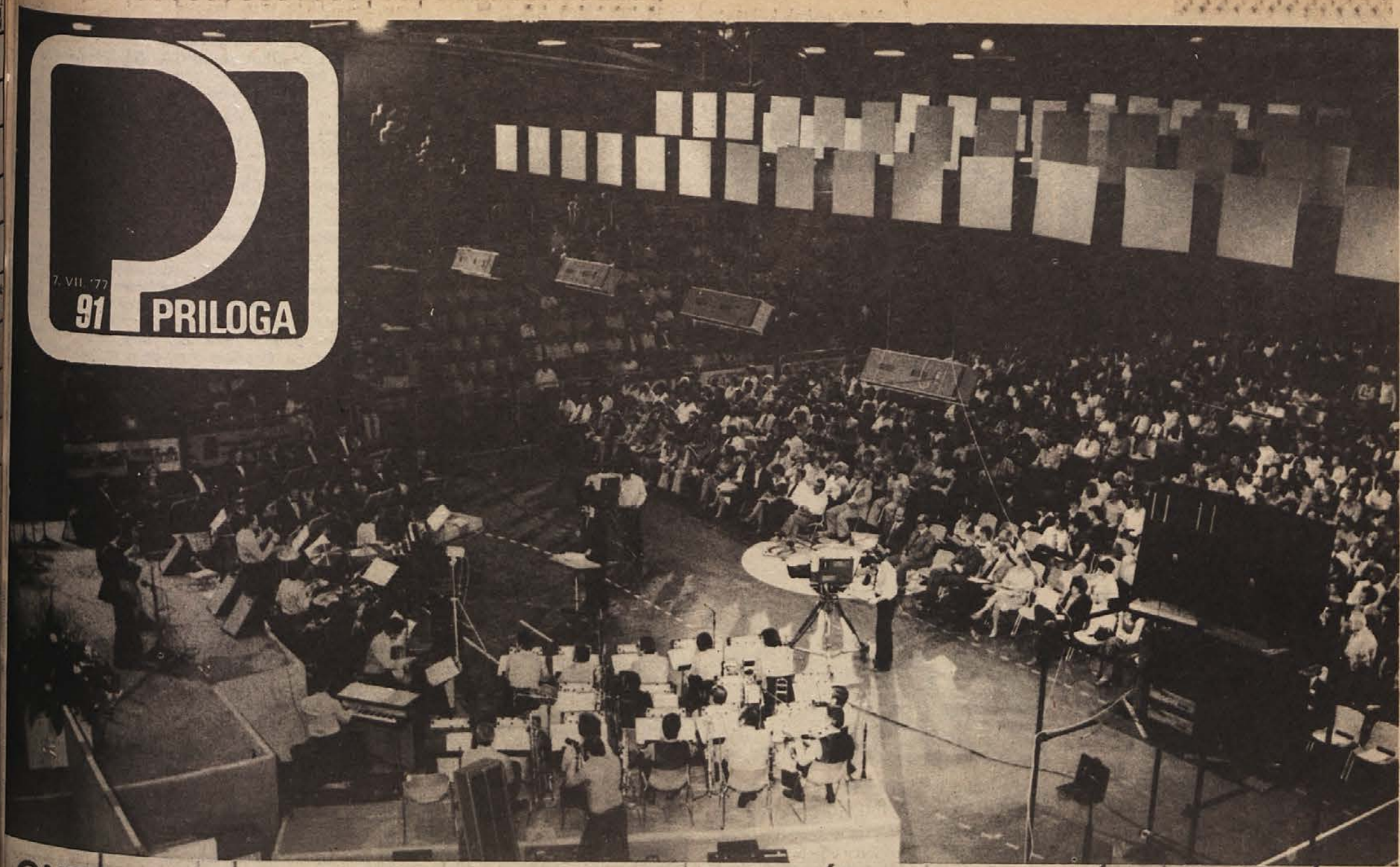

ONESNAŽEVANJE Z NOTAMI?

Celjski popevkarski festival je za nami. Skorajda že v pozabi. Pojdimo po vrsti, natančneje, začnimo pri Irmi Koštomaj. Zakaj? Zato, ker je kuhinja pri Koštomajevi od nekdaj na dobrem glasu in ker je ime Slovenska popevka 77 tako močno vezano na to lokacijo. Posredno torej tudi mi. Naša glasbena smetana je namreč prav tukaj, ob marljivem praznjenju kozarčkov povedala to in ono; resda marsikaj ni za javnost, nekaj pa je vendarle „zašlo" tudi v beležnice.

Neskončnih 16 festivalskih let je za nami, za marsikoga prava večnost. Zakaj, vemo. Blejski turistični delavci skupaj z radijci so tistega „usodnega" 1961. leta pač v želji turistom ponuditi čimveč zabave, radiu pa priskrbeti dobro domačo zabavno glasbo organizirali prvo „Slovensko popevko". Zmagovita „Mandolina" je potem še dolgo odpirala usta številnim občanom, njej pa so sledile popevke, ki nam s svojimi naslovi o zgodovini tega festivala domala vse povedo. 1968. leta so nam obljubljali „Presenečenja", ki pa so že naslednje leto izzvenela v „Neizpeto melodijo" in „Mačka v žaklju". Podobno je bilo pred dvema letoma, ko smo s popevko „Mi smo taki" priznali, da se nam na področju zabavne glasbe obeta kaj malo novega, lani pa je naslov zmagovite skladbe „Vem, nekje živeti mora" napovedal iskanje po nečem novem. Letos smo ugotovili, da so lani imeli v mislih samo novo lokacijo – Celje. Sicer pa vse po starem, Alenka Pinterič pa je tisti petek vse skupaj preimenovala kar v „Noro zgodbo". Mnogi pravijo, da ni daleč od resnice.

Pa še nekaj „uradnosti". Letos prvič je Slovenska popevka vzela pod svoje okrilje tudi večer šansonov in rocka, gostila novomeški ansambel Rudolfovo, skratka, uvedla mnogo novosti, ki pa nam, žal, niso prinesle prav nič novega, nasprotno: začetek festivala, večer rocka, je s svojo skromno zasedbo (večina udeležencev celjskega glasbenega booma je bila namreč ta čas na „slavnostnem" pikniku nekje v Savinjski dolini) prinesel le hudo onesnaženje ozračja s foni, kaj več pa, z izjemo show nastopa najboljših jugoslovanskih pop glasbenikov, skorajda ne. Šest tisoč dinarjev pa je vendarle bilo podeljenih; dobil jih je ljubljanski ansambel Predmestje za prvo nagrado.

Drugi večer so se nam predstavili šansonjeri: Boris Cavazza alias inž. Kerin, Arsen Dedič, „evergreenka" Marjana Deržaj in ostali. Ni kaj reči, obetaven uvod v finalni večer najboljših slovenskih popevkarjev. In že smo tu. Blizu uvoda.

„Mastna" večerja s pršutom (po njem se bojda laže pije) pri Koštomajevi, nekaj rdečih nosov, ugledna zasedba za omizjem, vse seveda pred osmo uro, ko bi naj celjski Golovec ponesel v eter 16 novih slovenskih popevk, je mnoge skeptike (bolje rečeno zelence, ki niso vedeli, da je to vendar že tradicija) spravljalo ob živce. To pa je hudo narobe, kajti živčni sistem je moral biti spočit za poltretjo uro prepevanja. Ob osmi uri je steklo. Kar se organizacijske in tehnične plati tiče, gladko.

Boj za nagrade je bil ogorčen, celo tako, da si je marsikdo moral iz trme (ne vem zagotovo, ali je to pravi izraz) še prej poplakniti grlo. V bifeju seveda, kjer je na vratih pisalo „Za nastopajoče". Sicer pa je, po dokaj enostavni logiki, vsakdo imel najmanj 50 odstotkov možnosti, da dobi kakšno nagrado (niti ne tako majhno). 16 pevcev – 8 nagrad: tri je podelilo občinstvo, prav toliko tudi mednarodna žirija, nadalje še nagrada za najboljši aranžma in končno še 3.000 din za najboljše besedilo. Seveda je takšno upanje vlilo nastopajočim več poguma.

Pa prisluhnimo nekaj vročim debatam za popevkarskim odrom. Ivo Mojzer: „Uf, je bilo vroče; kar dobro, da sem bil med prvimi na vrsti!" In že si je hitel hladit vroče telo.

Edvin Fliser je bil ves navdušen nad nastopom svoje rojakinje Alenke Pinterič (oba sta Mariborčana), rekoč: „Sicer pa Alenka sploh ne zna nobenega „komada" slabo zapeti. Prima je bila(!)"

Vrata garderobe so se nenehno odpirala, prihajali so novi. Ditka Haberl je prišla med prvimi, ves čas do svojega nastopa (bila je šele deseta) je nervozno hodila sem in tja, ponavljala melodijo. Bolj sproščen je bil Braco Koren, ki je bil vseskozi pri svojem sinčku. Slednji ga je radovedno spraševal: „Oči, bo, kajne, da bo?" Le tujci, gosti Slovenske popevke, so stali osamljeni. Pa se je našel nekdo, ki jih je nekaj povabil v bife. Bojda so se za šankom spoprijateljili, kajti vrnili so se nasmejani.

Sicer pa pravijo, da o zakulisju ni dobro kaj preveč pisati. Držimo se tega pravila, če ga že nismo prekoračili. Poglejmo raje med občinstvo, ki je trmasto sedelo na svojih mestih, čeprav je bilo nekaj prepričanih, da bi marsikak gledalec tudi vstal in odšel na sveži zrak (v „gornjih" prostorih dvorane se je namreč tudi na veliko kadilo), če ne bi ploskal v pobožni želji, da ga prav v tistem trenutku snemajo kamere. To pa vendar nekaj pomeni, še posebno, ker ni bil direkten prenos in se bo lahko naslednji dan videl na televiziji. Pa zapišimo še vprašanje, ki so si ga mad prireditvijo mnogi zastavljali: Kako bo ubogo občinstvo sploh lahko glasovalo, ko pa vendar ni slišati glasu pevca, ki ga je mogočno donenje orkestra potisnilo povsem v ozadje?

Sklenimo naš zapis. Marsikdo mi bo v njem očital zlobo, kdo drug bo mogoče rekel, da stresam svojo jezo, ker so mi med festivalskim večerom okradli avto, na uboge pevce.

Ne! Tisto o avtu pa prav zares drži.

BOJAN BUDJA

DOBER DAN, DOLENJCI

PAVLE MIHELČIČ

Šele pred kratkim, natančneje, tisti dan, ko sva sedela s Pavlom Mihelčičem v prijetno opremljeni sobi njegovega stanovanja, sem spoznal, kako daleč sta si besedi „poznati" in „spoznati". Bil sem namreč eden izmed tisočih, ki so za Pavleta Mihelčiča slišali iz radia, televizije, brali njegove polemike in glasbene kritike, skratka, podoba o človeku je nastajala brez osebnega stika. In prav zato je treba tej podobi ša marsikaj dodati.

GLASBA – DRUŽINSKA DOTA

Jeseni bo Pavle Mihelčič proslavjal svoj 40. rojstni dan. Prav gotovo se bo takrat spomnil svojih otroških let, ki jih je preživel na Grmu v Novem mestu, svojih sošolcev, s katerimi je štiri leta žulil klopi osnovne šole in nato nižje gimnazije. Dolenjske se bo spomnil tudi zato, ker se je tukaj prvikrat srečal z glasbo, še kot kratkohlačnik je radovedno vrtal v njen čudežni svet. To je bila Pavletu družinska dota.

Oba, oče in mati, sta bila pol glasbenika. Mamo je silno veselilo petje, hotela ga je celo študirati, in zato nič čudnega, da je sina vseskozi spodbujala pri spoznavanju sveta glasbe.

„Še danes, ko lahko rečem, da sem globoko zaoral v glasbeno ledino, menim, da me je vseskozi pravilno usmerjala, in čeprav nima glasbene izobrazbe, sem prepričan, da je z njo bolj na tekočem kot dandanašnji mnogi tako imenovani intelektualci."

Pavletov oče je bil samouk na harmoniki, doma iz Vavpčje vasi pri Semiču, iz družine, v kateri je prav tako bilo nekaj glasbenikov. Zapišimo samo starejšega brata Jožeta, ki je igral na citre, narodnega heroja, po katerem se danes imenuje kulturni dom v Semiču. Jože je bil prvi slovenski partizan, ki je bil ustreljen na strelišču v Ljubljani, dobrih sto metrov od hiše, kjer stanuje naš sogovornik.

„SKLADATELJ" PRI OSMIH

Pavletu je bilo vsega osem let, ko se je pričel redno ukvarjati z glasbo. Učil se je igranja na klavirju. Zasebno. Pa mu to ni bilo dovolj. Kmalu se je poizkusil še s komponiranjem. Minilo je vsega šest mesecev učenja na klavirju, ko je že napisal nekaj kratkih klavirskih skladbic.

„V drugem razredu nižje gimnazije (danes šesti razred osemletke) je bilo, ko sem v okviru šolske prireditve prvič nastopil s svojimi skladbami. Takrat sem jmel 12 let. Večkrat sem igral tudi pred pedagogi, nastopal še marsikje drugje."

Pavletu je bilo 14 let, ko je napisal svoj prvi koncert za violino in orkester, rokopis, ki ga preveva Mozartov stil, pa še danes hrani. Ni preteklo dolgo časa, ko je izpod mladeniških rok nastalo novo delo: uvertura za simfonični orkester, ki jo je Pavle prvemu pokazal takratnemu kapelniku novomeške vojaške godbe na pihala. Slednji je bil celo pripravljen rokopis vzeti in delo tudi izvajati, toda Pavletovo presenečenje je bilo tolikšno, da se je kasneje premislil in rokopis vzel nazaj.

„Veliko sem sodeloval z vojaškimi glasbeniki, skupaj smo muzicirali. Spominjam se nastopa v starem domu JLA, ko sem nekega vojaka spremljal na klavirju pri igranju Mozartove „Male nočne glasbe".

PROFESORSKA LJUBOSUMNOST

Selil se je v Ljubljano, ko je imel 15 let, vendar stikov z domačimi v Novem mestu še zdaleč ni pretrgal. Odšel je na gimnazijo, zraven se je vpisal še na srednjo glasbeno šolo.

„Zaživel sem težko, dela in učenja je bilo obilo. Nasprotstvo med gimnazijo in glasbeno šolo je bilo veliko. To je še danes. Spominjam se gimnazijskih profesorjev, ki so svoje dijake z avtomobili po končanem pouku vozili domov, samo da jih ne bi pot zanesla v glasbeno šolo. Sicer pa to nič čudnega, če vemo, da imajo mnogi pedagogi še danes do glasbe povsem mačehovski odnos, gledajo jo zviška. Kako si lahko drugače razlagamo, da dijaki tako malo poznajo Kozino pa Gallusa, medtem ko jim o Ketteju, Prešernu in mnogih drugih znanje naravnost vtepamo v glavo."

Denarja je vedno premalo, najhuje pa je, ko ga moraš gledati le „zdaleč".

„Takšno je bilo moje življenje na Akademiji za glasbo. Soba s klavirjem me je stala polovico prve plače. Resnično sem garal. Tudi zbolel sem, bil celo na zdravljenju. Spominjam se zgodbe s priokusum grenkobe, neposredno vezane na Novomeščane.

Dvakrat sem zaprosil za štipendijo na novomeško občino, oddelek za kulturo. Obakrat so mi odgovorili, da za štipendijo pač ne pridem v poštev, ker je dosti drugih, ki so do „občinskega" denarja bolj upravičeni. Na nesrečo vseh odgovornih mi je znano, kdo je dobil tisto štipendijo. Kuhinja!"

Pavle Mihelčič je danes profesor na Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani, kjer predava teoretične predmete. Poleg tega tudi piše. Kritike, recenzije . . . Glasbene, seveda.

„Začel sem kot študent v Tribuni, nato v ljubljanskem dnevniku, pa sedem let pisal za Mladino, sedaj pa teče že osmo leto, kar redno sodelujem z Delom. Zraven tega so mi prispevke objavljali še v strokovni reviji Zvuk, nekaj so jih ponatisnili naši Slovenci v Italiji. Moja zvrst je dnevna kritika. Spremljam glasbene dogodke, od številnih simfoničnih koncertov v Ljubljani, baletne predstave, zborovske in izvenabonmajske koncerte. Nemalokrat se zgodi, da na teden napišem tudi po pet kritik."

Takoj zatem pa doda, da takšno delo ne pozna občasnega kritika, sicer je boljše, da vse delo opustiš. Je pa tudi druga „zvrst" pisanja, ki je Pavlu Mihelčiču še najbolj pri srcu, a ima zanjo najmanj časa: komponiranje. Nedolgo tega je končal pisanje koncerta za rog in orkester, posvečenega Jožetu Faloutu. Delo bo še letos krščeno v Ljubljanski filharmoniji. Nadalje je napisal glasbo za balet Asfalt, katerega tonski posnetek so na RTV naredili že pred sedmimi leti, sedaj pa čaka, da ga uvrste v program. Tu je še nedokončani koncert za klavir in orkester, množica otroških skladbic pa kompozicije, posnete na kaseti RTV, številne so komorne skladbe, pa tiste za simfonični orkester in soliste itd. Temu ob rob je padla tudi beseda o sodelovanju z ljubljansko televizijo in radiom.

RADIJSKA „LEVICA" NE VE ZA „DESNICO"

„Kaj reči? Sodelovanje je dobro, resda ne vzorno. To je pač velika hiša in v njej je ljudi, ki veliko delajo, pa tudi takih, ki jim delo prav nič ne diši. Skratka: preveliko število zaposlenih je vzrok, da se med njimi najde veliko takih, ki ti žele vse kaj drugega kot uspeh. Je že tako, da so brez prijatelja vrata v hišo bolj ali manj zaprta, ostanejo ti le precej ‚birokratske' poti.

Nered (mila beseda) pri ljubljanskem Radiu bo najbolje ilustriral naslednji primer: Ena mojih skladb, ki je bila posneta že pred 14 meseci, je pred časom izšla na kaseti, ne da bi v glasbenem uredništvu sploh vedeli zanjo ali jo vsaj poznali. Drastično: levica ne ve, kaj dela desnica. Prepričan sem, da je ta neorganiziranost že tako daleč, da bi se upal eno kompozicijo posneti za dve različni uredništtvi, ne da bi eno vedelo za drugo.

No, pa vseeno lahko zapišete, da je stanje na področju resne glasbe v primerjavi z zabavno neprimerno boljše. Zakaj? Odgovora ni težko najti.

BOJIJO SE KONKURENCE

‚Zabavni klan' pač sedi na lovorikah. Predstavljajte si sobo, v kateri sedi pet ‚bivših' aktivnih glasbenikov, ki snemajo oddaje. Prvi s petim, drugi s četrtim itd.

„Daj-dam" sistem. In povsem jasno je iz tega, da kdor ni v tem krogu, sila težko uspe. Če pa mu uspe prebiti led, je od klana odvisno, ali ga ta sprejme vase ali pa ga pohodi.

Verjetno je moj primer najočitnejši. Veliko sem pisal na področju zabavne glasbe, in dokler nisem pred leti dobil prve nagrade na Slovenski popevki, so mi prispevke z veseljem sprejemali, jih hvalili. Nato se je ustavilo. Z osvojitvijo nagrade so se vrata v svet zabavne glasbe zame zaprla. Vzroka ni težko najti: ljubosumnost ostalih avtorjev, bali so se konkurence. Celo to mi je znano, da je eden članov žirije, ki mi je podelila nagrado, imel kasneje kopico ‚težav'.

Tako se pač ‚zabavamo' Slovenci danes. Včasih smo bili bolj skromni. Čeprav z istimi naživi, pa mogoče boljšimi sadovi dela.

Moj prvi profesor na Akademiji za glasbo je bil Novomeščan Marjan Kozina. Nekoč me je povabil v svojo zidanico nad Novim mestom. Čeprav ne bom našel naprej, pa naj povprašam za gospoda Marjana, mi je še dejal. In res sem zidanico precej časa iskal, spraševal domačine, kje bi našel profesorja Kozina, pa mi nobeden ni vedel povedati. Šele takrat mi je šinilo v glavo. Prvega mimoidočega sem potem povprašal po gospodu Marjanu in težavnega iskanja je bilo seveda konec."

Primer preprostosti, ki v mnogih primerih ostaja le še simobl preteklosti. Tudi pri nekaterih današnjih glasbenikih. Njihova vzvišenost je marsikoga pokopala, marsikomu pa danes koplje jamo.

Pavle Mihelčič – zase pravi, da nima dlake na jeziku – je ob koncu še dodal: „Preveč smo popustili tradiciji, ki mladim, obetavnim glasbenikom zapira vrata."

BOJAN BUDJA

VOJAŠKI KOTIČEK

VITEZI NEBA

Pot s padali pod nebo se običajno pričenja pri 16 letih, v šolskih klopeh, za šolsko tablo in s kopico priročnikov, ki so jih napisali naši najboljši padalci. Spoznavanje padalske tipologije, tehnike padalskih skokov, vrst letal, ki so primerna za padalstvo, tehnike prostega pada, pristankov, reševanja in nepravilnih položajev, tehnike skupinskih skokov in zlaganja padal je le nekaj predmetov, ki jih mora obvladati vsak bodoči padalec, preden obišče letališče.

Vsak padalec, ki je uspešno opravil teoretični tečaj, mora k zdravniku. Natančen pregled je odločilen. Bodoči padalec mora biti povsem zdrav in raščen tako, da bo njegovo telo lahko kljubovalo naporom v zraku in na zemlji. Za vsakega padalca je namreč bolj kot za druge veje letalskega športa potrebna kondicija. S posebnimi treningi učitelji padalstva pripravijo začetnike na vse, s čimer se bodo kasneje srečali v letalu, pod kupolo padala in na zemlji. S posebnimi pripravami jim skušajo posredovati občutek orientacije v prostem padu in obvladanje sloga prostega pada. Padalčevo telo mora padati skozi zrak pravilno in kontrolirano, padalec mora poznati položaj svojega telesa v vsakem trenutku, zavedati se mora, da pri hitrosti 180 km na uro že premik prsta spremeni položaj telesa.

Prvi skok s padalom je med najpomembnejšimi trenutki v življenju vsakega padalca. Odločilen pa prvi skok prav gotovo ni. Vsak padalec pričakuje prvi skok neučakano, skoči kot avtomat, mnogokrat samo zato, da ne „osramoti" svojega imena pred kolegi, ki ga čakajo na zemlji. Ko pa se odpre kupola padala, je vsak začetnik navdušen. To navdušenje ga spremlja od prvega pa do 5. ali 10. skoka. Šele tedaj začne spoznavati padalstvo, tedaj se zave tudi dogajanj v zraku, zave se svoje nebogljenosti kljub trdemu šolanju in dobri teoretični podlagi. Padalci pravijo, da ob teh spoznanjih vsak začetnik doživi krizo, ki jo lahko premaga le z močno voljo in temeljitim premislekom. Prav v tej prvi lekciji padalskega pouka zapusti letališče prenekateri nadobudnež.

In vendar so vsi začetniški skoki enostavni. Glavna padalčeva skrb je posvečena le pravilni ločitvi od letala in pravilni začetni legi telesa. Za odpiranje padala v prvih 10 skokih skrbi 6 metrov dolga vrv. Ta kupolo padala izvleče iz torbe, ki jo nosi padalec na hrbtu. Ko učitelji ugotove, da začetnik obvlada pravilen odskok, da pravilno ravna s kupolo padala in da ga zemlja ob pristanku več ne preseneča, prejmejo začetniki novo nalogo. Spoznati se morajo z rdečo ročico, nameščeno na levi strani vezalnega pasovja. S potegom rdeče ročice se namreč odpre padalo.

Po odskoku na 800 metrih višine mora padalec šteti do tri, potem pa ročico energično potegniti z desno roko. Padalo se odpre. Pred potegom, ko so že v zraku, pa je treba ročico šele najti. To je poglavitna skrb začetnikov. Kdo bo v trenutku slabosti potegnil ročico?

Prav zato vsi padalci pri skokih s samostojnim odpiranjem uporabljajo pulavtomat – napravo, ki sama odpre padalo na kritični, prej nastavljeni višini. Ta pa ne sme biti manjša od 400 metrov. Tudi druga padalčeva oprema je sestavljena tako, da zagotavlja največjo varnost. Varnostni faktor 100 odstotkov v padalstvu ni dovoljen, za varen skok je predpisan najmanj trikratni faktor varnosti.

Vsak padalec je urejen od glave do peta po posebnem pravilniku. Odstopanja so kaznivna. Bistveni del padalčeve opreme je seveda padalo. Pravzaprav sta dve. Poleg glavnega padala, ki meri 52 kvadratnih metrov, nosijo vitezi neba še rezervno padalo s približno za četrtino manjšo nosilno površino. Poleg posebnega oblačila ima padalec s seboj tudi instrumentalno ploščo, v katero sta vgrajena natančen višinomer in krometer. Posebna je tudi obutev. Navpična hitrost padalca pri doskoku je okoli 4 metre na sekundo. Vodoravna hitrost pa je običajno še večja, še posebno če pristajajo v vetru.

Glavna skrb vsakega dobro podkovanega padalca je seveda posvečena padalu in še enkrat padalu. Normalno se odpre le pravilno zloženo padalo. Padalo zloži padalec, ki z njim skače. Kaj se zgodi po potegu rdeče ročice? Proces odpiranja padala traja dve do tri sekunde. V tem kratkem času se padalcu, ki je skočil z zadrževanjem, hitrost zmanjša od 180 km na uro na borih 25 km. Padalstvo je vsekakor šport pogumnih mož in deklet.

Ena mnogih posebnosti padalskega športa je njegova neposredna vez z desantnimi enotami Jugoslovanske ljudske armade. Vsako leto izšolajo letalske šole in aeroklubi nekaj deset novih padalcev. Začetnik skoči „civilno" najmanj desetkrat, potem pa opremo padalca – športnika zamenja za oblačilo padalca–vojaka. Z najsodobnejšo jurišno puško v roki se novopečeni padalec prelevi v izkušenega bojevnika.

KAKO JE LAHKO VINO ŠOLA ŽIVLJENJA

Predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič je bil na nedavnem obisku v Posavju nadvse zadovoljen ob ogledu urejenosti prve posavske celodnevne osnovne šole na Bizeljskem. Ravnatelj Rok Kržan je gostom lahko nazdravil z vinsko kapljico, ki so jo učenci sami pridelali v vinogradu šolske zadruge Črček. Trte, sodi in vino, so na tej šoli domena učencev v najboljšem pomenu dobrega gospodarjenja.

Vinogradi pri Sv. Vidu nad Bizeljskim štejejo prav gotovo med najbolj živahne daleč naokoli, kadar gre za kakšno delo. Zanj načrtno skrbijo učenci sedmega in osmega razreda, ki gredo ob koncu šolskega leta z delom prigospodarjenega denarja tudi na desetdnevno letovanje na morje. Podobno je tudi s petimi razredi, ki gredo tja v šolo v naravi. 24. junija se je iz Ankarana vrnila zadnja izmena šole v naravi, tja pa so šli osmošolci, preden vsak izmed njih samostojneje zakorači v svet.

Na Bizeljskem prav gotovo lahko pripišejo razveseljivo usmerjanje mladih v kmetijstvo, še posebno v vinogradništvo, prav svoji šolski zadrugi. V Mariborsko srednjo kmetijsko šolo krene sleherno jesen pet do šest nekdanjih učencev bizeljske osemletke. letos si je Marjan Malus z Bizeljskega priboril sloves najboljšega učenca tretjega letnika te strokovne kmetijske šole. Pri Slovinu na Svečini je zaposlen inž. Janez Iljaš kot obratovodja: pred strokovnim šolanjem je bil tri leta predsednik šolske zadruge. Tudi sedanji predsednik zadruge Miran Kos, bo še rad delal v vinogradu, čeprav mu strojniška žilica ne da, da se ne bi odločil za avtomehanikarski poklic.

Šolski vinograd na Bizeljskem, naših znanih goricah, ni le dober vir dohodka šolske zadruge, temveč tudi prava šola samoupravljanja. Težko bi našli delovno organizacijo, kjer bi bili delavci tako dobro in sproti seznanjeni z gospodarjenjem. Na osrednjem mestu v šoli visi velik stenčas. Na njem so z velikimi črkami najprej vpisani osnovni podatki o šolski zadrugi. Razen z vinogradništvom se pečajo še z vrtnarstvom in cvetličarstvom, vse poslovanje pa gre skozi pionirsko hranilnico. V sodobnem nasadu raste na terasah 1.224 trt na površini 75 arov. Zemljišče je vredno 150.000 dinarjev, dvoje hramov 9.000 dinarjev, vse skupaj z inventarjem pa 164.000 dinarjev. Imajo svoj traktor Pasquali z večino priključkov. V bližnji prihodnosti bodo zasadili še 300 trt na 23 arih. Poudariti je treba, da so terase široke in pregledne.

S stenčasa je mogoče v hipu razbrati tudi najpomembnejše: 6. novembra lani je bilo v sodu belega mošta brez kala 852 litrov, v rdečem sodu, ki drži sicer 520 litrov, je bilo 500 litrov, tretji sod je bil ravno tako zvrhan — 369 litrov. Ob vsem tem so Slovinu prodali še 882 kg grozdja. Ravno tako je pregledno za vsak dan zapisano prostovoljno delo v vinogradu. Že po številu ur je mogoče ugotoviti, kdaj je šlo za sezonska opravila. Marca je bilo npr. 274 ur, aprila 317, junija so vsi učenci, ki so prišli v vinograd, opravili 100 ur. Sam saldo ne pove vsega o gospodarjenju, saj poslujejo kot v pravih zadrugah, od razširjene reprodukcije — do izleta na morje, kar pa je verjetno redkost. Vseeno je bilo 16. februarja v blagajni 11.570,25 din, 23. marca pa še vedno 8.190,25 din.

Bizeljski Črički seveda niso prišli do tako lepo utečene zadruge čez noč. Kmalu bodo lahko slavili desetletni jubilej. Vinograd pri Sv. Vidu (kasneje so stari nasad izkrčili in uredili terase) so dobili od zadruge. Z zamenjavo oddaljene njive ob Sotli z mejašem v vinogradu so površino zaokrožili na hektar. Hram so kupili za 5.500 dinarjev. Novi nasad uspeva sedaj tretje leto. V statutu šole stoji določilo, ki nalaga slehernemu učencu te šole deset ur dela v zadružnem vinogradu na leto. Samo opravilo je prirejeno stopnji. Razen za letovanje na morju uporabljajo denar po povsem samoupravnih odločitvah za ostale izlete in simbolične nagrade. Prvo leto novega nasada ni bilo lahko. Kljub temu je bilo treba zaradi strokovnega sajenja dosejati le redke trte. Letošnja pozeba ni bila posebno usodna, trta se je lepo obrasla.

Marsikatero društvo bi bilo ponosno na tako lep prapor, kakor so si ga omislili mladi bizeljski zadrugarji. Pred tremi leti so imeli zadrugarji celo posebne izkaznice. Kasneje so to opustili, vendar ugotavlja ravnatelj Kržan, da jih bo treba ponovno vpeljati, ker tudi takšni zunanji znaki krepijo pripadnost.

Mladi bizeljski vinogradniki — nekaterim bo to poklic, drugim konjiček, vsi pa bodo znali ceniti zemljo — so se te dni vrnili z morja. Marsikaterega bo pot še zanesla k Sv. Vidu, odkoder je tako lep razgled na vso dolino. Ob začetku novega šolskega leta bodo učenci bizeljske šole izvolili nov upravni odbor. Tudi med počitnicami bo treba kaj pogledati v vinograd. Ob našem obisku so bile vse trte vzorno poškropljene. Tudi delež šolskega kolektiva v delu te zadruge je velik. Ravnatelj Rok Kržan bi rad izpregel kot strokovni vodja zadruge, saj terja to celega človeka, s samim pedagoškim vodstvom, družbenopolitičnim delom v krajevni skupnosti, delegatskih klopeh občine in republike je že več kot dovolj skrbi. Nekdanji učenec in predsednik šolske zadruge inž. Iljaš je šele nastopil delo pri Slovinu. Ravnatelj se je z njim že dogovarjal za mentorstvo nad šolsko zadrugo. Iljaš je že po prvih besedah izrazil željo, da bi pomagal.

Krog bo sklenjen: celodnevna šola na vasi se obnavlja in dobiva nove „šparone". Tako kot trta bizeljskih Čričkov, ki vedno znova in znova privzgaja vsem učencem te šole ljubezen do naše zemlje.

ALFRED ŽELEZNIK

PEŠČENO PREDAVANJE IZ TURIZMA

Našemu turizmu manjka metla, takšna, ki bi očistila staro miselnost. Našo, jugoslovansko. V njej med drugim stoji, da je turistu dovolj, če mu dajo posteljo in žlico. Čistoča ob morskih in rečnih kopališčih, bazenih, poteh, vljudnost na vsakem koraku in še kaj so pa bojda „presodoben" pojem. Pa ni povsod tako. Slovenski gostinski in turistični delavci so pred kratkim pogledali, kakšen turistični veter piha v najmlajši mediteranski turistični deželi — Tuniziji.

Ljubljanska potovalna agencija Inex je ob sodelovanju z Dolenjsko turistično zvezo organizirala „ogled" afriškega sonca. Ob vsem zabeleženem lahko le upamo, da preliti znoj ni polzel zaman po razgretih obrazih.

Resda ne smemo pričakovati, da bodo tudi pri nas začeli kar naenkrat rasti hoteli v mavrskem slogu, videti pa je, da Tunizijci znajo spoštovati svojo kulturo, okolje, predvsem pa gosta ne glede na jezik in barvo kože. Naj ob vsem tem še zapišemo, da je napravil načrt za hotel Tour Khalef v Sousu sicer Tunizijec, vendar diplomant ljubljanske fakultete za arhitekturo. Povsem logično vprašanje je: zakaj potemtakem iz istega mlina prihaja tako različna moka?

Stopimo v tunizijski hotel! Kot vsakega turista nas čaka lično opremljena razstava jedi, ki jih lahko ta dan dobimo na mizo. Zraven je še jedilnik, in ker je vsaka vrsta hrane oštevilčena, izbira zares ni težka. Tudi kasneje je za turista vzorno poskrbljeno. Žejo si lahko pogasi ne samo ob bazenih, marveč tudi v ličnih bifejih sredi vode, prav tako je tudi ob morski plaži, za petičneže pa je pripravljena celo postrežba sredi morske sinjine.

Hoteli so verjetno povsod po svetu prirejeni za tiste z manj in tiste z več cvenka. Ste kdaj brali pravljice Tisoč in ena noč? To in pa še marsikaj drugega boste doživeli in videli v tunizijskih hotelih.

Turist, ki se je naveličal lenarjenja na vročem puščavskem soncu ali v senci mogočnih krošenj palm, lahko krene s hotelskimi avtobusi na izlet v notranjost dežele, lahko si najame taksi ali pa izposodi osebni avto. Posebnost je ježa s kamelo, za nas verjetno tudi precejšen napor. Pa ne samo to: Tunizijci so hitro spoznali, da je naša v šoli pridobljena podoba o kulturi in zgodovini te dežele pičla, zato niso redkost zabavne prireditve, ki pa našega vrlega turista bolj spominjajo na cirkus. Kar nekaj ur traja program, natrpan z narodno glasbo in plesi, tudi s prikazom stoletnih poročnih običajev: Tunizijec je namreč ženo lahko kupil le za dve kameli, ločil pa se je od nje, ko ji je trikrat zapovrstjo povedal, da je več ne mara. Ob koncu pa za dobro spanje poskrbijo še srh vzbujajoče kobre.

Tunizijskega bazarja ne gre primerjati s tržaškim „Ponterossom". Že zato ne, ker vam lahko, v šali seveda, kdo za dekle ali ženo ponudi kar 200 kamel, pa čeprav samo za en mesec.

Poglavje zase je tunizijska čistoča. Ne samo v hotelih, marveč tudi na kopališčih, v parkih, na sprehajališčih. Neki slovenski časnik je pred dnevi celo zapisal, da dobi tisti, kdor najde na tleh konzervno škatlo, teden dni brezplačnega dopusta.

Pravi greh bi bil, če bi o Tuniziji pisali samo kot turistični deželi, v njej se namreč skriva bogata dediščina kulturnozgodovinskih vrednot. Sem prav gotovo sodi največja zbirka mozaikov na svetu še iz rimskih časov, ki je shranjena v muzeju Bardo v Tunisu. Neprecenljiva kulturnozgodovinska vrednost je sad dela tamkajšnjih obrtnikov, narejena v dveh izvedbah: pri prvih so presledki med kamenčki vidni, pri drugih ne. Mozaiki, ki izhajajo iz območja nekdanje rimske kolonije Kartagine, prikazujejo antično življenje, božanstva, takratne slavne ljudi in ornamentiko.

Burna zgodovina Kartagine sega v leto 814 pr.n.š., ko so Feničani ustanovili kasneje slavno mesto in državo Kat—Hadašt, kar pomeni po naše Novo mesto. Toda čeprav poznamo Feničane kot kulturen narod, pada nanje senca neizmerne krutosti. Svoje prvorojene otroke so namreč darovali bogovom. Novorojenčke so umorili po posebnem postopku, nato pa zažgali. Na te čase spominjajo mali sarkofagi nesrečnih otrok.

V tretji punski vojni leta 146 pr.n.š. so Rimljani uničili cvetoče mesto, na temeljih starega pa zgradili novo Kartagino, ki so jo Arabci leta 697 našega štetja dokončno uničili. Tretja, današnja Kartagina pa je zrasla ob slavni naselbini iz gradbenega materiala porušenega mesta. Življenje teče samo naprej.

JANKO SAJE

NA KAVI PRI BRANKU SUHYJU

Slovensko časopisje je med kulturnimi novicami objavilo drobno vest, da je v ljubljanski Mali galeriji samostojna razstava akademskega slikarja Branka Suhyja iz Novega mesta. Nekakšno roko nad Malo galerijo ima Moderna galerija, ugledna slovenska kulturna ustanova, ki menda zna ločiti dober čopič od slikarskih plev. Novomeščan Branko Suhy je najmlajši slovenski slikar, ki je kdaj razstavljal v Mali galeriji.

Zdaj je Branko pred nami. Deški obraz z velikimi, čistimi očmi, za katere se zdi, da so zazrte v dušo, v prefinjen svet občutij. Oči, nekakšno občutljivo orodje, ki posreduje podobe v možgansko centralo, ki preleve zunanji svet v ponovno zunanji, vendar oplemeniteni mozaik barv, idej in samostojnih pripovedi. Karirasta srajca in blue jeans.

Z mirnim glasom pove, da je slikarstvo tudi zbiranje informacij. Preden izbereš svoj izraz, je treba veliko vedeti, veliko videti. In tudi razumeti. Šele potem se lahko postaviš v prostor ali pa vsaj skušaš, da bi v njem bival.

„Akademija je po mojem mnenju dobra ustanova," pravi Branko. „Če se kdo želi učiti. Tisti „preresni" ufantje", kot nekateri imenujejo profesorje akademije, najbrž na to visoko šolo niso prišli mimogrede. Nekaj so morali znati, nekaj pokazati, veliko žrtvovati. Razumeti jih moramo s spoštovanjem. Za razliko od nekaterih moje generacije namreč mislim, da je delo temeljni kamen vsakega uspeha. Seveda, tudi talent. Nadarjenosti je med Slovenci sorazmerno veliko. To vemo iz zgodovine, to nam pripoveduje tudi današnji dan. Žal pa je tako, da nadarjenost brez trdega dela ohromi. Ostane samo sladko grenka misel, kaj bi bilo, če bi bilo. Nekatere hrani ta misel, ki je v bistvu poraz, vse življenje.

Sicer pa nekaj o slikarstvu. Biti v slikarstvu pošten je zelo resna reč. Na primer abstrakcija. Prenekateri se je loteva. Takoj, čez noč. Morda nimam prav, vsekakor pa trdim, da je začetek vsake abstrakcije realnost – tako imenovana dejanska podoba. Tudi v slikarstvu. Za Picassa natančno vemo, da je znal narisati prav vsako stvar na zemeljski obli. ‚Prav narisati', kot pravimo ljudje. In vendar je posegel v abstrakcijo, v višji miselni svet. Toda šele tedaj, ko je spoznal in obvladal prejšnjega. Za vsako dobro abstrakcijo se skriva realist, realen svet."

Branko Suhy pravi, da je slikar umetnik šele takrat, ko roka s čopičem avtomatsko spremlja misel. Do tega pa je dolga pot. Tlakovana je tudi z učenjem. Vzemimo Einsteina, velikega fizika. Bi bila njegova relativnostna teorija sploh kdaj rojena (še danes jo razume dokaj pičel odstotek človeštva), če genialni dolgolasec ne bi imel predznanja? Vsako stavbo je treba začeti zidati pri temeljih, vsaj do takrat, dokler kdo ne dokaže in pokaže nasprotnega. Tako je tudi v slikarstvu. Življenjsko delo pa je, če uspeš dodati nov kamenček. Kjerkoli, pa naj bo še tako droban.

Branko je trden človek. Rekel bi, da je borec. Videz krhkosti vara. V svetu, ki ga tako pogosto prežema zmaga za vsako ceno, se bori za svojo umetnost, za svoje slike in grafike. Njegovo bojno polje sta platno in papir, topovi pa čopiči in barve. Tu je trden. Zmage in poraze pošteno pripisuje samemu sebi. Kdo bo rekel, da je to lahko, da si na ta način nekakšen računovodja samemu sebi, za tiče te vrste pa se ve, da imajo raje aktivo kot pasivo, pa ni tako. Poleg izredno izostrene samokritike, ki je ena od temeljnih potez značaja Branka Suhyja, je tu še kritika, uradna in neuradna.

Slika živi, če jo gledaš, pogled jo ustvari in pogled oživi. In nekaj mora biti v teh prikazih sveta Branka Suhyja, sicer ne bi bil povabljen na letošnji 12. ljubljanski grafični bienale, v Mali galeriji ne bi še danes visele njegove slike, ki si jih lahko ogledate tudi jutri. Branko ne skriva slik, nasprotno: njegove podobe so pogovor s svetom. Z vami, z menoj. Akademskega slikarja Branka Suhyja veseli, če najdete v njegovi podobi vsaj delček tistega, kar je hotel povedati. Svet je tako raznolik, da smo veseli, če se dva človeka med milijardami soljudi strinjata in prijetno pogovorita vsaj o tem, kako dobra je bila ali ni bila kava, ki sta jo po naključju popil skupaj. In kava je samo vzrok želje po komunikaciji. Za pogovor gre.

Oh, saj res, kritika in kritiki! Ljudje posebne vrste, ki „objekte" povzdignejo ali pokopljejo, osmešijo ali pa – to je najhujše – odpravijo s prizanesljivo ironijo. Študirani so za poznanje, kar pa vsej dobronamerosti navkljub ne izključuje osebnega faktorja.

In zdaj nas je skoraj strah. Novomeščan v boji za Novomeščana Branka Suhyja. Ne, da s dobre samo domače kritike, slikar Branko Suhy je dobil letos tudi dve tuji priznanji: štipendijo francoske vlade in slovečo Herderjevo štipendijo, ki jo podeljujejo Avstrijci. Žal je vedno tako, da postane človek, ki je slaven ali pa na pragu slovesa, last vseh. Dolenjci smo nenadoma ponosni, skrbljeni, kaj bo s tem Brankom Suhyjem, kaj je, ne da bi to naše podgorske duše opazile, zašel v evropski prostor, okolje ki nas je vse mikalo, če že ni bilo vzor.

Branko Suhy odgovori na to vprašanje prepričasto in učinkovito: „Poglej si kakšno mojo sliko. Povej, kaj ti je povedala. Govorila bova o tem. Govorila bova o naju."

Ta zapis lahko končamo z razmišljanjem o sliki, ki se imenuje „Cafe YU". Branko jo je naslikal letos v Parizu. Poleg navedenega napisa prevladujeta čaša in kava. Prostorski del slike je delita na pol. Zrnca kave so izdelana z vso skrbnostjo, kozarec je v neostrem prvem planu. Ob tej sliki, čeprav je abstraktna, občutimo, slišimo vse pogovore jugoslovanskih zdomcev v Parizu. Tistih, ki se bodo vrnili, onih, ki to lahko jo samim sebi, in tistih, ki so prenehali verovati v karkoli. Združuje pa jih kava v pariški kavarni, ki je jugoslovanska, združuje jih pol prsta v domovini žganega. Ko bodo šli vsak na svojo stran, eden v pariško podzemlje, drugi v tovarno, tretji predavat na francosko fakulteto, bodo vsaj v kavarniških vrat občutili pripadnost, nostalgijo, splet čustev, ki jih ljudje štejemo med dobra.

Branko Suhy je znal to zabeležiti v sliki. Prepričljivo in učinkovito. Fant v modrem jeansu in z modrimi očmi je bil namreč tedaj sam eden izmed njih. Vedno pa je eden izmed nas in „Cafe YU" ni edina slika izpod njegovega čopiča.

MARJAN BAUER

KOSMATI DETEKTIVI

Uporaba službenih psov sega nekaj tisoč let nazaj, tja do osvajalnih vojn starih Egipčanov, ko so psi čuvali vojaške tabore, sodelovali pri spremljanju ujetnikov ter vzbujali strah sovražnikom ob različnih naskokih.

V Evropi so začeli načrtno uporabljati pse v službene namene na prelomu prejšnjega stoletja. Poznan je primer iz leta 1904, ko so se morali na podeželskem posestvu blizu Braunschweiga zbrati vsi možje iz bližnje okolice, poravnani v dolgi vrsti. Javni tožilec je bil namreč trdno prepričan, da je med njimi tudi tisti, ki se je spozabil nad enajstletno deklico in jo potem še na zverinski način ubil. Z roko je dal znamenje. Zatem je gospodar psa peljal mimo moških, ki so stali v vrsti. Ovčarski pes Harras je povohal obleko mrtve deklice in nezmotljivo planil na molznika Wilhelma Duweja. Z nasršeno dlako je obstal pred njim in besno lajal nanj. Poskus so še dvakrat ponovili in vsakokrat je Harras oblajal molznika. Poročeni Wilhelm Duwe pa je svojo krivdo trmasto tajil. Ni bilo pravnomočnega dokaza, toda tožilec je dal Duweja vseeno zapreti. Naslednji dan pa je izjavil na zapisnik. „Za seboj imam strašno noč. Ni mi šel spred oči ta peklenski pes in njegovi renčeči zobje. Prepoznal me je kot krivca."

Tako je l. 1904 pes prvič prepoznal zločinca v sodnem postopku. Bila je svetovna senzacija, saj je bilo do tedaj le nekaj malega policijskih psov. Celo njihovi dreserji niso veliko dali nanje, dokler ni Harras pokazal, kaj zna. Odprl je službenim psom vrata na policijo, carino, v vojsko in celo do pokojnine ter odlikovanj.

Harras je bil takrat predstavnik nove pasme. Z načrtno vzrejo nemškega ovčarja so namreč začeli šele leta 1899 in lahko rečemo, da je postal pasma številka ena med službenimi psi. Seveda moramo izreči priznanje tudi drugim službenim pasmam: dobermanu, nemškemu bokserju, airedaile terrierju, rotweilerju, velikemu šnavcerju in seveda našima avtohtonima pasmama kraškemu in jugoslovanskemu ovčarju, ki vsi sodijo med najboljše službene pse.

Veliki šnavcerji so psi z velikim številom odlikovanj. Pri neki pasji olimpiadi je predstavnik te pasme pobral vse štiri medalje na tekmovanju. Nemški bokser Matija je v prvi vojni rešil 17 vojakov in dobil celo železni križec prve vrste.

Vendar je po vsestranski uporabnosti na čelu nemški ovčar. Tej pasmi je pripadal sloviti Rintintin, legendarni junak iz filmske zgodovine. Ovčar je bil tudi Rex III., ki je leta dolgo služil londonski policiji in ujel 125 tatov. Prvega tatu je ujel tako rekoč mimogrede. Vlomili so v neko trgovino z radijskimi aparati. Ostala je samo ena sled in na srečo je nehalo deževati. Ni se sicer bal vode, ampak novembrski dež utegne biti v Londonu kaj neprijeten. Toda služba je služba, tega so ga že naučili. Potem je šlo vse prav naglo. Pognal se je za vlomilci in jih obdelal kar vse štiri po vrsti.

Vodja tolpe, že dolgo iskani zločinec, je togotno vzkliknil: „Ravno tega psa je še manjkalo!" S tem je izrazil ves prezir in obenem vse spoštovanje.

Rexa je na razpravi sodnik javno pohvalil, gospodar pa mu je postregel z velikansko porcijo jeter, saj je dobro vedel, kakšno poslastico imajo žival posebno rada.

Drugič spet je Rex iz ruševin hiše, ki je razneslo zaradi eksplozije plina, rešil šest ljudi. Časopisi so pisali o njem, ljudje so ga na ulici pozdravljali.

Razumljivo je, da bi takega psa vsakdo želel imel. V ZRN je že toliko ovčarjev, da zbuja celo zaskrbljenost. Tolikšnega števila ni mogoče vedno nadzirati. Med njimi so se pojavili popadljivi in brez vzgoje ter šole. Ti psi napadajo šibkejše živali in celo otroke.

Krivdo za to nosijo poleg vzrediteljev takšnih psov še lastniki, ki sadistično uživajo, če je njihov pes popadljiv, napadalen, in ga celo vzgajajo v takšnem smislu. Takšni lastniki ne delajo v prid kinologiji – nasprotno: odvračajo od psov.

Službeni pes mora biti ubogljiv, vodljiv, do tujcev nezaupljiv, vendar ne sme napadati mimoidočih niti ne ljudi, na katere bi pri svojih sprehodih slučajno naletel, na povelje pa mora ukrepati.

Primer iz prakse. Policist pošlje službenega psa za osebo, ki je poskušala vdreti v avtomobil. Pes mora brez pomisleka reagirati in osebo onemogočiti. Brž ko se ta pomiri, mora prenehati z napadom tudi pes. V takšnih primerih obdržati štiri nožca pod kontrolo je seveda najtežje. Pravijo, da službenega psa ni težko naučiti napadalnosti, dosti teže je doseči, da na povelje preneha napadati.

Tudi pri nas so ovčarji po številu na prvem mestu. Kogar zanima, kaj ta in še druge pasme pasjega rodu znajo, si bo najbrž rezerviral čas 21. ali 22. avgusta, ko bo v Ljubljani velika 24. mednarodna razstava psov. Imel bo veliko videti. Obiskovalec bo dobil spoštovanje do teh, lahko bi rekli, štirinožnih človekovih pomočnikov, spremljevalcev in prijateljev.

MARJAN DVORAČEK

SLOVENSKA PRITOŽNA KNJIGA

Janez Pirnat

Če vas zanima, kje nas Slovence in z njimi seveda tudi Dolenjce trn žuli, kako zelo prepirljivi smo, kje najraje poiščemo pomoč in ali še vedno spoštljivo negujemo prijateljske vezi in zvezice, potem bi utegnili pričujoče vrstice celo prežvečiti. No, znanega vam ne bom odkrival. Zaupal vam bom samo, kakor so bile zaupane meni, težave in tegobe navadnih smrtnikov, pa tudi primere, ob katerih človeka spreleti srh, ga zgrabi jeza, pa čeravno samo kot bralca. No, saj to je tisto. Odtujili smo se drug drugemu, poznamo samo svoje tegobe, tegobe drugih nas zanimajo samo, če so podobne našim. Sicer pa nismo mi zaradi sveta, svet je zaradi nas.

Vsakdo ima svojo zgodbo, tožbo, problem, le malokateri srečnež problemček. Premoženjsko-pravne zadeve, vloge s področja delovnega prava, gospodarsko-finančne pa pravosodne, stanovanja, da, ta nas menda največkrat spravijo v obup, in pot do ključa, pa četudi samo garsonjere, je, če se ti ne nasmehne Peter, običajno neskončno dolga. Tu je še zdravstvena problematika, socialno varstvo, šolstvo in vloge in pritožbe, ki bi jih težko razvrstili kam drugam kot pod „Razno". Pojavijo se tudi vprašanja, za marsikoga od nas grozljivo nesmiselna, pa vendar zelo človeška. Zakaj ni mogoče imeti žare s pepelom svojca kar na domu? Zlobnež bi takoj našel odgovor, da morajo od nečesa tudi grobarji živeti, da pa bi bilo samo tako mogoče rešiti problem prostorske stiske in lokacije pokopališč. Ne, ne gre za to. Tak odgovor lahko ponudi kdorkoli. Treba se je poglobiti v stisko sočloveka, mu svetovati, pokazati prava vrata, opisati, kar ga tišči, doseči kar najbolj humano rešitev njegovega problema. Človek ni prošnja, ni številka, tudi ne delavec, individualni poslovodni organ, ali če že hočete po starem, direktor. In hkrati vse in še več. Primeri so najbolj zgovorni.

Nekje povsem na meji, še vedno dovolj na domačih tleh, da lahko krstimo primer za dolenjski, leži vasica, v kateri traja že vrsto let spor med večino vaščanov in družino, ki je po vojni po povsem zakoniti poti na licitaciji kupila posestvece, last veljaka, ki je moral zaradi svojega belogardističnega delovanja pobegniti v Južno Ameriko. V vasi pa je ostal njegov sorodnik, človek, ki je s hujskanjem pridobil na svojo stran večino. Kako zelo slepo je lahko človekovo ravnanje, ki brez kakršnegakoli tehtnega vzroka vodi spor s priseljeno partizansko družino! Brezštevilna fizična obračunavanja, sodni stroški, sodbe, prišlo je celo tako daleč, da so vaščani sestavili peticijo za izgon te družine z novega doma in vasi. Roka pravice je vselej na strani priseljencev. Pa kaj. Spor se vleče že desetletje, rodil je številne dramatične in tragične scene, mož in oče priseljene družine je postal v hudih medsebojnih obračunavanjih invalid.

Mnogo vlog in pritožb (približno tretjina) se nanaša na stanovanjsko problematiko. Te vloge so navadno utemeljene. Človek potrebuje stanovanje, in ker ga sredina, v kateri živi in dela, noče razumeti ali ker se mu godi v njej krivica, se prisiljen toži republiški komisiji za vloge in pritožbe ali kar na kabinet predsednika republike. Ne v opravičilo naj povemo, čeprav je stanovanjska problematika še vedno pestra, da gredo stvari na boljše. Še so težki primeri, vendar odsevajo vloge napredek. Prosilci si želeizboljšati do neke mere še sprejemljive stanovanjske razmere. Čeprav . . .

22 let je pri istem podjetju. Vsi, od sodelavcev do samoupravnih organov in direktorja, so enotni v oceni, da je eden najboljših v kolektivu. Stanovanja pa nikakor ne more dobiti! Živi v razmerah, ki so ob steklenih palačah, ki ga obkrožajo, pasje žalostne. Sredi Ljubljane si je uredil dom v baraki. Poleti peklenska vročina in ropot, pozimi mraz, da drgetajo stene. Družbenega stanovanja ne more dobiti, ker so njegovi mesečni prejemki za nekaj dinarjev večji — priden je in zasluži tudi z nadurami — kot dovoljuje samoupravni sporazum o stanovanjskih razmerjih podjetja. Za nakup stanovanja ni zainteresiran.

V preteklem letu se je na koprskem rodil svojski problem. Mnogi borci, ki so se iz notranjosti preselili na obalo predvsem iz zdravstvenih razlogov, so tu živeli v povsem neprimernih prostorih: prenekateri na ilovnatem podu, brez vode ali elektrike.

Spori okrog lokacijskih in gradbenih dovoljenj tudi niso najnovejšega datuma. Neizdelani urbanistični načrti, kompliciranost postopkov in odnos odgovornih do prosilcev, ki morajo odpreti na desetin vrat, čakati na zadnji podpis vsaj toliko časa, da se stroški gradnje podraže za polovico, imajo za posledico neštete črne gradnje. Te pa niso vedno ravno nedolžne.

Mnogim v Tomačevem, novem ljubljanskem naselju, so odgovorni organi zamižali na eno oko. Prijetno naselje, tako so ugotovili prav sedaj strokovnjaki, stoji na prostoru, ki je najboljši rezervoar pitne vode v Ljubljani.

Ženska, ki se ukvarja s kooperacijsko rejo goveda, je zaprosila za dovoljenje za posodobitev in ureditev gnojišča. Pet let je minilo, odločbe pa od nikoder, tudi ne najmanjšega sporočila. Da bi vsaj sporočili, da so zavrnili. Kaj bi čakala? Sama si je uredila gnojišče, misleč, da je naredila dobro tudi za vas. Pa ti prihrume s stroji in gnojišče porušijo. Črna gradnja! Zakaj? Odgovorni uslužbenec ji je potem, ko je bilo rušenje že končano, rekel, da njene prošnje niso imeli časa obravnavati. Dobesedno tako. Rušiti pa so imeli čas . . .

Nemalo je vlog in pritožb na račun dela investitorjev stanovanjske izgradnje in izvajalcev gradbenih del. Kvaliteta teh del je še posebno slaba, kadar gre za gradnjo solidarnostnih stanovanj. Tako je — to je zelo svež primer — 340 solidarnostnih stanovanj v Draveljski gmajni v Ljubljani po enoletni uporabi popolnoma neuporabnih. Najrazličnejše okvare! Povedano mimogrede: med izvajalci je bil tudi ljubljanski TOZD novomeškega Pionirja.

Mnogo problemov se pojavlja s področja socialnega varstva. Te vloge in pritožbe so zelo raznovrstne: od posvojitve otrok, domske zaščite, preživnin, otroškega dodatka, družbene pomoči do priznanja borčevske dobe. V zadnjem času se je porajal še nov problem, zelo intimen in občutljiv.

Zakonca (intelektualca) sta razvezana od leta 1970. Oba sinova sta bila dodeljena materi, ki (vzroki nas tu ne zanimajo) očetu ne dovoljuje, da bi ju obiskoval. Po večletnem postopku — nazadnje je razsodio vrhovno sodišče — je oče le dobil pravico do videvanja otrok. Vse je bilo določeno: kdaj, kje, koliko časa. Vendar mati tudi te odločitve ni spoštovala in še naprej krati kakršen koli stik očeta z otrokoma. Seveda obstoji še izvržba na sodišču. Toda postopek je dolgotrajen in med tem časom bosta oba sinova že polnoletna. Pa še nekaj: kako bi sinova sprejela očeta, ki jima sodno preganja mater?

Takih primerov je bilo v letu 1975 in 1976 nemalo.

Tudi vlog s področja pravosodja ne manjka. Objektivnost dela posameznih sodnikov in sodišč — navadno so take vloge zelo neoprijemljivo argumentirane in vodijo do sklepa, da skuša prizadeta stranka kakorkoli izsiliti pravico, največ teh vlog pa ima za osnovo dolgotrajnost postopka, ki ni nujno izraz malomarnega odnosa do dela, temveč bolj pomanjkanja potrebnih kadrov.

V zadnjem času je precej upadlo število vlog in pritožb s področja varovanja delavčevih pravic, kar gre pripisati predvsem dobremu delu sodišč združenega dela in družbenih pravobranilcev samoupravljanja.

Še bi lahko naštevali. Takih in podobnih vlog in pritožb je bilo naslovljenih v lanskem letu na komisijo za vloge in pritožbe pri republiški skupščini 1702, na pristojne organe federacije (kabinet predsednika republike, enako komisijo pri zvezni skupščini in komisijo za varstvo ustavnosti in zakonitosti pri predsedstvu SFRJ) 1551 (samo iz Slovenije), pri komisijah za vloge in pritožbe pri občinskih skupščinah pa 1352, od tega kar 840 naslovljenih na ustrezen organ republike ali federacije. Zanimivo, šestdeset občinskih komisij je dobilo samo 512 vlog in pritožb. Dolgoletne izkušnje kažejo, da je 90 odstotkov vlog takih, ki jih je mogoče rešiti samo tam, kjer se pojavijo. Ali to pomeni nezaupanje občinskim komisijam, počasnost reševanja vlog in pritožb? Morda je tudi v tem zrno resnice. Vedeti je potrebno, da komisije niso instančni organi. Prav lahko se pritožimo pri Maršalu, ne da bi prej vložili vlogo ali pritožbo pri občinski ali republiški komisiji. Tako kot kaže, tudi delamo. Tudi če vložimo vlogo pri republiški komisiji za vloge in pritožbe, se ta pri reševanju največkrat poveže z organi in službami na terenu.

In prijateljske vezi in zvezice? Verjetno — težko bi bilo trditi zagotovo — so te še najbolj razpredene na občinskem nivoju. Morda je vzrok za tako majhno število evidentiranih vlog in pritožb pri občinskih komisijah tudi v tem domnevnem razlogu. Marsikateri problem in problemček se uredi po skrivnih labirintih prijateljskih poti.

In kako je z nami, Dolenjci korenitimi? Nič bolj nismo pravdarski kot drugi Slovenci. Največ vlog je prejela v lanskem letu republiška komisija za vloge in pritožbe iz novomeške občine, to je 34 (zanimivo je, da so med njimi samo štiri „stanovanjske"); sledi kočevska (30), brežiška (20), sevniška (17), ribniška (12), trebanjska in krška občina sta bili zastopani z 11 vlogami, črnomaljska (9) in metliška (7 vlog). Stanovanjska problematika, spori zaradi lokacijskih dovoljenj, vloge s področja socialnega varstva, seveda pa poskrbimo vedno še za kak primerček, dolenjsko posebnost.

IGOR VIZJAK

PS: Podatke, težave, s katerimi se srečujejo komisije za vloge in pritožbe, posebno republiška, in primere nam je posredoval predsednik komisije za vloge in pritožbe pri republiški skupščini Janez Pirnat, doma iz Novega mesta.

KUGA V OBLIKI OMAME

Narkomanijo smo pri nas še pred desetimi leti imeli za pojav, ki se tiče preobjedene družbe na zahodu. Šele zadnja leta smo ob primerih v Beogradu, Zagrebu, Nišu, Mariboru, Leskovcu, Ljubljani pa tudi v manjših krajih začutili ogroženost, ki ji posvečamo vse večjo skrb.

Medtem pa si je bela omama dodobra utrla pot po vsej Evropi in lani se je celo zgodilo, da so evropski cariniki prvič zaplenili več mamil kot njihovi kolegi v Ameriki. V zadnjih štirih letih je postalo očitno, da je uživanje mamil postalo predvsem problem zahodnoevropskih držav. Predvsem zaradi odprtosti, ki jo Jugoslavija kaže naproti tujcem vseh vrst, pa so mnoge tihotapske poti začele voditi ravno skozi našo državo. Po vsem svetu lovijo tihotapce z mamili z večjim ali manjšim uspehom, kar pa se je zgodilo januarja letos delavcem sekretariata za notranje zadeve pri nas, je preseglo vsa pričakovanja najbolj izurjenih lovcev na tihotapce z drogo. Našim kriminalistom je padel v roke največji tovor, kar so jih kdaj zaplenili. Zaplenili so namreč kar 724 kilogramov hašiša. Lani so na primer evropski cariniki raznih držav zaplenili skupno 730 kg heroina, Američani pa samo okrog 500 kilogramov.

Spomnimo se lahko, da smo lani tudi v našem listu pisali o primeru pred novomeškim okrožnim sodiščem, ko je šlo za kairskega študenta, ki je v vrečki pod hlačami prenašal hašiš iz Libanona na zahod.

Točnih podatkov o uživalcih mamil v Evropi ni mogoče dobiti, kajti uživanje droge vseh vrst je širi kot kužna bolezen. Znano pa je, da je 1973 zavoljo čezmernega uživanja droge umrlo v Zahodni Nemčiji 325 ljudi, da so v Franciji zabeležili 59 takih primerov, v Italiji 50 itd. Poznalci razmer menijo, da se drogirajo predvsem mladi ljudje, stari do 25 let, in da je takih na evropski celini nekaj sto tisoč.

Ob teh podatkih spet ne kaže ozirati se na druge, tam za devetimi gorami, saj vemo, da smo prav v zadnjih letih tudi v Novem mestu, Brežicah, Metliki in še kje slišali za narkomane in tabletomane. Da se posamični mladi ljudje predajajo čezmernemu uživanju tablet, s katerimi dosežejo evforične učinke, če že ne posegajo po pravih, prečiščenih drogah.

Droga potuje po svetu na tisoče načinov, prinašalci in tihotapci pa si kar naprej izmišljajo nova skrita mesta. Droge prenašajo po vseh sodobnih sredstvih prometa, v tetrapaku za sadne sokove, v notranjosti velikih sveč, v izdolbenih knjigah, v okvirih od slik, v zavitkih s čokolado, v plastičnih figurah, v pismih, v specialnih žepih na oblačilih, v telovnikih in kovčkih z dvojnim dnom. Cariniki vedo, da se droga dostikrat skriva v vozilih na najbolj neobičajnih mestih. Skrita je v vseh odprtinah karoserije, v vratih, na dnu, celo v motorju, v tabli za instrumente, v gumah, pa tudi v specialno narejenih skrivališčih, kot v rezervoarju za gorivo itd.

Znan je primer nekega avtomehanika iz Surdulice, manjšega mesta med Leskovcem in Vranjem, ki je pred leti na niški carini kupil osebni avtomobil „Pontiac". Ker je imel avto čuden vonj, ki nikakor ni prešel, je začel lastnik brskati po avtu in odkril čudne vrečke. V specialno narejenih skrivališčih tega avtomobila je bilo skritih na stotine vrečic droge. Možakar je zadevo prijavil, naka r so ugotovili, da je šlo za večji tovor, ki je po naključju ostal skrit.

Ker je trgovanje z vsemi vrstami drog zelo donosen posel, se ga polakomni in loteva tudi vse več naših ljudi. Statistike kažejo, da so leta 1967 v tujini ujeli samo 6, leto dni kasneje pa že 35 naših državljanov, ki so se bavili s tihotapstvom. Od takrat dalje so številke še mnogo večje.

Začelo se je obdobje, ko so naši narkomani vse češče potovali v Amsterdam, evropski narkomanski center, ali pa v Turčijo in celo v Indijo. Zanimanje za taka potovanja se je pojavilo predvsem med mladino, toda eden naših se iz Indije ni vrnil. Po drugi strani pa je po podatkih sklepati, da smo bili preveč zaupljivo brezbrižni do prodaje opija v Makedoniji. Ugotovljeno je namreč, da je bilo v tej republiki med leti 1967 in 1972 proizvedenih 65.000 kilogramov opija, medtem ko je bilo odkupljenega samo 26.000 kilogramov.

Domnevajo, da je ena domačih tihotapskih poti vodila skozi Niš, posledica tega pa je bila po oceni strokovnjakov leta 1974 v tem mestu okrog 1.500 narkomanov, med katerimi so bili primeri drogiranja tudi nedoletnih otrok.

Kdor je suženj mamila, ne izbira sredstev, da bi prišel do belega opoja, kdor ga prodaja, ne izbira kupcev. Pri celi stvari gre namreč predvsem ali pa zgolj za „trgovino".

RIA BAČER

PROSTA DELOVNA MESTA

KOMUNALNO IN GRADBENO PODJETJE „NOVOGRAD", NOVO MESTO, n.sub.o.

OBJAVLJA

naslednja prosta delovna mesta:

– v TOZD Gradbeništvo in stranski obrati:

1. VODJA SEKTORJA GRADBENE OPERATIVE
2. ELEKTRIČARJA
3. DVA AVTOMEHANIKA
4. VEČ GRADBENIH DELAVCEV

– v TOZD Vodovod in kanalizacija:

5. TEHNIČNI RISAR
6. DVA PK KANALARJA

– v TOZD Komunalne storitve:

7. FAKTURISTA

– v delovni skupnosti skupnih služb:

8. REFERENTA ZA KADROVSKA VPRAŠANJA
9. KALKULANTI

Poleg splošnih pogojev se za zasedbo objavljenih delovnih mest zahteva še:

pod 1: diplomirani gradbeni inženir in 3 leta delovnih izkušenj, ali gradbeni inženir s 5 leti delovnih izkušenj, ali gradbeni tehnik s strokovnim izpitom in 8 leti delovnih izkušenj;
pod 2: poklicna šola elektromehanske smeri – KV električar in 3 leta delovnih izkušenj;
pod 3: poklicna šola avtomehanske stroke – KV mehanik in 2 leti delovnih izkušenj;
pod 5: končana osnovna šola s tečajem tehničnega risarja in 1 leto delovnih izkušenj;
pod 6: priučen komunalni delavec;
pod 7: ekonomski tehnik in eno leto delovnih izkušenj;
pod 8: višja kadrovska ali upravna šola z dvema letoma delovnih izkušenj, ali srednja administrativna šola in 3 leta delovnih izkušenj;
pod 9: srednja gradbena šola in 4 leta delovnih izkušenj.

Na vseh delovnih mestih je določeno poskusno delo.
Kandidati za objavljena delovna mesta lahko vložе prijave v 8 dneh po dnevu objave na naslov: Komunalno in gradbeno podjetje „Novograd", Novo mesto, kadrovska skužba, Cesta komandanta Staneta 2.

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu TOZD Komercialne dejavnosti Tovarne obutve in gumijastih proizvodov „ASTRA", Zagreb, Nova Ves 11,

razpisuje prosto delovno mesto

POSLOVODJA PRODAJALNE „ASTRA ČEVLJI", Novo mesto

POGOJI:
Poslovodska šola ali prodajalec usnjenogalanterijske stroke in 4 do 6 let prakse.

Pismene ponudbe z življenjepisom, opisom dosedanjega dela ter s potrdilom, da kandidat ni bil kaznovan, oziroma da ni v kazenskem postopku, pošljite na naslov:
Tovarna obutve „ASTRA", Zagreb, Nova Ves 11, TOZD Komercialne dejavnosti
v desetih dneh po objavi.

Ponudb brez priloženih zahtevanih dokumentov ne bomo upoštevali.

PROSTO DELOVNO MESTO

MIZARSKO PODJETJE TRELES TREBNJE

objavlja
prosto delovno mesto

SKLADIŠČNIKA

POGOJI:
– izpit za opravljanje skladiščne službe
– 2 leti prakse

Prijavo in dokazila o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite na TRELES, Trebnje.

PROSTA DELOVNA MESTA

ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE LJUBLJANA PROMETNA SEKCIJA NOVO MESTO

sprejme v redno delovno razmerje
več delavcev za

KRETNIKE, ZAVIRAČE IN PREMIKAČE

za postaje:
od Metlike do Ljubljane
od Sevnice do Trebnjega
od Grosupljega do Kočevja

Pogoji: starost od 18 do 35 let, po možnosti vojaščine prost.
Poizkusno delo 3 mesece.
Prošnje sprejema kadrovska in splošna služba Prometne sekcije Novo mesto, Novo mesto, Kolodvorska 1.

PROSTA DELOVNA MESTA

TRGOVSKO PODJETJE SEVNICA p.o.
Sevnica, Glavni trg 25
Odbor za medsebojna razmerja

OBJAVLJA
naslednja prosta delovna mesta:

1. KNJIGOVODJA POTROŠNIŠKIH KREDITOV
2. FAKTURIST
3. KV NATAKARICA
4. PET PRODAJALCEV

Pogoji za zasedbo prostih delovnih mest:
Pod 1.: srednja ekonomska šola in najmanj dve leti delovnih izkušenj na ustreznih delovnih mestih,
Pod 2.: srednja ekonomska šola in najmanj eno leto delovnih izkušenj na ustreznih delovnih mestih,
Pod 3.: poklicna gostinska šola in najmanj 1 leto delovnih izkušenj na ustreznih delovnih mestih,
Pod 4.: poklicna šola za prodajalce – zaželena tekstilna smer in najmanj 1 leto delovnih izkušenj.

Prijave sprejema kadrovska služba podjetja 10 dni po dnevu objave na naslov: Trgovsko podjetje Sevnica, Sevnica, Glavni trg 25. Kandidati lahko dobe podrobnejše informacije na podjetju v kadrovski službi.

ŠTIPENDIJE
IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV

SKUPNI KOMISIJI PODPISNIC SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ŠTIPENDIRANJU UČENCEV IN ŠTUDENTOV V OBČINAH SEVNICA IN BREŽICE

RAZPISUJETA
ŠTIPENDIJE IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV
ZA ŠOLSKO LETO 1977/78

za štipendije iz združenih sredstev lahko zaprosijo kandidati, katerih dohodek na člana družine ne presega zajamčenega osebnega dohodka v SRS (2.162,00), pri čemer se upošteva pri prosilcih iz kmečkih družin in tistih, ki izkazujejo dohodek tudi iz kmetijstva 14-kratni faktor katastrskega dohodka, tako ugotovljen katastrski dohodek se preračuna na družinskega člana enako, kakor osebni dohodek iz delovnega razmerja.
V okviru tega cenzusa imajo pri pridobitvi štipendije iz združenih sredstev prednost:
a) kandidati, ki se usmerjajo v poklice, ki jih za svoje območje določijo skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma v občinah kot prednostne;
b) prosilci z boljšim učnim uspehom;
c) prosilci, ki so po mnenju službe poklicnega usmerjanja za izbrano šolo ali poklic primernejši;
d) otroci iz družin v slabšem socialnoekonomskem položaju, ki se brez družbene pomoči ne bi mogli šolati, predvsem če izhajajo iz delavskih in kmečkih družin.

Kandidati morajo poskušati najprej pridobiti kadrovsko štipendijo v združenem delu, ker štipendije iz združenih sredstev ne bodo podeljene prej, ko bodo v občini oddane vse kadrovske štipendije.
Nekolkovana vloga za štipendijo (obrazec DZS 1,65) mora biti kompletna in točno izpolnjena, priložiti pa je potrebno še naslednje dokumente:
– potrdilo o šolanju oz. frekventacijsko potrdilo je potrebno predložiti najkasneje do 15. 9. 1977;
– overjen prepis ali fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo o opravljenih izpitih;
– izvod pogodbe o kadrovski štipendiji oz. učni pogodbi;
– če kadrovske štipendije niste uspeli pridobiti, potrdilo, da ste za razpisano kadrovsko štipendijo kandidirali, ter izjavo, da kadrovske štipendije ne prejemate;
– potrdilo o številu družinskih članov (potrjeno od krajevne skupnosti);
– potrdilo o višini preživnine, če pa se ta ne izplačuje, ustrezno potrdilo socialnega skrbstva.
Prijave sprejemajo na enotah Skupnosti za zaposlovanje Sevnica in Brežice, **najkasneje do 15. 8. 1977.** Prijav, prispelih po tem roku, ne bomo upoštevali.

OBJAVLJAMO LISTO PREDNOSTNIH POKLICEV V OBČINAH:

SEVNICA

Poklicne šole
ključavničar
finomehanik
mizar
konfekcionar
mesar
kuhar
natakar
električar
šivilja
kmetijci
sadjarji
kemiki
monter stavbnih inštalacij
zidar
tesar
pleskar

Srednje šole
kmetijski tehnik
sadjar. vinogr. tehnik
varilski tehnik
geodetski tehnik
medicinska sestra
farmacevtski tehnik
laboratorijski tehnik
zobotehnik
lesni tehnik
ekonomski tehnik
administrativni tehnik
vzgojitelj
zobozdravstveni tehnik
gradbeni tehnik
strojni tehnik
kemijski tehnik
tekstilni tehnik
gostinski tehnik

Višje šole
strojni ing.
ing. tekstil. tehnologije
komercialist
ekonomist
pravnik
ing. org. dela
organizator AOP
razredni učitelj
predmetni učitelj tuj. jezikov
predmetni učitelj-pedagog
predmetni učitelj glasb. pouka
predmetni učitelj teh. pouka
predmetni učitelj tel. vzgoje
defektolog
socialni delavec
gradbeni ing. – n.g.
višji upravni delavec
predmetni učitelj, jug. jezikov
predmetni učitelj matem. – fizike
predmetni učitelj zgodovine
predmetni učitelj likovne vzgoje
kmetijski ing.
ing. lesarstva
vzgojitelj v domovih
višja medicin. sestra
varnostni ing.

Visoke šole
dipl. farmacevt
dipl. usnjarski ing.
dipl. varnostni ing.
dipl. ing. sadjarstva in vrtnarstva
dipl. ing. kemij. tehnologije
dipl. ing. kemije
dipl. ekonomist
dipl. ing. matematike
dipl. psiholog
dipl. ing. lesarstva
dipl. kemijski ing.
dipl. rudarski ing.
dipl. metalurški ing.
dipl. strojni ing.
dipl. arhitekt
dipl. gradbeni ing.
dipl. tekstilni ing.
dipl. pravnik
dipl. ing. organizacije dela
profesor jugoslovanskih jezikov
profesor fizike
profesor matematike
profesor tel. vzgoje
dipl. pedagog
likovni umetnik
zdravnik splošne medicine
zobni zdravnik

BREŽICE

Poklicne šole
šivilja
mizar
ključavničar
kuhar
natakar
vrtnar
varilec
pleskar
ličar
električar
pek
sadjar
kmetijci
mesar
kovač
orodjar
monter stavbnih inštalacij

Srednje šole
ekonomski tehnik
administrativni tehnik
strojni tehnik
lesarski tehnik
medicinska sestra
vzgojitelj
zobotehnik
laboratorijski tehnik
gradbeni tehnik
gostinski tehnik
sadjarski in vinogr. teh.
kemijski tehnik
elektrotehnik (jaki tok)
kmetijski tehnik
učitelji
rudarski tehnik
elektrotehnik (šibki tok)
prometni tehnik

Višje šole
višja medicinska sestra
ekonomist
razredni učitelj
PU telesne vzgoje
višji upravni delavec
PU praktičnega pouka
višji gostinci
kmetijski ing.
strojni ing.
PU jugoslov. jezikov
PU matematike in fizike
specialni pedagogi
vzgojitelji v domovih
PU likovne vzgoje
pravniki
gradbeni ing.
PU glasbe
socialni delavci
PU zemljepisa
PU biologije in kemije
inženir lesarstva
varnostni ing.
inženirji organizatorji
PU tujih jezikov
PU zgodovine
PU strokovnih predmetov
knjižničar

Visoke šole
dipl. ekonomisti
dipl. ing. lesarstva
zdravniki specialisti
zdravniki splošne medicine
dipl. stroj. ing.
dipl. kmetij. ing.
dipl. pravniki
dipl. ing. arhitekt.
dipl. gradbeni ing.
zobni zdravnik
dipl. umetnostni zgodovinar
dipl. elektroinženir
dipl. rudarski ing.
dipl. gozdarski ing.
dipl. komunalni ing.
dipl. politolog
dipl. psiholog
dipl. pedagog
dipl. zgodovinar

OPRAVIČILO

Zaradi obilice nujnih plačanih objav, ki pomenijo dohodek Dolenjskega lista, je morala izpasti stalna stran „zanimivosti in mnenji kotiček", za kar se bralcem opravičujemo.
UREDNIŠTVO DL

obzorja

film

TO SO GADI

V Ljubljani in njeni okolici so pred kratkim končali snemanje zadnjega slovenskega celovečernega filma iz programa slovenske filmske proizvodnje za leto 1976/77. Gre za film „To so gadi" scenarista in režiserja Jožeta Bevca.

Režiser je zbral okoli sebe izredno številno igralsko skupino, saj v filmu nastopa kar 64 oseb, med katerimi je precej znanih imen slovenskih gledališč, nekaj pa je tudi takih, ki so tokrat prvič stopila pred filmske kamere. Od znanih igralcev omenimo Berta Sotlarja, Radka Poliča, Majdo Potokarjevo, Borisa Cavazzo, Dareta Valiča in Jožeta Horvata. Filmski krst pa bodo ob premieri filma doživeli: Maks Bajc, Iva Zupančičeva, Mila Kačičeva, Tatjana Pugljeva, Andrej Kurent in Demeter Bitenc.

Film „To so gadi" pripoveduje o peterih Štebetovih fantih, ki s svojimi šalami in nagajivostjo strahujejo celo sosesko, pri tem pa jih ščitita ovdoveli oče in gospodinja Rozi. Ko skrbnica fantov odide od preživahnega družinskega gnezda, nastane vrsta težav, ki se ob koncu lepo razplete. To se za tak film, katerega namen je predvsem zabavati, tudi spodobi.

knjige

Najnovejši roman Antona Ingoliča „Gorele so grmade" je pisatelj napisal v čast svojemu davnemu uskoškemu predniku, ki je pred stoletji iz Bele krajine prišel na Štajersko ter se tam ustalil. Čas dogajanja je mračen: tridesetletna vojna v Nemčiji se je končala, po deželah straši kuga in lakota, nestrpneži prižigajo grmade, na katerih zgori prenekatera ženska. V tem obdobju se uskoški bojevniki zlivajo s slovenskim narodom, iz Bele krajine se razseljujejo drugam, od meča segajo po plugu. Ingolič je roman zasnoval v treh delih: v prvem riše pot uskoškega stotnika Jurija, v drugem življenje njegovega brata Janža, v tretjem pa Jurijeve hčere Eve, katero je vzgojil na svojem domu Janž. Roman je dovolj napeto napisan in dogajanje zanimivo. Dolenjski bralci bodo zlasti v prvem delu našli večkrat omenjene domače kraje, kar bo gotovo dodaten mik za branje.

Svet donskih kozakov

S slovitim delom ruske literature roman „Tihi Don" začenja Cankarjeva založba peti letnik med Slovenci vse bolj priljubljene knjižne zbirke „Nobelovci". Ta obsežni roman, ki ga je Mihail Aleksandrovič Šolohov pisal celih štirinajst let, smo v slovenskem prevodu sicer že dobili, vendar lahko zapišemo, da smemo izid romana v „Nobelovcih" zaradi visoke naklade knjig, ki izhajajo v tej zbirki, imeti za pravi prodor „Tihega Dona" med slovenske bralce.

Šolohov je v romanu po načelih realističnega pripovedništva opisal obdobje konca prve svetovne vojne, revolucije in kozaškega odpora proti novi sovjetski oblasti. Osrednji lik romana je kozak Grigorij Melehov, katerega življenjska pot od vojaka v rovih na galicijski fronti, revolucionarja v domovini in do pripadnika oborožene kontrarevolucije predstavlja tragično osebnost, kar je sploh značilnost evropskega romana. Vendar je Šolohov osrednjega junaka podredil orisu obdobja, saj na številnih straneh romana oživlja cele galerije drugih oseb, opise bojev, nasilja, kozaških navad, ponekod pa celo navaja dobesedno posamezne dokumente.

Roman „Tihi Don" kot celota globoko pritegne bralca; čeprav zahteva branje tega dela lep kos prostega časa, bi ne smele štiri knjige Nobelovcev, kolikor jih šteje „Tihi Don", obležati na policah neprebrane.

Iskalec izgubljenega tisočletja

V zbirki Odisej je pri Mladinski knjigi izšla zanimiva „fantastično pustolovska povest", kakor je delo „Iskalec izgubljenega tisočletja" podnaslovil njen avtor ruski pisec Vladimir Grigorjevič Bragin. Avtor razpleta v knjigi prastaro misel o dolgovečnosti človekovega življenja, katero smo baje izgubili. Junak pripovedi je na sledi znanstvenemu odkritju,

ki naj bi omogočilo ljudem živeti celo tisočletje, vendar se ne prikoplje do dokončnega spoznanja. Povest je napisana v zanimivi obliki; pripoved se meša z izpisi iz dnevnikov, pisem, beležk, časopisnimi članki in drugim gradivom, katero junak povesti zbira in išče po vsem svetu, da bi našel znanstvenika, ki je baje odkril skrivnost dolgega življenja. V njegovem značaju je avtor upodobil zagrizenega znanstvenika, predanega do zadnje kaplje krvi znanstveni resnici.

Tribunal

V času, ko je v sodni palači starega nemškega mesta Nuernberg tekel sloviti proces proti nacističnim vojnim zločincem, se je baje zunaj zidov sodišča odigral poskus esesovske skupine, da bi obtožene zločince osvobodili. To dejstvo, ki ga pa uradna zgodovina zaenkrat ni potrdila, je služilo za osnovo nemškemu pisatelju Michaelu Burku pri pisanju romana „Tribunal". Avtor je v pripoved vključil sloviti sodni proces, natančno prepisal nekatere dialoge in govore tožilcev, obrambe ter obtožencev, hkrati pa pletel zgodbo o zaroti, pri kateri sta sodelovali tudi Nemki, katerih naloga je bila navezava intimnih vezi. Zaroto so odkrili, nesojene osvoboditelje obtožencev pa polovili ali postrelili.

Roman je med nemškimi bralci dosegel precejšen uspeh, za kar gre verjetno zahvala avtorjevi spretnosti vpletanja resničnih dogodkov in vernih dokumentov v leposlovno pripoved. Pri nas je „Tribunal" v prevodu Stanka Jarca izdala Cankarjeva založba.

PREDSTAVLJAMO VAM

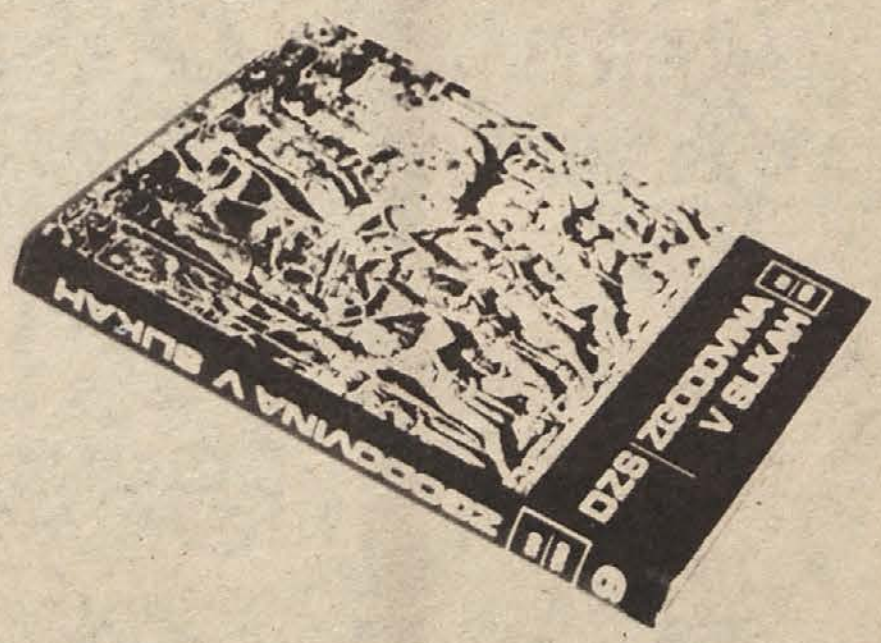

Državna založba Slovenije je zbirko Zgodovina v slikah pripeljala že do devete knjige, katero je izdala in poslala med naročnike pred kratkim. Deveta knjiga zajema zgodovinsko obdobje od leta 950 do konca 12. stoletja, torej čas visokega srednjega veka v Evropi, vstop Turkov v zgodovino, prodor islama v Indijo, obdobje kulturnega razcveta na Kitajskem. Zgodovinsko snov so avtorji porazdelili po preizkušenem ključu, enotnem za vso zbirko na zgodovinski pregled, kronološki potek ter pojasnila in dopolnila. Besedilo spremlja izredno bogato slikovno gradivo v črno-beli in barvni tehniki. Slovensko izdajo so po izvirniku pripravili: profesorja Branko Božič in Tomaž Weber ter prevajalec Vital Klabus.

recenzija

POSAVSKA LASTOVKA

Biti zrcalo življenju, opora družbenim, predvsem pa kulturnim in izobraževalnim prizadevanjem, posoda tvornega duha, prostor za soočanja mnenj in predlogov, torej tudi za kritično, presojo dogodkov, pojavov in tokov, biti nepogrešljiv in upoštevan kamenček v mozaiku sodobnih snovanj v brežiški, krški in sevniški občini ter ob tem povezujoč člen vseh generacij, slej ko prej pa brano glasilo – vse to hočejo biti „Posavska srečanja", revija za kulturo in družbena vprašanja, ki so jo z gmotno družbeno podporo začele izdajati konference ZSMS vseh treh posavskih občin skupaj s Klubom posavskih študentov. In ker hočemo ob prvi številki napisati nekaj več stavkov, pristavimo, da se je vsebina „Posavskih srečanj" že na začetku „ujela" s prej omenjenimi željami in konceptom.

Če gremo od strani do strani, se ustavimo najprej pri besedi uredništva, ki pravi, da bo revija svoje poslanstvo izpolnjevala le, če bo izšla vsaj štirikrat na leto. Takega mnenja je tudi Beno Zupančič, ki je v reviji na pot v življenje zapisal, naj bi „Posavska srečanja" v resnici ne bila samo enkratno prizadevanje ali doživetje, ampak ena stalnih pomembnih prvin celotne družbene in kulturne podobe Posavja. Sledi kratek sprehod skozi zgodovino Krškega, prispevek pa je delo Živka Šebeka.

Presenetljivo kvaliteten je le poslovni del „Posavskih srečanj". Tu se najprej srečamo z dvema črticama (Marjetica, Petrove sanje), ki ju je napisal Tine Soben in ki razgrinjata psihološko poglobljen vpogled v del sodobnega življenja. Avtorji verzov so Silvo Mavsar (glavni urednik revije), Jure Koritnik in Ivo Antič. Med pesmimi prav gotovo izstopata Mavsarjeva „Kmetova pesem" in Koritnikov „Psalm", ki sta po občutju in izpovedi resnično sodobni. Silvo Mavsar je tudi avtor zapisa „Nekaj o pristopu k novejši poeziji", v katerem se sklicuje na znano tezo, da je treba imeti za umevanje sodobnih pesniških tekstov posebno znanje in posluh, prav lahko pa bi tudi zapisal „šifrantsko izobrazbo".

O glasbi kot dejavniku za oblikovanje osebnosti se je razpisal Stojan Šoba, o stripu kot o deveti umetnosti pa Ivo Antič. Marjan Gregorič je prispeval nekaj informacij o Posavskem muzeju, Andrej Smrekar o kulturnozgodovinski podobi Kostanjevice, Vlado Podgoršek o brežiškem amaterizmu, Goran Rovan o kulturi v posavskih podjetjih, Ivan Mirt pa o izkušnjah z vzgojo in izobraževanjem Romov. Klub posavskih študentov, ki si je sicer največ prizadeval za izid revije in katerega člani so pretežno tudi avtorji prispevkov v prvi številki, je bralcem predstavil Mitja Drobnič.

Kakor prva lastovka še ne prinese pomladi, tako je tudi po prvi številki težko govoriti, da je Posavje zdaj že dokončno odpravilo belo liso na svojem prostoru slovenskega kulturnega zemljevida. Vendar obet je in predvsem temu je namenjen pričujoči zapis.

I. ZORAN

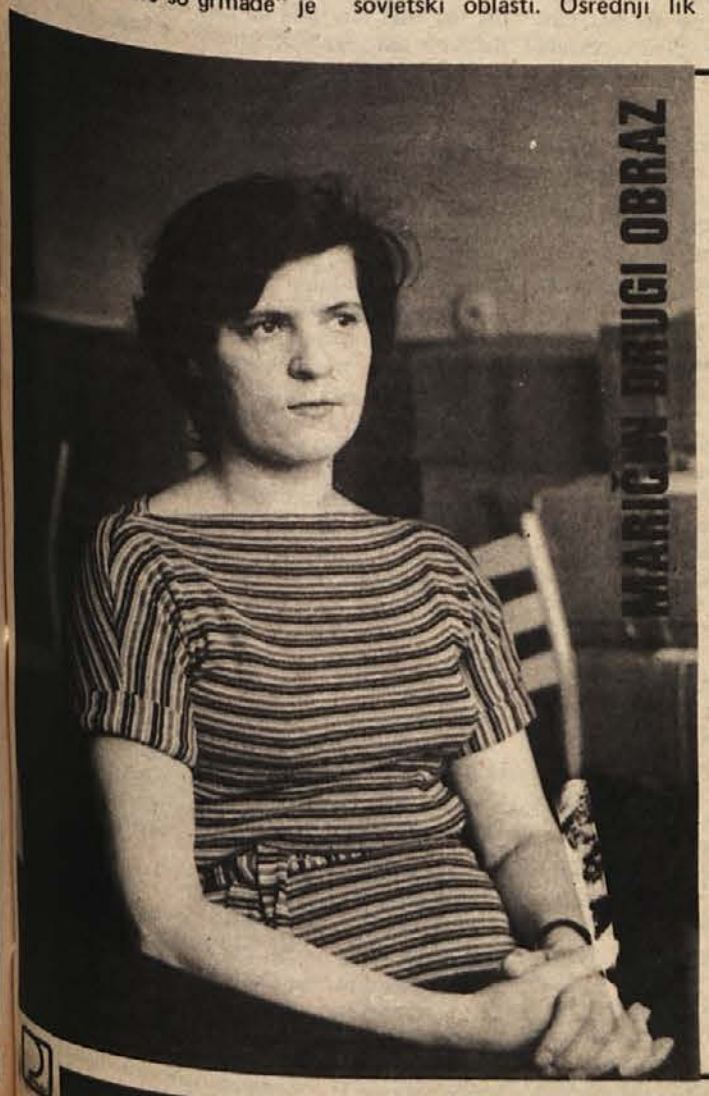

MARIČIN DRUGI OBRAZ

Svet številk in pesniško pero navadno ne gresta skupaj, toda Marica Založnik iz Krškega, ki si že šestnajst let služi kruh s številkami, samo od njih ne bi mogla živeti. Če le utegne, se prepusti razmišljanju, branju, pisanju. To so ure, ko je sama s seboj, ure lepih pa tudi grenkih spoznanj. Ljudem ne govori veliko o njih, premalo jim zaupa. Svoja občutja zliva raje na papir, ker je papir nikoli ne izda, ne razočara.

Z ljudmi je drugače. Vsakdo ne more razumeti, zakaj beži v svoj svet. Dandanes so vsi preveč roboti in premalo ljudje. Preveč se pehajo za denarjem, za blaginjo, zato zanemarjajo drugo plat življenja, tisto, ki nas plemeniti in nam daje duševno zadovoljstvo. Sicer pa Založnikova meni, da so taki ljudje po svoje srečni. Kdor piše, ima premehko dušo, preveč je občutljiv za krivice, ne samo zase, ampak tudi za druge. Najbolj jo moti to, da vidijo ljudje le sebe in svoj dinar, ko vendar še ni tako daleč čas, ko so si delili sleherni košček kruha.

Ob tem mi spregovori o svojem otroštvu, o revščini, v kateri je zrasla daleč v hribih, med pašniki in vinogradi. Bila je peta od desetih otrok in kmetija je težko prehranila tako številno družino. Vse so morali deliti. Ta solidarnost je ostala v njih, zato je prepričana, da bi vsakdo moral okusiti revščino, le tako bi znal zares zaživeti kot človek.

V čas otroštva sega tudi Maričina ljubezen do knjig. Z njimi si je krajšala dolge ure na paši. Tam je prebrala Finžgarjev roman Pod svobodnim soncem, ki je še danes njeno priljubljeno čtivo. Rada ima domače ustvarjalce. Med pesniki sta ji zelo blizu Murn in Kosovel. Rada ima tudi Cankarjeve črtice in jih zna skoraj na pamet. Spominjajo jo na lastno mladost. Tudi sama piše črtice. V njih se vedno znova vrača v svoje otroštvo, v svoje rodno gnezdo sredi razkošja naravnih lepot.

Njen brat in sestre se kakor lastovke radi vračajo v ta svet. Enkrat v letu pridejo vsi domov z otroki in to snidenje je za Marico, za mater pa tudi za druge najlepši dan. Po petdeset se jih zbere, tako da vsi niti ne morejo v hišo. Doma je ostala Maričina sestra, vsi drugi so šli s trebuhom za kruhom. Marica je vesela, da živi z družino tako blizu doma, kamor jo že od nekdaj vleče. Odkar imajo vinograd, so po dvakrat na teden v tistih krajih. Zemlja jih veže nase.

Navezanost na ta čudoviti košček sveta diha tudi iz Maričinih pesmi. Že dolgo jih piše, vendar predvsem zase. Prepričana je, da za objavo niso dovolj dobre, čeprav jih je nekaj že zagledalo beli dan, nekaj pa jih je prebrala na literarnih večerih, na katere so jo povabili. Veliko več bi rada povedala, pa pravi, da ne najde besed.

Žal ji je, da ni imela priložnosti za šolanje. Potem bi lahko drugače sukala pero. Še danes je hvaležna obema učiteljicama, Otiliji Domnikovi in Miri Mehakovi, ker sta jo veliko naučili in jo spodbujali Tovarišica Mehakova je prva videla pesmi, ki jih je pisala zase. Tedaj je Marica sodelovala pri osnovnošolskem glasilu Brstje. Pohvale učiteljice so jo spodbujale k ustvarjanju.

Doma je bila zmerom nekaj posebnega prav zaradi svoje zaverovanosti v knjige, pa tudi po značaju se je ločila od drugih. Mama ji je večkrat rekla, da je podedovala očetovo trmo in čut za pravico. Na to je bila vedno ponosna. Očeta je imela zelo rada, ker je imel pod trdo skorjo zlato srce. Rada ima tudi mamo, za katero pravi, da je najboljša na svetu. Svoje otroke je znala pripraviti na življenje in z njo se lahko pogovorijo o vseh težavah sodobnega človeka.

Tak je pesniški obraz Marice Založnikove, tisti obraz, ki ga ljudje manj poznajo. Težko ga je izluščiti iz enega samega pogovora, zato ni čudno, da me je vprašala, kako novinarji lahko pišemo o ljudeh, ki jih samo enkrat vidimo.

JOŽICA TEPPEY

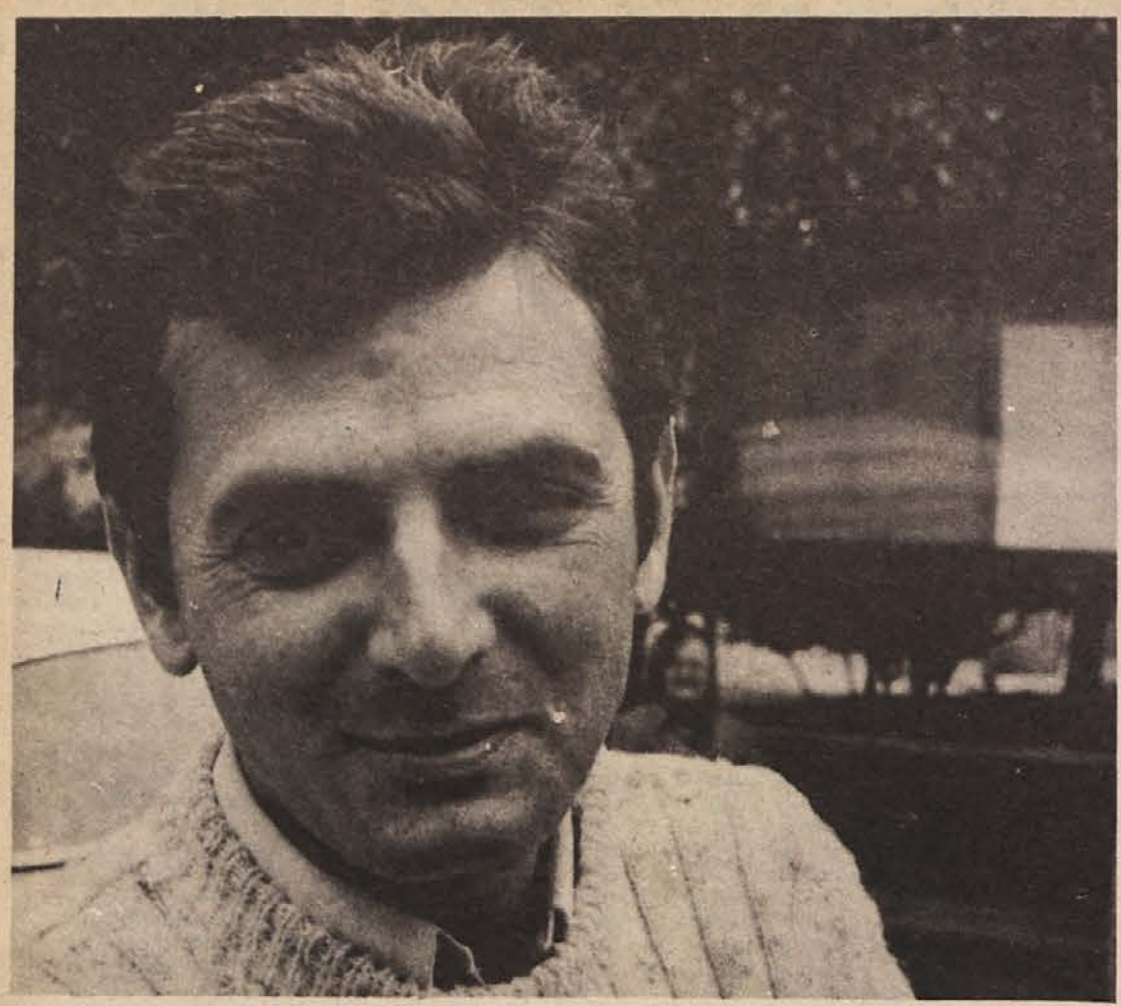

LADISLAV LESAR

OBRAZI

VSAKA BOLEČINA MINE

Zobobol, tovariši, če ne zamerite, je še zmerom pristna in neizumetničena bolečina, ki spravlja še tako urejene ljudi iz tira in jim hromi voljo do življenja. Optimisti pravijo, da vsaka bolečina mine. Toda pri pravem in neizprosnem zobobolu so tudi največji optimisti v veliki zagati. Loteva se jih brezup. Pogoltnejo na stotine raznih tablet in praškov, žganic in drugih podobnih pripomočkov in konec koncev le priznajo, da je edino pravo zdravilo zobozdravnik.

Do tega velikega odkritja in napredka v zobozdravstvu pa je prišel človeški rod postopoma in preko mnogih skoro nepremostljivih ovir. Spomnimo se časov, ko so še vraževerne babice z ogorki zaklinjale uroke. Ko je bil zobobol kazen božja ali mast hudičeva, in če si se le preveč zvijal, so te prijeli krepki možje, ti navezali razboleli zob na dreto, nekdo pa je na hitro zaloputnil vrata in strahotna bolečina je odplavala. Znani so tudi razni mazači pa brivci in frizerji, ki so morali poleg svoje obrti obvladati tudi veščino zoboderstva.

Iz svetovne literature so znani zapisi visoke umetniške vrednosti, ki karikirajo zobobol kot nekakšno mitološko transcendenco, ki naj določeno osebo pokazala v pravi luči, značaju, vseh vrlinah in slabostih. Pri Čehovu na primer je z bobol nekaj ironično živega, način, da se samega sebe zaveš. Da se izpljuneš in pogoltneš. Da si pravzaprav čisto navaden niče, ker se bojiš navadnega zobobola. Za nas Slovence pa je zobobol postal tudi velik socialni in finančni problem.

Prvič: zobozdravstvene službe zaradi pomanjkanja kadrov ne zmorejo vse večjega navala v ambulante. Čakalna doba je ponekod strahotno dolga. In drugič: zobozdravstvene usluge so drage. Ljudje se jih odrekajo in čakajo na tisto zadnjo, žalostno varianto umetnega zobovja, ki v zadnjih letih vse bolj krasi tudi naše klene, zdrave hribovce in druge podeželske ljudi, katerih predniki še pred dobrimi sto leti niso poznali zobobola.

Vidite, tako je to. Toda človek ne sme nikoli izgubiti vere v svetlo prihodnost.

Irfan Sarkić, mladi, dobrovoljni in humani zobozdravnik iz Kočevja, je eden tistih zdravstvenih delavcev, ki je v celoti predan svojemu delu. Čeprav je po rodu Bosanec, pravi, da je zobobol mednarodna in občečloveška nadloga brez veroizpovedi in pripadnosti jeziku, in če pridete z oteklino ali vsaj z milo prošnjo, da vas strašansko boli, bo kljub svojemu prostemu času storil vse, da vam pomaga.

„Vse bo spet v najlepšem redu," se smeje, pripoveduje vice in navija veselo muziko. „Najboljše zdravilo je dobra volja. Pozabiti morate na svoj preluknjani zob. Vse drugo pa je moja skrb."

Irfan, kakor ga kličejo vsi, ki ga poznajo, in teh ni malo, je v resnici odličen strokovnjak, čeprav je običajen zobozdravnik in mu ni pod častjo zapeljati se v najbolj oddaljeno kočevsko vas.

„Veste nič nimam proti specialistom. Toda za pretirano ceno specializacij trpi na terenu naša zobozdravstvena služba. Premalo nas je, potrebe pa so iz leta v leto večje."

Irfana Sarkića poznajo preprosti kmečki ljudje ob Kolpi in v najsamotnejših kočevskih zaselkih. Tudi on dodobra pozna svoje paciente, skoro vsakega posebej. In to je tisti most, ki gradi prijateljstvo. Irfan ima veliko prijateljev. Veliko prijateljev ima tudi zategadelj, ker je zobozdravnik v pravem pomenu besede. To pa pomeni, da se bori za to, da ohrani čimveč zob in jih čim manj izpuli. In ko se takole pogovarjava, mi pravi: „Mislim, da je v osnovni šoli premalo poudarka na zobozdravstvu in osebni higieni. Pravočasna preventiva bi morala biti temelj naše službe. Na žalost pa ni tako."

Takšen je Irfan Sarkić. Kadar ima malo časa, strašansko rad dirka in prepeva. Že nekaj let je član SKUD – Svoboda v Kočevju, in v zboru, ki ga vodi Ive Stanič, poje prvi tenor. Letos bodo prvič nastopili na velikem pevskem taboru v Šentvidu pri Stični.

„Vsaka bolečina mine," pravi Irfan, „pesem pa je večna."

NAŠI ZAKLADI

BRON, KI ODTEHTA ZLATO

Danes je govor o zakladu, za katerega se imamo zahvaliti strahu pred neznanim po človekovi smrti ter skrbi za ugled in blagor pokojnikove duše v zagrobnem življenju. Glavni junak naše zgodbe je bronasti oklep ilirskega kneza, ki ga je poleti 1939 v Kandiji rešil pred uničenjem prof. Janko Jarc. Oklep ilirskega kneza je po mnenju arheologov najbolj reprezentativna priča življenja, ki se je na sedanjih novomeških tleh odvijalo pred poltretjim tisočletjem.

V tistih časih so tedanji „Dolenjci" – vemo, da so se imenovali Iliri – pokopavali umrle v gomile. Običajen halštatski grob v gomilah, ki jih nekateri imenujejo tudi dolenjske piramide, je bil videti nekako takole: mrlič je ležal iztegnjen na hrbtu, na prsih najdemo eno ali dve zaponki, ki sta mu spenjali obleko, na rokah zapestnici, ženske nosijo okoli vratu ogrlico iz jantarja ali niz barvastih steklenih biserov, na nogah so večkrat bronaste nanožnice. K pokojnikovim nogam so Iliri skoraj praviloma položili eno ali več keramičnih posod s hrano in pijačo za pokojnikovo dušo. Ženske grobove odlikuje lišp in obilica nakitnih predmetov, v moških grobovih pa najdemo poleg lončenih posod za hrano največkrat železno in broneno orožje: nož, eno ali dve sulici, ščitno okovje, bronaste opasače, včasih tudi bronasto čelado. V izredno bogatih grobovih, ki pa seveda niso pogosti, so našli tudi brončene prsne oklepe. Te izredno bogate grobove, piše kustos Dolenjskega muzeja Tone Knez, imenujemo „knežje" grobove, ker domnevamo, da so bili tam pokopani plemenski knezi ali vplivni rodovni načelniki, vsekakor pripadniki halštatske aristokracije.

In danes upokojeni profesor Janko Jarc je imel v svojem bogatem življenju prijetno dolžnost, da je rešil pred uničenjem brončeni oklep ilirskega kneza, arheološko najdbo, ki bi jo, če bi bila naprodaj, z veseljem in za kakršenkoli denar odkupil prav vsak muzej na zemeljski obli.

Prof. Janko Jarc: „Leta 1939 – mislim, da je bilo julija – so v Kandiji delali športni stadion. K meni je na nos na vrat prihitel Jože Gregorič in dobesedno dejal, da so delavci naleteli na ‚enega hudiča': zeleno je, vrag ga vedi, če ni kakšna situla. Najprej sem vprašal, če so kaj brskali. Jože je rekel, da na srečo ne. Odhitela sva v Kandijo. Na gradbišču so nama takoj pokazali najdbo. Iz zemlje je kukala samo zelena elipsa, od tod tudi misel, da gre za situlo. V Novem mestu takrat še ni bilo arheologa, najdbo pa je bilo treba zaščititi in rešiti. Jaz sem bil le zgodovinar, Gregorič pa študent. Pri roki se je našel tudi za zgodovino zagreti Polde Cigler ter nekaj študentov. Najdbo smo previdno izluščili iz zemlje, oklep je stal pokonci. Vem, da nismo ravnali po arheoloških metodah in pravilih, vendar sila kola lomi. Pod oklepom smo našli sprimek treh železnih sulic ter precej drobnih bronastih obročkov. V ilovici je bila tudi sled deske, domnevali smo, da je bil oklep položen na lesen ščit; našli smo namreč tudi ščitno grbo.

Oklep in druge najdbe smo odnesli k meni na stanovanje, kasneje pa smo vse skupaj preselili v klet nekdanje meščanske šole (danes OŠ Katja Rupena), kjer je nastajal nekakšen zametek Dolenjskega muzeja. Pravzaprav je bila to samo skromna shramba.

Vmes je prišla vojna. Med ‚strateškim umikanjem' se je v meščanski šoli naselil štab neke jugoslovanske divizije. 11. aprila 1941 so Nemci bombardirali Novo mesto, bombe so padle na šolo, kjer je bil vojaški štab. Ogenj in panika. Velike zasluge za rešitev oklepa, drugih arheoloških predmetov ter knjig in dokumentov imajo dr. Alojz Turk, dr. Drago Komelj ter inž. Janez Penca. Dragocenosti so preselili v gimnazijsko klet. Nikoli ne bom pozabil, kako je dr. Alojz Turk tedaj vpil: „Kje je oklep?" V ognju in dimu, letala so že odletela, so pokale v šoli shranjene granate, dr. Turk pa je reševal oklep! Šola namreč ni bila prazna, kar gomazela je od Novomeščank in okoličank, ki so v splošnem neredu ropale vojaška skladišča. Tudi zaradi tega ne maram vojne . . .

Zgodba s knežjim oklepom je tekla dalje. Italijanska okupacija. V sedanjem zdravstvenem domu – tedaj je bila tam hiralnica – smo za arheologijo dobili sobico. Italijani pa so širili stadion. Naleteli so na nove arheološke najdbe. Obvestili so me, v Ljubljano sem pisal dr. Rajku Ložarju, arheologu. Naj izkopava strokovnjak. Dr. Ložar je res prišel in izkopal na mestu, kjer smo našli oklep, še znameniti bronasti daritveni trinožnik.

V tistih nenavadnih in hudih časih so napovedali obisk iz Ljubljane. Prišel da bo sam Graziolli. Tedanji novomeški krajevni oblastniki so prišli k meni in me vprašali, kje so ključi mestnih vrat. Izročili da mu jih bodo na baržunasti blazinici. Pošteno sem povedal, da mestnih vrat že vsaj 200 let ni več. Kdo na tem svetu bo našel od vrat nepriimerno manjše ključe! Odšli so, užaljeni seveda, in se kljub temu znašli: pri nekem kmetu so kupili zares stare in primerno velike ključe od ziadnice. Trdijo celo, da so jih okupatorskemu veličanstvu izročili. Prav zaprav so trdili – danes ritoliznike tistih časov pokriva zemlja, so po tujem, ali pa ne vedo'. Vsekakor pa nam je pripetljaj s „Potjomkinovimi ključi" novomeških vrat dal misliti. Kam z oklepom? Si ne bodo morda novi oblastniki ob prihodnjem obisku namesto ključev novomeških vrat zaželeli oklepa ilirskega kneza?

V dogovoru z dr. Ložarjem smo oklep in še nekaj arheoloških predmetov na dvorišču Košakove gostilne spravili v zaboje in poslali v Ljubljano. „V shrambo in čuvanje," je bilo rečeno takrat. Oklep in trinožnik sta preživela vojno. Leta 1953 so ju nam ljubljančani „posodili" nazaj. Pri nas sta bila kakšno leto ali nekaj več. Potem je starodavni bron terjala prestolnica. Tam je še danes, v Dolenjskem muzeju je tisto, kar vidite, samo dobra kopija. Smo pač naredili račun brez ljubljanskega birta! Bilo je tudi nekaj vlog, naj nam oklep vrnejo. Končalo se je tako, da je oklep še vedno v Ljubljani. Prepričan sem, da bi Dolenjski muzej danes lahko hranil oklep ilirskega kneza. V nasprotju z nekdanjimi časi ima za to nalogo prostore, strokovnjake in občudovalce."

Oklep pa molči. Najbrž mu je vseeno, kje in kako počiva, kje in kako je dan na ogled. Kos kovine, ki je bil po nekem naključju pred poltretjim tisočletjem sestavljen umetelno, edinstveno. Ljudje so ga naredili, ljudi je ščitil, ljudje so ga zakopali zaradi ljudi. Naj torej oni odločajo o njegovi usodi še tisočletja naprej, jaz, oklep, sem brončen. In kaj je trdnejše od brona?

MARJAN BAUER

TURISTIČNE

INFORMACIJE

mtp

letovanja za mlade

PORTOROŽ NOVIGRAD POREČ
ROVINJ PULA MEDULIN
TROGIR SOLARIS KORČULA
BAŠKA VODA DUBROVNIK HVAR
KOTOR BUDVA ULCINJ

NA SREBRNIH KRILIH

POČITNICE 77

Nečujam na otoku Šolti, nedaleč od Splita, se odlikuje s čudovito peščeno plažo in razkošnim borovim gajem. V hotelih „Rožmarin" in „Marko Marulić" se boste gotovo dobro počutili, saj je poskrbljeno za tiste, ki ljubijo mir, in tiste, ki se radi zabavajo.

Za Nečujam in ves otok Šolto je značilno zelo sončno podnebje. Zato ni čudno, da so ga že Rimljani imenovali „Sončni otok" – Solenta.

Letalo poleti z Brnika vsako nedeljo ob pol desetih in se vrača iz Splita prav tako ob nedeljah ob pol enajstih.

Cene za celoten aranžma so za odrasle za en teden od 1.700 do 2.400 din, za dva tedna pa od 2.800 do 3.500 din. Za otroke v starosti od dveh do desetih let je cena za en teden 1.400 do 1.900 din, za dva tedna pa 2.400 do 2.800 din.

****

Prijave in informacije: Turistična agencija Aerodroma Ljubljana-Pula, Brnik, tel. (064) 22–347, in Mladinska turistična poslovalnica, Novo mesto, Glavni trg 7, tel. (068) 22–555

INTEREXPORT Ljubljana
PE „INEX" Potovalna agencija
61000 Ljubljana, Titova 25
Telefon: (061) 312-995

V GRČIJO PO ZNIŽANI CENI

HITRO-UDOBNO-POCENI-KREDIT

ZA VAŠE POČITNICE SMO PRIPRAVILI 8-DNEVNE POČITNIŠKE PAKETE Z LETALI INEX ADRIE:

- GRČIJA-ANAVISSOS na Atiki (v bližini Aten) ZNIŽANA CENA din 3.400.– odh. vsak četrtek
- TUNIZIJA
  HAMMAMET din 3.390.– odh. vsak torek
  SOUSSE din 3.650.– odh. vsak torek
- ŠPANIJA-COSTA DORADA din 3.150.– odh. vsak četrtek
- KAŠTEL STARI-HOTEL RESNIK din 2.200.– odh. vsako nedeljo
  Priv. sobe din 1.800.– odh. vsako nedeljo
  OTOK ČIOVO – priv. sobe din 1.820.– odh. vsako nedeljo
- ZADAR-Otok UGLJAN, hot. naselje ZELENA PUNTA din 2.350,00.– odh. vsako nedeljo
  PIROVAC, priv. sobe (z lastnim vozilom) din 1.500.– odh. vsako nedeljo

IZLETI:
- EGIPT; „spominski izlet" takistov in borcev NOV, odhod 20.10.
- TEČAJI; angleščine v Veliki Britaniji
  španščine v Madridu

Prijave in informacije:
Inex Ljubljana, Titova 25, tel. 312-995 in 327-947
Inex Maribor, Volkmerjev prehod 4, tel. 24-571
Izletnik Celje, Velenje, Žalec
Alpetur, Kranj, Radovljica, Šk. Loka
AP Nova Gorica
Mladinska turistična poslovalnica, Novo mesto Glavni trg 7, tel. (068)22–555

OBVESTILO

Telefonske naročnike novomeške telefonske centrale obveščamo, da bodo od 7. do 31. julija občasne motnje v telefonskem prometu. Razlog za to so razširitvena dela na centrali.
Cenjene naročnike prosimo za razumevanje.

PTT PODJETJE
NOVO MESTO

TOVARNA „NIKOLA TESLA" BEOGRAD

NOVO NA TRŽIŠČU

AVTOMOBILSKI SPREJEMNIK AT 302 – PROGRAMATIK združuje dosežke sodobne elektronike.

Vgrajujemo ga lahko v vse vrste avtomobilov z 12-voltnim akumulatorjem. Preizkušen je v Zavodih „Crvena Zastava" Kragujevac, kjer je dobil zelo dobro oceno.
Naravnava se ročno in avtomatično s spominom, kar zagotavlja varnejšo vožnjo.
Izhodna jakost 6 W.
Zagotovljen servis v vseh krajih v Jugoslaviji.
Proizvaja ga Elektronska industrija – tovarna „Nikola Tesla" v Beogradu.
Vse informacije dobite v trgovinskem predstavništvu EI–Ljubljana, Gregorčičeva 11, telefon: (061) 24–033. Kupite pa ga lahko v prodajalni EI v Ljubljani, Gregorčičeva 13, telefon: (061) 24–988, in v vseh prodajalnah z akustičnimi aparati.

NOVO NA TRŽIŠČU

TOVARNA „NIKOLA TESLA" BEOGRAD

ŠTIPENDIJE

SVET ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA
V ZDRUŽENEM DELU MERCATOR LJUBLJANA – TOZD TRGOPROMET KOČEVJE

razpisuje za šolsko leto 1977/1978 naslednje štipendije:

- 14 štipendij ZA POKLIC PRODAJALCA MEŠANE STROKE
- 1 štipendijo NA VISOKI EKONOMSKI ŠOLI (POSLOVNA SMER – I. STOPNJA)

Kandidati za štipendije naj vložijo prošnje na obr. 1,65 – DZS v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: TOZD TRGOPROMET, Kočevje, ljubljanska c. 18.
Pridobitev in višino štipendije določa samoupravni sporazum o štipendiranju.

DOLENJSKI LIST

NAROČNIKI OGLASOV!

DELOVNE ORGANIZACIJE
IN DRUGE NAROČNIKE OGLASOV
OBVEŠČAMO,

da je redni rok za oddajo oglasov, razpisov in drugih naročenih objav do vključno petka, zadnji rok pa v ponedeljek do 14. ure.
Prosimo, da upoštevate to obvestilo in dostavljate gradivo za objavo pravočasno. Naročila, ki bodo prispela kasneje, bomo objavili šele v naslednjem tednu.

CESTE

SGP „SLOVENIJA CESTE", n. sol.o
LJUBLJANA, TITOVA 38

VABI
k sodelovanju

BULDOZERISTE IN NAKLADALCE

Pogoji za sprejem:
poklic iz strojne stroke in izpit za upravljača težke gradbene mehanizacije ter najmanj enoletne delovne izkušnje v stroki.

Kandidatom nudimo: možnost reševanja stanovanjskega vprašanja in dopolnilnega in strokovnega izobraževanja.
Na delo sprejmemo za določen ali nedoločen čas, pogoj je poskusno delo. Nastop dela je možen takoj ali po dogovoru.
Rok za vlaganje prijav je 15 dni po objavi v časopisu.
Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema: kadrovsko-splošni sektor SGP „Slovenija ceste", 61000 Ljubljana, Titova c. 38.

DELAVSKI SVET TOZD KOMUNALNE STORITVE, KI JE V SESTAVI KOMUNALNEGA IN GRADBENEGA PODJETJA „NOVOGRAD", NOVO MESTO, JE NA SEJI DNE 1. 4. 1977 SPREJEL NASLEDNJI

CENIK
ZA POGREBNE STORITVE

1.
CENE POGREBNIH IN POKOPALIŠKIH STORITEV:

– uporaba mrliške veže – na dan	30,00 din
– dekoracija mrliške veže	75,00 din
– prevoz pokojnika do 20 km	100,00 din
– prevoz pokojnika nad 20 km za 1 km	5,00 din
– dvig trupla na domu, v bolniški mrtvašnici ali na cesti	78,00 din
– britje pokojnika	31,00 din
– umivanje pokojnika	45,00 din
– preoblačenje pokojnika	142,00 din
– odpiranje, zapiranje vrat in prižiganje ter ugašanje sveč in luči – na dan	75,00 din
– izvršitev pogreba na delovni dan – od pogrebca	150,00 din
– izkop jame, dolžina 2,10 m	670,00 din
– izkop jame, dolžina 1,60 m	380,00 din
– izkop jame, dolžina 1,40 m	250,00 din
– izkop poglobljene jame, dolž. 2,10 m	870,00 din
– stroški dezinfekcije	100,00 din
– urejanje dokumentov za pokojnika	90,00 din
– vozniki – režijska ura	80,00 din
– spremljevalec – režijska ura	75,00 din

2.
NAJEMNINA ZA POSAMEZNE ZVRSTI GROBOV ZNAŠA LETNO:

– dvojni grob	120,00 din
– enojni grob	60,00 din
– otroški grob	20,00 din

3.
Najemnino za mirovalno dobo 10 let je dolžan najemnik plačati ob najetju groba, najkasneje pa v 1 mesecu po najemu. Po poteku mirovalne dobe se plačuje najemnina za 10 let, sporazumno med Komunalnim podjetjem „Novograd" Novo mesto – TOZD Komunalne storitve in najemnikom pa lahko tudi za krajši čas.

4.
Najemniki grobov, ki so že poravnali najemnino za mirovalno dobo oz. obnovitev uporabne pravice za grobove, morajo Komunalnemu podjetju „Novograd" Novo mesto –

TOZD Komunalne storitve poravnati razliko med dosedanjo in novo najemnino v 90 dneh po uveljavitvi tega sklepa.

5.
Z dnem uveljavitve tega sklepa preneha veljati sklep o objavi cenika za pogrebne storitve (Skupščinski Dol. list št. 2/76).
K ceniku je dal soglasje Izvršni odbor skupščine občine Novo mesto dne 22. 6. 1977 in začne veljati naslednji dan po objavi v časopisu.

PROSTA DELOVNA MESTA

OSNOVNA ŠOLA BRUSNICE

razpisuje za nedoločen čas prosti delovni mesti

1 UČITELJA ZA SLOVENSKI IN SRBSKO-HRVATSKI JEZIK – PU ali P,
1 UČITELJA ZA ZGODOVINO IN ZEMLJEPIS – PU ali P.

Na voljo je družinsko stanovanje v učiteljskem bloku.

Za določen čas (šol. l. 1977/78)

1 UČITELJA ZA NEMŠKI JEZIK – PU ali P.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Trda delegatska šola

Aktivnost delegacij — merilo samoupravne zrelosti

Motijo se tisti, ki mislijo, da se v kolektivu ali v krajevni skupnosti lahko pohvalijo z dobro samoupravno organiziranostjo, medtem ko delo delegacij za družbenopolitične in interesne skupnosti šepa. V resnici pa je prav delegatska aktivnost merilo dobrih ali slabih samoupravnih odnosov.

Za spričevalo samoupravne zrelosti je še kako pomembno delo sindikata, Zveze komunistov, Zveze mladine Socialistične zveze in drugih družbenopolitičnih organizacij v združenem delu oziroma krajevni skupnosti. Te organizacije morajo postati s svojim članstvom trden temelj za delo delegacij.

To zahteva večjo razgledanost vseh, ki soodločajo, zato priporoča občinska konferenca SZDL Brežice, naj postane izobraževanje delegatov in delovnih ljudi sestavni del razvojne politike v sleherni enoti, ki oblikuje delegacije.

Pripomoček za učinkovitejše delo delegacij v samoupravnih interesnih skupnostih je bolje predstavljeno gradivo. To pot je že ubrala občinska skupščina in pokazalo se je, da imajo delegati boljši pregled nad vsebino gradiva, tisti, ki se v posamezne probleme poglabljajo, pa imajo še vedno možnost, da se z njimi celovito seznanijo.

Občinska konferenca SZDL z uveljavljanjem delegacij v interesnih skupnostih ni zadovoljna, saj je kar 18 delegacij slabo delovalo. Komisija za uresničevanje ustave že proučuje predloge za učinkovitejše oblikovanje delegacij in skupščin SIS, ker se nekatere oblike do sedaj niso obnesle. Napotke za boljše delo pa bo prav gotovo dala tudi samokritična ocena delegacij o svoji uspešnosti oziroma neuspešnosti, ki se ji ne bi smeli nikjer izogniti.

J. T.

NOVO V BREŽICAH

ZOBOZDRAVNIK V TOPLICAH. – V Čateških Toplicah imajo zobno ambulanto že več kot leto dni. Pacienti plačujejo storitve v celoti sami, te pa so za dvajset do trideset odstotkov dražje kot v zdravstvenih domovih. Ambulanta v Toplicah dela ob torkih, četrtkih in petkih od 8. do 13. ure, ob ponedeljkih in sredah pa od 13. do 20. ure. Naročila sprejema tudi po telefonu. Interesentom priporočajo, naj se predhodno napovedo, ker jim potem ne bo treba čakati dlje kot 15 minut.

ČEMU ZAPORNICE? – Neprevidnost in neučakanost si pogosto podajata roke. Tako na primer svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ugotavlja, da je več prometnih nesreč na zavarovanih železniških prehodih kot na nezavarovanih. Med kršitelji so pešci, kolesarji, mopedisti in celo vozniki avtomobilov.

DOM V LETU DNI. – Rok za zgraditev doma upokojencev v Brežicah je leto dni, od 15. junija 1977 do 15. junija 1978. Predračun zanj je 24,7 milijona dinarjev, od tega 17,8 milijona dinarjev iz sredstev pokojninsko-invalidskega zavarovanja. Ta sredstva prispevajo vse tri posavske skupnosti: brežiška 6,9 milijona, krška 8,1 milijona in sevniška 2,7 milijona dinarjev.

BREŽIŠKE VESTI

UMAZANA

Čez poletje, ko je Krka nizka in ko pridejo kopalci na njene bregove, so vedno znova neprijetno presenečeni. Bolj ko je reka topla, bolj je umazana, tako da kopanje ni prav noben užitek. Brežičanom preostajajo le še bazeni v Čateških Toplicah, ti pa so konec tedna vedno prenapolnjeni. Razen tega je kopanje tam precej drago, saj morajo odšteti kar po 20 dinarjev na osebo, če si preko sindikata niso priskrbeli vstopnic s popustom.

KOLIKO V GIMNAZIJO?

V šolskem letu 1977/78 bo imel šolski center v Brežicah le dva splošna oddelka prvega letnika gimnazije, tri oddelke pedagoške gimnazije, na novo pa so odprli po en oddelek ekonomske srednje šole in gostinske srednje šole. Z zaostrenimi merili so močno omejili vpis v splošno gimnazijo, saj so tokrat sprejeli le 63 dijakov. Pogoj za sprejem je bil, da so imeli kandidati v 6., 7. in 8. razredu osnovne šole prav dober uspeh iz slovenščine, angleščine in matematike. Kandidate so razen tega še testirali. Med dijaki, ki so jih sprejeli v splošno gimnazijo, jih je 36 iz krške občine, 18 iz brežiške in 9 iz sevniške.

OCENA DO KONCA JULIJA

Akcijo sindikata za uresničevanje zakona o združenem delu so v brežiški občini razširili na vse delovne kolektive. Čeravno je za prvo oceno rok 15. julij, računajo, da do takrat še ne bo mogoče predstaviti celotne slike, ker ponekod zamujajo. Podatki bodo na voljo do konca meseca. Prav je, če ob tem zapišemo, da so že precej napredovali pri Posavju in pri Agrarii. Obe organizaciji sta namreč vključeni v sklop 130 slovenskih delovnih kolektivov, v katerih sindikat še posebej spremlja samoupravno organiziranost.

MANJ NESREČ, VEČ ŽRTEV

Naraščajoči promet zahteva vedno večji davek, več žrtev in več materialne škode. Lani je bilo v brežiški občini 410 prometnih nesreč ali 28 manj kot predlanskim, kljub temu pa se je število smrtnih žrtev povečalo za 12 in število telesnih poškodb za 31. Ozka grla nastajajo predvsem na križiščih in na vpadnicah v mesto. Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu opozarja tudi na pomanjkljivo opremljenost cest s prometnimi znaki. Promet skozi mesto delno že razbremenjuje obvoznica, kamor bodo usmerili ves tranzit. Trajen izvor nevarnosti so še avtobusna postajališča, slaba cestišča in mostovi. Svet posveča veliko pozornosti vzgoji mladine, zlasti pa kolesarskim izpitom, ki jih je lani opravilo 83 odst. učencev kolesarjev.

Motiv

Jutranjka namerava privarčevati staro milijardo!

Nobena skrivnost ni, da gospodarstveniki marsikje opozarjajo, da je marsikje že težko spodbujevati tako strokovnjake kot delavce k bolj produktivnemu delu. K temu je nekaj pripomoglo tudi „guljenje" od zunaj, saj kljub izdatnemu govorjenju o razbremenjevanju gospodarstva sleherni dan prihaja prav do nasprotnega. Ob 15-letnici industrije otroške konfekcije Jutranjke se je predsednik osrednjega delavskega sveta tega samorastnika lahko pohvalil s podrobnostjo, ki vsekakor zasluži širšo pozornost. Tovarna namerava v tem srednjeročnem obdobju nameniti okrog staro milijardo dinarjev za tako imenovani družbeni standard delavcev, med drugim tudi za otroški vrtec. Seveda ne gre za enostavno prenakazovanje denarja iz enega sklada na drugega. Ta denar nameravajo namreč privarčevati z boljšim izkoriščanjem časa in štednjo materiala! To seveda v tako dobro organizirani proizvodnji z visoko tehnološko ravnijo ne bo lahko, vendar družbenopolitične organizacije in samoupravni organi ne dvomijo o uspehu. Delavcem v proizvodnji je namreč tudi do tega, da imajo v času, ko delajo, otroke na varnem, da je njihov kraj lepo urejen in podobno.

A. Ž.

PUŠČAVA: HLOD NA CESTI – Franc Hribar iz Dol. Jesenic pri Šentrupertu je 30. junija zjutraj vozil osebni avto od doma proti Trebnjemu. V Puščavi je na cesti ležal hrastov hlod, v katerega je Hribar trčil. Voznik avta ima za 25.000 din škode.

Skladi vse bolj siromašni

Izgube v osmih tozdih še ne zaskrbljujejo

Občinski izvršni svet je na seji minuli četrtek v sklopu rednega spremljanja gospodarjenja združenega dela obravnaval poslovanje v letošnjem prvem četrtletju.

Čeprav izgube niso razveseljiva stvar, še ne zaskrbljujejo, ker bo do konca leta vseeno marsikje drugače. Izvršni svet bo gospodarjenje v teh kolektivih (Tovarna konstrukcij, Kopitarna, tozd proizvodnja Kmetijskega kombinata in kooperacija, Komunalno stanovanjsko podjetje, Trgovsko podjetje in dva tozda Lisce) še spremljal, predvsem pa je naložil analitsko-planski službi, naj čimprej pripravi analizo polletnih obračunov. Vse izgube znašajo v prvih treh mesecih le 2,4 milijona dinarjev in so v celoti nastale zaradi nedoseženega dohodka.

Posebej pa so na seji opozarjali na padanje celotnega dohodka. Skladi so vse siromašnejši, to pa pomeni tudi, da si gospodarstvo žaga vejo.

Podatki o zaposlovanju ravno tako izkazujejo padec celo pod planske številke. Zanimivo je gibanje osebnih dohodkov. Le-to je še vedno pod republiškimi povprečji, čeprav se razmere popravljajo. Izvršni svet bo na eni prihodnjih sej obravnaval težave kmetov pri odkupu mleka v celjsko mlekarno, ki se je po podatkih tozda za kooperacijo zmanjšal za 22 odstotkov! O tem je bilo minuli petek v kombinatu posebno posvetovanje. Opozorjeno je bilo tudi na možnosti razvoja malega gospodarstva. Tudi delovne organizacije sevniške občine bi se lahko zgledovale po gorenjskih, ki v veliki meri sodelujejo z zasebnimi obrtniki. Pri tem bi se lahko v večji meri poslužili domače zadruge Bohor.

ALFRED ŽELEZNIK

LISCA: OCENO POPRAVLJAJO

29. junija se je v Lisci sestala paritetna komisija za ponovno oceno delovnega mesta rezalcev, kot je to zahtevalo tudi posavsko sodišče združenega dela, tokrat je imela komisija že drugo zasedanje. Sodeloval je tudi strokovnjak kranjske visoke šole za organizacijo dela, njenega centra za svetovanje. Sporno oceno rezalcev so popravili za 18 točk navzgor. Šablonerji so padli za 60 točk glede na prvotno oceno, narejeno v Lisci. Po novem naj bi bilo med rezalci in šablonerji za 13 točk razlike v korist rezalcev. Začetek razpleta dokazuje, da so bile poldrugo leto trajajoče pritožbe rezalcev utemeljene.

STRELA UPEPELILA KOZOLEC

30. junija okrog 18.30 je med nevihto udarila strela v gospodarsko poslopje Janeza Kamina v Mali Loki pri Trebnjem. Poslopje je povsem zgorelo, z njim vred pa tudi razni kmetijski stroji in 16 ton sena. Živino so rešili. Ogenj so gasili prostovoljci iz Vel. Loke, Šentlovrenca in Trebnjega, nastalo pa je za 250.000 dinarjev škode.

SEVNIŠKI PABERKI

PROSTA „PARA" – Lisca ima precejšnje rezerve v svojih toplovodnih napravah v novem delu. Poročali so jih sevniški osnovni šoli iz TVD Partizan.

RAK IZ GMAJNE? – Sevniško smetišče na robu mesta, ki zasmrdi daleč naokoli, je že dolgo kamen spotike, vendar se ne premakne. Vsak dan na njem sežgejo po deset kubikov raznega sintetičnega materiala iz sevniških konfekcijskih tovarn, Jutranjka v glavnem sežiga svojo pest. Predsednik občinske konference SZDL Franc Pipan je na seji občinskega izvršnega sveta zadnuli četrtek opozoril, da bi bilo treba predvsem sežiganje PVC materialov sredi mesta prepovedati, kar je znano, da od tega sežiganja nastali plini povzročajo – raka! Si ne bi v tovarne raje kupile stiskalnice in nesnago spravljale stran drugače?

SEVNIŠKI VESTNIK

Devet hišic za 120 otrok

Na otoku Lošinju nastaja vzorčno pionirsko naselje — Ob šoli v naravi pestro delo v krožkih

Krški osnovnošolci so znova ob morju! Prostor, ki ga v Materadi pri Poreču niso več mogli uporabljati za svoje poletne kolonije, so že nadomestili pri kraju Nerezine na otoko Lošinju, znova v okviru krške občinske počitniške skupnosti.

Ko smo se pred prvo izmeno pogovarjali z Rezi Pirčevo, predsednico občinske Zveze prijateljev mladine, smo o letošnjih in prihodnjih kolonijah izvedeli vrsto zanimivih stvari. Letošnje novosti so: devet zidanih poslopij, ki lahko z dodatnimi ležišči sprejmejo tudi do 120 otrok naenkrat; ekonomska cena petnajstdnevnega bivanja s prevozom je 1.120 dinarjev, starši pa bodo prispevali največ po 800 dinarjev, večina pa še manj.

S sedanjim obsegom pa načrti občinske ZPM v „Pionirskem naselju" niso zaključeni. Že prihodnje leto ali morda nekoliko kasneje naj bi tamkaj postavili še lastno kuhinjo, sanitarije in ambulanto. S tem bodo zaključili materialni del načrta in si zagotovili del pogojev za uresničevanje še pomembnejšega, vsebinskega načrta. Šolniki in drugi, ki že vrsto let skrbe za organiziran oddih otrok, bi radi „Pionirsko naselje" izpolnili, z globljo vsebino. Prizadevali si bodo, da bi postalo vzorčni in vzorni center otroških kolonij. To pa pomeni, da bodo bivanje ob morju izpolnjevali z vrsto dejavnosti, ki smo jih doslej v kolonijah pogrešali. „Šoli v naravi" naj bi postopno dodajali razne dejavnosti v krožkih, tehničnih, športnih in drugih.

Ž. ŠEBEK

ASFALT DO KOPRIVNICE. Dne 22. julija, ko bo na Senovem osrednja posavska proslava dneva vstaje, bodo izročili prometu tudi rekonstruirano cesto Senovo-Koprivnica. Z njo se bodo uresničile dolgoletne želje Kozjancev po boljši povezavi s svetom. (Foto: Jožica Teppey)

KRŠKE NOVICE

TROJE PRIZNANJ – Minuli občni zbor Filatelistične zveze Slovenije je prinesel krškim zbiralcem znamk troje visokih priznanj. Najbolj častno je seveda prvo mesto, ki ga je že drugič zapored osvojilo krško društvo, njegov predsednik Slavko Šribar in akademski kipar Vladimir Stoviček pa sta prejela „Zlati odličji Lovrenca Koširja".

Do 1. IX. – Četudi na naslov „Grafičnega bienala jugoslovanskih pionirjev, ki ga bosta v Lamutovem likovnem salonu že petič zapored pripravila občinska Zveza prijateljev mladine in Dolenjski kulturni festival, že prihajajo številne pošiljke del iz vse države, so se odločili zadnji rok zanje še podaljšati. Strokovna komisija, ki bo morala opraviti dokaj težaško ocenjevalno delo, bo upoštevala vse grafike, ki bodo prispele do 1. septembra.

DVA KOLEDARJA – Kostanjeviška „Galerija Jakac" si je v statut med naloge zapisala tudi popularizacijo svojih zbirk. S tem namenom je ustanova odstopila krški „Papirkonfekciji" za koledar 1978. leta reprodukcije del Gorjupa, Kralja in Jakca, za „Avlo Slovenico" koroških Slovencev iz Celovca pa kmečke motive Toneta Kralja.

KRŠKI TEDNIK

GOVORNIK BO SERGEJ KRAIGHER

Na srečanju kozjanskih borcev in aktivistov na Senovem bo na proslavi 22. julija slavnostni govornik Sergej Kraigher. S to prireditvijo bo Posavje počastilo praznik vstaje slovenskega naroda in vse druge letošnje jubileje. Proslava bo imela medrepubliški značaj, saj pričakujejo obiskovalce tudi iz sosednje Hrvaške. Prišli bodo tamkajšnji borci, ki so med vojno stkali bratske vezi s slovenskimi partizani, pa tudi mladina, ki nadaljuje tradicijo povezanosti ljudstva na obeh straneh Sotle. Iz krške občine se nadejajo nad 3.000 udeležencev, iz sosednjih posavskih občin pa tudi toliko. Ta manifestacija bo obenem celovit prikaz deleža Posavja in Kozjanskega v narodnoosvobodilnem boju.

KAJ JE NAROBE?

Naraščanje odsotnosti z dela v letih 1975 in 1976 je v krški občini povzročilo zaskrbljenost, saj je težko opravičiti, zakaj ima v Posavju prav ta občina največ bolnikov. Planirano število bolniških dni v breme delovnih organizacij je bilo lani preseženo za 2,21 odst. število izostankov v breme zdravstvene skupnosti pa kar za 41,83 odstotka. Za nadomestilo osebnega dohodka v primeru bolezni ali nesreče pa so v tej zdravstveni skupnosti izplačali nad sedem milijonov dinarjev ali za dobrih 40 odst. več kot leta 1975.

„Papirnati" tozdi

Svoje čase so že bili na „zatožni klopi" obrati s sedežem matičnega podjetja zunaj občine. Res so ponavadi prinesli nekaj dela in kruha v manj razvite kraje, to pa je bilo v glavnem vse. Občinska konferenca ZK v Trebnjem je minuli četrtek ob oceni gospodarjenja v letošnjem prvem trimesečju obravnavala tudi informacijo o izvajanju zakona o združenem delu. Žal se kljub nekaterim novim imenom ni dosti spremenilo prav v teh nekdanjih obratih, ki so se, kot kaže, zgolj prelevili v tozde.

Kot je treba, so bila našteta tudi imena. „Papirnate" tozde imajo v trebanjski občini ljubljanska Kolinska – Tovarna za predelavo krompirja na Mirni, Tovarna opreme novomeškega IMV, Labod – Temenica Trebnje, črnuška Elma na Čatežu, brežiško Gozdno gospodarstvo v Puščavi pri Mokronogu, ljubljanska Tehnika v Industriji gradbene keramike na Račjem selu. Samoupravni položaj delavcev je ravno tako neustrezen v delovnih enotah ljubljanske Zmage in jarškega Induplatija v Mokronogu. Za vse po vrsti velja skupna značilnost: slaba dejavnost družbenopolitičnih organizacij. Njihove centrale seveda ne zamujajo prilike, da ne bi izkoriščale prefinjenih oblik, s katerimi se rade pohvalijo glede „samoupravnosti" teh svojih enot.

Komunisti v trebanjski občini so pokazali nekatere možnosti za odpravo tega nezavidljivega položaja. V pomoč tem tozdom in enotam bi lahko bila strokovna skupina pri klubu samoupravljalcev, kar se tiče sestavljanja samoupravnih aktov. Občinski sindikalni svet je dal vrsto napotkov za akcijo, vendar ni želenih premikov. Prikazovanje le lepih strani je prefinjena oblika odpora uresničevanja zakona o združenem delu. Kot primer tega je sekretar medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko Lojze Šterk navedel novomeški IMV. Vrsta dejavnikov opozarja na pomanjkljivosti v njenih tozdih zunaj Novega mesta, v tovarni pa to ocenjujejo le kot zaletavost.

Do kraja leta še na boljše?

Na začetku leta izguba v 6 tozdih — Najslabše v IGK

Gospodarstveniki podatkov o gospodarjenju v prvem trimesečju leta ne jemljejo kot usodne za vse leto, saj je lahko marsikak negativen kazalec lahko le sezonskega značaja. Za sejo občinske konference ZK minuli četrtek je bila pripravljena sicer skrčena, vendar izredno objektivna analiza, kateri je predsednik komisije za družbeno-ekonomske odnose Jože Godnjavec pridal še širše razsežnosti predvsem regijske primerjave.

V razvoj trebanjskega gospodarstva so bila zadnja leta nedvomno vložene ogromna sredstva. Skrb komunistov, da bi vložena sredstva tudi kar največ dajala, je nedvomno upravičena. Marsikje so se strmo dvigala porabljena sredstva, kar nedvomno potrjuje, da so tudi družbenopolitične organizacije v teh kolektivih posvečale premalo pozornosti stroškom in tako imenovanemu iskanju notranjih rezerv. Produktivnost je nekaj večja od lanske (povsem trdnih primerjav ni mogoče dati, ker lani ni bilo trimesečnega obračuna), vendar je vseeno ocenjena kot premajhna.

Med šestimi kolektivi, kjer so izkazali izgubo, so štirje mali. Izgube veterinarjev in počitniškega doma Rog so skoraj zanemarljive, v Trebnjem in Gozdnem gospodarstvu Novo mesto – tozd Trebnje pa gre najverjetneje le za sezonska nihanja. Huje je že pri lanskem bolniku – Industriji gradbene keramike v Račjem selu. Postavlja se celo vprašanje o objektivnosti prikazane izgube. Le-ta je od lani tudi narasla. Za nad 6,86 milijona dinarjev je bilo nedovršene proizvodnje, nad 1,4 milijona dinarjev je zalog, njihova kakovost pa je vprašljiva. O tem konferenca še posebno opozarja komuniste v Tehniki, predvsem kar je opazna premajhna zavzetost družbenopolitičnih organizacij v tozdu, da bi premagovali nezavidljivo stanje. Ne gre za iskanje slabih strani, temveč pomoč, saj je želja vseh, da bi ta tovarna kar najbolje poslovala.

A. ŽELEZNIK

Vojna v miru

Alarmni zvonec 11. junija ob 7,45 za nas, učence sedmih in osmih razredov, ni pomenil samo kar najhitrejši umik iz šolskih prostorov na varno. Naložena nam je bila vrsta nalog.

S tovarišem Klincem in Režunom sem morala v gozdu nad Praprročami pripraviti vse potrebno za orientacijo. Postavila sem startne zastavice, pomagala skriti deščice, v katerih so bili žeblji (namišljene mine), preskrbeti sem morala kompase, potem pa je bilo potrebno osmim skupinam razdeliti še liste z nalogami, svinčnike in kompase.

Vseh osem skupin je osvojilo največje število točk in je bilo zmagovalca težko določiti.

Nič manj dela niso imele druge skupine. Propagandna skupina je razmnožila parole in jih raznesla po Trebnjem, izvidniki so popolnoma opravili zaupano nalogo, vnel se je srdit boj med stražarji glavnega štaba in diverzanti, kurirji so skrbeli za zvezo, skupina prve pomoči pa za ranjence. Vsi smo se ponovo zbrali na mitingu, ki ga je priredila skupina kulturnikov.

RENATA PEVEC
OŠ Trebnje, 7a

Iz kraja v kraj

KORISTNA POBUDA – Novo vodstvo trebanjskega Mercatorja – tozd Gradišče vedno znova preseneča s koristnimi pobudami. Še do 11. julija bo namreč v telovadnici trebanjske osnovne šole razstava pohištva Lesnine. Ne manjka raznih ugodnosti, predvsem pa možnosti nakupa s posojili. Že prve dni je bil odziv ten tudi nadvse lep poslovni uspeh. Odveč je poudarjati, da so potrošniki izredno lepo sprejeli novost. Toliknega razstavnega prostora s pohištvom vsekakor ni blizu.

NOV ASFALT – V ponedeljek ob 10. uri so na Ponikvah po krajši priložnostni slovesnosti izročili namenu asfaltirano cesto, ki med drugim drži skozi kraj na cesti proti Mirni peči. S tem je uresničena dolgoletna želja krajanov, saj ne bo treba več zapirati oken pred nadležnim prahom.

TREBANJSKE NOVICE

Eni prostovoljno, drugi s prisilo

Eni pristali na financiranje s sporazumom, za druge veljajo pa občinski odloki

V javni razpravi o temeljnih družbenih dejavnostih v občini Kočevje je velika večina delavcev sprejela predlagane stopnje za financiranje SIS oziroma za uresničitev programov družbenih dejavnosti. Zavrnili pa so predlagane stopnje člani kolektivov OZD LIK (skupne službe, Žaga, Iveral, Pohištvo in Inkop), Kočevski tisk, tozd Strojni obrati Zidar in SDK, medtem ko v Ljubljanski banki niso sprejeli predlaganih stopenj, ki bodo veljale od 1. avgusta do konca leta.

Zaradi tega je bilo ogroženo uresničevanje nalog vseh SIS, sprejetih z družbenim načrtom. Občinska skupščina je zato posredovala in sprejela ustrezne odloke o financiranju posameznih SIS od 1. avgusta do konca leta. Stopnje, ki jih je občinska skupščina sprejela 28. junija, so naslednje: za občinsko skupnost otroškega varstva 1,28, za republiško skupnost otroškega varstva 2,21, za občinsko skupnost socialnega skrbstva 0,79, za skupnost za zaposlovanje Ljubljana 0,46 (oziroma taka, kot jo bo sprejela skupščina skupnosti socialnega varstva, se pravi, da bo stopnja predvidoma enaka za vso Slovenijo), za zdravstveno varstvo 7,41, za vzgojo in izobraževanje 6,04, za kulturno dejavnost 0,94 in za telesno kulturo 0,49. Te prispevke pa so dolžni plačevati tudi tisti, ki ustvarjajo dohodek s sredstvi v zasebni lastnini občanov.

J. P.

Delegati vprašujejo

KOPRIVNIK – Tudi med počitnicami naj bi vsaj dvakrat na teden vozil avtobus na progi Kočevje-Koprivnik. Zdaj vozi le šolski avtobus. Stari ljudje nimajo avta, a morajo k zdravniku ali po drugih opravkih v Kočevje. – Odgovor: Za skupnost bi bilo ceneje, da kupi vsakemu Koprivničanu osebni avto in mu celo plača izpit, kot da bi na tej progi organizirali prevoz z avtobusom.

RUDNIK–ŠALKA VAS – Kdaj, kdo in kako bi rešil komunalne zadeve vasi Onek? Odgovor: Za reševanje teh zadev je dobila KS Rudnik-Šalka vas nekaj denarja, vendar ga je porabila za druge namene. Torej so se krajani sami odločili, kaj bodo reševali prej in kaj kasneje.

STARA CERKEV – Zakaj je najemnina za zemljo porastla od 18 na 50 par? Kako lahko to utemelji ZKGP in ali je to v skladu s stabilizacijsko politiko?

KOČEVJE – Znani slabi odnos podjetja SAP do Kočevske bi moral priti kot posebna točka na sejo občinske skupščine. Tudi ni prav, da je SAP dobil dovoljenje, da namesto enonadstropne postaje v Kočevju zgradi pritlično. Odgovor: Odnose s SAP urejamo sproti in ni potrebe, da bi zadeva prišla na dnevni red seje občinske skupščine. Soglasje za pritlično postajo je razen urbanista dala tudi KS Kočevje.

KOČEVJE – Onesnaževanje Rinže je treba preprečiti. Če se bomo tako neodgovorno obnašali do te reke, lahko izbruhne celo epidemija. Odgovor: Bolje bo, ko bo kanalizacija priključena na čistilne naprave in ko bodo farmo bekonov preselili iz Mlake v Klinjo vas, na Mlaki pa bo farma za perutnino.

KOČEVSKE NOVICE

Po občini

KS TRAVA – V Srednji vasi je zelo slaba električna napetost. Občani bi radi čimprej transformator.

KS STRUGE – Cesta Videm–Struge–Hinje naj bi bila republiška, kot je nekdaj že bila, in ne občinska. Tak predlog je KS že dala. Obljubljeno je bilo, dbodo zadevo uredile občine Kočevje, Grosuplje in Novo mesto, kjer poteka ta cesta, a doslej KS še ni dobila odgovora.

KS PREDGRAD – Predgrajci že dolgo opozarjajo, da bi radi obrat, kjer bi se zaposlili moški, nadalje, da bi jih obiskoval zobozdravnik in da bi spet začele goreti luči javne razsvetljave, ki so jih pogasili zato, ker KS nima denarja.

KS KOPRIVNIK – Obrat ali redni prevoz delavcev na delo v Kočevje žele Koprivničani. V vasi je 18 za delo sposobnih žensk in 6 moških. Obrat naj bi bil v šoli, ki zdaj nekoristno propada.

– Sem slišal, da je udeležba na sejah zbora krajevnih skupnosti tako dobra, da morajo nekateri celo stati?

– To ni toliko zaradi udeležbe, kot zaradi pomanjkanja stolov, saj kaže, da so ob ureditvi dvorane upoštevali le število delegatov, na goste pa so pozabili.

DROBNE IZ KOČEVJA

VEČJE NAJEMNINE – Te dni se bodo podražile najemnine za poslovne prostore, in sicer za obrt do 15 odstotkov, za druge dejavnosti pa do 30 odstotkov.

OBVOZNICA DO LETA 1985 – Obvozna cesta za mesto Kočevje je predvidena šele leta 1985. Občani pa opozarjajo, da jo bo treba zgraditi prej. Promet skozi mesto se bo občutno povečal že letos, ko bo dokončana cesta Brod na Kolpi–Delnice, zaradi česar se bo zvečalo število nesreč, onesnaževanje mesta itd. Gradnjo obvoznice bi morali delno (polovico) plačati iz občinskih virov. Po nekaterih trditvah bi to zneslo okoli 20 milijonov, leta 1985 pa seveda občutno več.

Črnomaljski drobir

V ZAKULISJU LOKEV – Dober teden pred veliko partizansko proslavo v Lokvah je bil Črnomelj podoben velikemu mravljišču, na katerem je delo vodil neutrudni Franc Košir. Izkazali so se tudi borci. Nekajkrat so sestavili veteransko brigado, ki je pomagala, da je bilo prizorišče partizanskega srečanja zgledno pripravljeno. Pohvalimo lahko tudi domačine, ki so zavoljo tisočglave množice pustili delo na polju, mladince, vsekakor pa tudi tovarišico Enico, brez katere bi se „črnomaljski organizacijski stroj" marsikje ustavil.

LE DVESTO GLEDALCEV – V okviru „Lokev 77" je v črnomaljskem Kulturnem domu nastopil Invalidski pevski zbor iz Ljubljane. Organizatorji so pričakovali dober obisk, v dvorano pa bi šlo še najmanj dvakrat toliko ljubiteljev lepega petja. Po koncertu so aktivisti, ki so propagirali koncert, dejali: „Rajši dam 100 din, kakor da bi ponujal Črnomaljcem vstopnice za koncert!"

MIMO DOMAČIH NA VINICO – Črnomaljski obrtniki-športniki so se na minulih igrah slovenskih obrtnikov izkazali, predvsem šahisti, ki so vadili v hotelu „Lahinja". Po končanih igrah so bili z doseženimi uspehi tako zadovoljni, da so se vrnili domov po daljši poti. Iz Metlike so se odpeljali naravnost na Vinico, tam „športno" zalili uspeh in se v poznih urah s težkimi glavami vrnili v rodni Črnomelj.

ZA KULTURO LEPŠI ČASI?

Tajnik črnomaljske kulturne skupnosti Marjan Črne že precej časa kaže na „črno" stanje v črnomaljski kulturi. Ker njegove besede nikakor ne padejo na plodna tla, se je odločil za novo metodo: svoje rumene in precej rahitične brke si je prebarval z vranje črno barvo. Bodo tako „podčrtane" besede pri odgovornih bolj zalegle?

J. P.

Črnomaljski poročevalec

VESTNO DELO – Člani črnomaljskega radiokluba, ki deluje v okviru sekcije za tehnično kulturo pri občinski konferenci SZDL, so v minulem in letošnjem letu dosegli nekaj lepih uspehov. Velik zaslug zanje ima Stane Klepec, ki je za svoje delo letos dobil občinsko priznanje Osvobodilne fronte.

Zaposliti čimveč novih

„Kadrovske rešitve ne smemo iskati pri znanih kadrih"

Čeravno je bil ponedeljek, 27. junija, vroč dan, ni preprečil, da ne bi bila vroča tudi 16. seja občinske konference ZKS Črnomelj. Člani konference so morali predelati tri točke dnevnega reda, in navzlic temu da so si bile po tematiki različne, je v vseh debatah prišla na površje kadrovska problematika.

Vsekakor je bila najbolj zanimiva zadnja točka dnevnega reda, v kateri so člani pregledali kadrovske priprave na 8. kongres ZKS in 11. kongres ZKJ ter akcijski program kadrovskih priprav. Na seji so menili, da je akcija organiziranih socialističnih sil po sprejemu nove ustave dokazala, da je spopad z vsemi objektivnimi težavami našega razvoja tembolj uspešen, čimbolj poglabljamo samoupravne socialistične odnose, in da je ravno za sedanji politični trenutek značilna visoka stopnja aktivnosti in enotnosti delovnih ljudi. Zlasti v spopadu s težavami, do katerih prihaja v praksi pri utrjevanju družbenoekonomskega položaja delavca v združenem delu. Pri teh aktivnostih se kalijo in oblikujejo novi kadri, na katere naj bi bili pri evidentiranju in kadrovskih pripravah posebno pozorni. Na seji pa so opozorili na nevarnost, da bi v posameznih sredinah prišlo do privatizacije, nedemokratičnih postopkov in drugih oblik kršenja in pačenja sprejetih načel in meril kadrovske politike. Med drugim so člani opozorili, da morajo upoštevati tiste občane, ki so idejno in politično zreli ter pripravljeni za boj, ki ga vodi Zveza komunistov. Osnovne organizacije ZK morajo vse kriterije, o katerih so bile obveščene, tudi prenesti v svojo sredino.

„V kadrovskih pripravah na kongres," so poudarili na seji, „smemo pozabiti na ljudi, ki so sprejeli politične in ostale kvalitete skozi neposredni praksi po kongresih, po ustavi, v delu delegacij itd. Dosegli smo, da pride v vse strukture vseh nivojih čimveč novih kadrov. Kadrovske rešitve ne smemo iskati samo pri znanih kadrih, ki že zasedajo vrsto funkcij."

PODPRLI MNOŽIČNOST

Na minuli seji predsedstva SZDL Črnomelj (29. junija) so razpravljali o preobrazbi bank v skladu z zakonom, o temeljih kreditnega in bančnega sistema in zavzeli za ustanovitev temeljne banke v Črnomlju. Ko so ocenili rezultate minulega uspelega referenduma, so menili, da je akcija odlično uspela, da pa so se pokazale tudi nekatere negativne strani, ki jih bo potrebno v bodoče preprečiti. Razpravljali so še o telesni kulturi in podprli množičnosti, ob koncu pa je predsedstvo sprejelo poslovnik o koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja.

Skromna večina je bila za

To velja za javno razpravo, pa tudi na občinski seji ni šlo povsem gladko

Z večino glasov (11 proti, 7 vzdržanih, ostali „za") je občinska skupščina Ribnica na skupni seji vseh treh zborov 30. junija izglasovala, da znaša skupna stopnja iz kosmatih osebnih dohodkov za financiranje vseh SIS od 1. avgusta do konca leta 32,59 odst.

Za tako stopnjo so se od skupno 2.803 zaposlenih odločili med javno razpravo kolektivi, ki zaposlujejo 1492 ljudi. Proti taki stopnji, oziroma le proti stopnji za posamezne SIS so bili delovni kolektivi, ki zaposlujejo 1311 ljudi. V tej, zadnji številki so všteti tudi člani tistih kolektivov, ki razprave niso organizirali, oziroma so izjavili, da se strinjajo s stopnjami, ki jih bo osvojila večina. Sprejeta stopnja velja zdaj, ko je občinska skupščina sprejela tak sklep in odloke, za vse kolektive. Financiranje SIS po zdaj sprejeti stopnji je bilo torej med javno razpravo sprejeto le s skromno večino delovnih ljudi, ki je znašala samo 181 glasov.

Med javno razpravo je bilo izrečenih veliko pripomb o delu in obnašanju v družbenih dejavnostih, posebno v zdravstvu. Vse te pripombe bodo zdaj zbrali, analizirali in dali v obravnavo tudi skupščinam posameznih SIS in drugim.

Na občinski seji je bilo poudarjeno, da bi se predstavniki SIS morali udeleževati razprav v kolektivih, na katerih so razpravljali in sklepali o financiranju SIS. Nekateri so ocenili kot pomanjkljivost tudi, ker teh predstavnikov ni bilo niti v Inles, ki je največja delovna organizacija.

J. PRIMC

Nekaj mladinskih

NAJBOLJŠI POTOČANI – Po oceni predsedstva ZSM najbolje delajo mladinske organizacije v KS Loški potok, Dolenja vas in Sodražica, v RIKO pa je najboljša organizacija v delovnih organizacijah. Za območje KS Velike Poljane in Sv. Gregor še ni mladinskih organizacij. V občini je 23 organizacij, ki štejejo 800 članov, medtem ko je v občini okoli 2.000 mladih.

DRUGI KROŠNJAR – Izšla je druga letošnja številka „Krošnjarja", glasila mladine ribniške občine, ki poroča o delu mladinskih organizacij v občini.

MARKSISTIČNI KROŽEK – Ustanovljen je marksistični krožek. Vodja krožka je Miran Erič.

POHODNE ENOTE – 13. julija bo na Travni gori ustanovljena mladinska ribniška četa, ki bo štela 50 mladincev in mladink. V Loškem potoku bodo ustanovili četo Miloša Zidanška, ki bo štela 150 članov. Mladina iz Sodražice in Dolenje vasi pa bo predvidoma ustanovila skupno Levstikovo četo.

M. GLAVONJIČ

Največ postrvi

Vložili skoraj 50.000 rib, uplenili pa 2.000

Lani so zabeležili v vodah na območju Ribiške družine dve večji onesnažitvi vod, letos pa je čiščenje Bistrice povzročilo pogin okoli 2.000 postrvi.

Ribniški ribiči so v minulem ribiškem letu vložili v svoje vode 35.000 kosov zaroda potočne postrvi in 6.000 mladic postrvi, 500 merskih šarenk, 2.000 mladic lipana, 2.000 mladic krapa in 600 merskih krapov ter 2.000 mladic ščuk. Skupno so torej vložili 48.100 raznih rib.

V istem obdobju je bilo na območju RD Ribnica uplenjenih 2.237 rib, in sicer 1.418 potočnih postrvi, 250 šarenk, 40 lipanov, 108 krapov, 53 ščuk, 368 klenov in drugih belih rib.

OFICIRJI V ZASEDI

Kočevska organizacija ZRVS je te dni za svoje člane organizirala predavanje in vajo „Četa (vod, oddelek) v zasedi". Oficirji so si ogledali tudi teren za zasedo, nakar bodo pismeno rešili nalogo o zasedi in jo jeseni zagovarjali na izpitih. Na predavanju so se oficirji seznanili tudi z orožjem, ki pripada tem enotam.

– Zakaj ste letos predvideli za 40 odstotkov večji odstrel medvedov kot lani?

– Ker so posamezni kosmatinci zagrešili nekatere nepravilnosti.

Ribniški zobotrebci

ZA NOVI DOM – 3. julija so v Ribnici svečano odprli novi gasilski dom. Zadnji mesec pred otvoritvijo je bilo večkrat organizirano prostovoljno delo za čiščenje in urejanje doma in okolice. Nekateri gasilci pa so pri domu delali tako rekoč dan in noč.

ROKOMETAŠI V ŠOLI – Od 29. junija do 5. julija so obiskovali „rokometno šolo" v Seči pri Portorožu znani ribniški rokometaši Toni Andoljšek, Janez Ilc, Vito Puželj in Ivan Kersnič. Pridobljeno znanje bodo gotovo uporabili za razvoj rokometa in prenašanje rokometnega znanja na mlade.

GREMO V KINO – V kinu doma JLA v Ribnici bodo ta teden na sporedu naslednji filmi: danes, 7. julija, „Štirinajsterica", 9. in 10. julija „Valdez Maščevalec", 13. in 14. julija „Normanski meč", 9. in 10. julija bo matineja „Naši vojaki".

BOTRI IN PRIZNANJA – Razvitju prapora na nedavni svečanosti PGD Retje so botrovali Ivan Car, Janez Novak in Občinska gasilska zveza Ribnica. Ob tej priložnosti so trije člani društva prejeli republiška, štirje pa občinska gasilska priznanja.

M. G-ć

NOV ASFALT

Cesto Dolenja vas–Grčarice v ribniški občini so začeli asfaltirati. Vsa dela bodo veljala okoli 3 milijone din. Večino bosta prispevali delovni organizaciji ZKGP tozd „Jelenov žleb" in Snežnik. Milijon din prispevka pa naj bi po enem izmed predlogov primaknili iz drugih občinskih virov.

REŠETO

SPREHOD PO METLIKI

PRED DNEVI STA DVA gosta Beti prespala noč kar v svojem avtomobilu, četudi sta imela v žepu ključe sob v hotelu „Bela krajina". Zvečer sta pohajkovala naokoli, ko sta hotela leči v posteljo, pa sta ugotovila, da so vhodna vrata hotela zaklenjena. Z zvoncem, ki je baje pokvarjen, nista mogla priklicati smrčečega receptorja, topa ali česa podobnega pa tudi nista imela s seboj . . .

V BADOVINČEVI GOSTILNI na Jugorju se popotniki zelo radi ustavljajo, ker so lastnik in strežno osebje sila prijazni. Pred časom so preuredili gostilniške prostore, da so prav domači in prikupni, zato ni nič čudnega, če je tudi gostov vedno dovolj. Lepo pa je posedeti tudi zunaj, pod košato lipo.

NAJBRŽ NAS JE pošteno sram, da teče topla Kolpa blizu našega kraja, sicer bi postavili table, ki bi opozarjale na urejena kopališča. Opozoril je zelo malo ali pa jih sploh ni. Morda pa se zanašamo na skavtske sposobnosti tujcev, ki po ne vem kakšnih znamenjih lahko ugotovijo, kje se da ohladiti v vodi.

ODKAR JE V RESTAVRACIJI na metliškem kopališču nova natakarica, je postrežba hitra in solidna. Ženska dela za dva. Zadovoljni so gostje, ki se lahko okrepčajo tudi dopoldne, kar prejšnja leta ni bilo mogoče, pa tudi delavka, ki je plačana po prometu.

Proti zaostalosti v glava

14. seja OK ZKS Metlika „odkrila", da je v občini d nezaposlenih kadrov

Za minulo 14. sejo občinske konference ZKS Metlika, imeli so jo 29. junija, lahko brez težav rečemo, da je bila nekakšno nadaljevanje 23. seje vseh treh zborov pri metliški občinski skupščini. Na obeh so delegati oziroma člani največ časa posvetili kadrovski problematiki.

„Pravimo," je v uvodu dejal sekretar komiteja Jože Mozetič, „da ni kadrov, da smo vse dobre zaposlili. To ni res. Kadri so, potrebno se je z njimi pogovoriti. Vse premalo zaupamo mladim. Veliko jih je v političnem delu nezaposlenih. Ne smemo pa ob evidentiranju pozabiti na primerno izobraževanje. Ob kadrovskih pripravah na kongres in ob pripravah na skupščinske volitve moramo težiti za kar najširši možni krog kandidatov." Svoje besede je podkrepil s številčnimi podatki. Tako je v občini ta čas kar 14 absolventov srednje politične šole in več kot 100 občanov, ki so v minulih letih uspešno končali občinsko politično šolo. Mnogi od teh so se takoj po dodatnem izobraževanju porazgubili. Nato so malone vsi govorniki ugotovili naslednje: metliški občini, pravzaprav Beli krajini, so potrebni dobri kadri. Le z njihovo pomočjo se bo namreč lahko pokrajina re ostalosti.

Nato je konferenca dopo sprejela akcijski program, nat v drugi točki ocenili gospod banja v letu 1976/77. Dolgo in zanimiva seja je v drugem postala precej dolgočasna. Po niki v svojih prebranih pri niso povedali skoraj nič nove lo se je, da preveč obljubljajo berejo „lanska poročila". N bolj vsebinsko zanimivo je p proti koncu, ko so razpravljali logah komunistov po kra skupnostih. Člani ZK naj bi v bodoče poskrbeli, da bi en vselej onemogočili „zaostalost vah" nekaterih posameznikov, večkrat tudi načrtno zavirajo krajevnih skupnosti.

J. PE

SPREHOD PO METLI

V NEKATERIH DELOVN ORGANIZACIJAH so nabavili teste, s katerimi bodo prevero kdo je tisti, ki se ga na delovn mestu preveč nacuka. Nekateri do razkrinkani, drugi pa bodo zali zlobnežem jezike, saj so bil kateri po krivici obtoženi, da bo domov preveč dobre volje in ru ga nosu. Čas je že bil, da se nap red, je pa čudno, kako pride alko v delovne prostore mimo sicer strogih vratarjev.

PROMET SKOZI MESTO je dni zelo gost in ne pojenja ponoči. To vam lahko potrdijo novalci ob Cesti bratstva in enot sti, ki so prisiljeni poslušati drdra in ga bodo še nekaj časa, dokler bo urejena obvoznica za Sv. Roko Daleč je še to.

UČILNICE IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA v Beti so polne tudi ob sobotah, ko sicer v njih ni red ga pouka, potekajo pa tečaji za vo nike avtomobilov, traktorjev, v nj so gostovali slušatelji občinske poli tične šole, znanje si nabirajo dijaki srednje tehniške šole, a tudi študen je višje tekstilne šole. Že zdaj je ce ter premajhen, zato ni nič čudnega, da že razmišljajo o novogradnji.

metliški tednik

Na proslavah delegacije

Pred kratkim je imela organizacija občinskega odbora ZZB NOV Metlika sestanek, na katerem je pregledala, kako člani uresničujejo že v začetku leta zastavljene naloge. Ugotovili so, da akcije po vseh krajevnih skupnostih dobro potekajo, čeprav so v nekaterih precej bolj prizadevni kot v drugih.

Tako so letos postavili ploščo na poslopju KZ v Gradcu in spomenik v Borštu. Z njim so obeležili boj prve belokranjske partijske celice in prvo Društvo kmečkih fantov in deklet, ploščo v Čurilih pa bodo postavili kasneje. Borci iz Slamne vasi so s pomočjo predsedstva ZZB postavili lep krajevni spomenik padlim borcem te skupnosti in razvili svoj prapor. Navzlic vsem prizadevanjem pa udeležba na lepi proslavi ni bila najboljša. Zato je tov. Kepic med drugim predlagal, naj bi vsaka krajevna skupnost v občini in vsako krajevno združenje borcev poslej poskrbelo za številnejšo delegacijo. Prisotnost krajevnih skupnosti bo namreč dokaz enotnosti, politične pripadnosti in obenem priznanje kraju, ki pripravi srečanje. Na sestanku so nato ugotovili, da imajo vsa združenja borčevski prapor. Izjema je le ZB Graborvec. Če bi se borci v tem združenju le malo potrudili, bi prapor lahko že imeli.

Nato so se člani pogovarjali še o prihodnjih nalogah. Delovni program je dokaj obsežen, vendar predsedstvo ZZB zagotavlja, da ga bo v celoti uresničilo.

prodajna razstava pohištva in dopolnilne stanovanjske opreme

meblo za lep dom

MEBLO

novo mesto

osnovna šola „grm" – telovadnica

od 7. 7. do 17. 7. 1977

odprto vsak dan od 9h do 19h

tudi ob nedeljah

OPEKARNA ZALOG ◉ NOVO MESTO p. o.

TEL. 21403, 22291 • P.P. 10 • ŽEL. POSTAJA NOVO MESTO

GRADITELJI!

Če se še niste odločili, kakšno stropno konstrukcijo boste uporabili za hišo, bi vam radi pomagali pri odločitvi. V sodelovanju z Opekarno Ptuj izdelujemo in vam lahko dobavimo v naši trgovini z gradbenim materialom v Zalogu strop „MAP", ki je najsodobnejši armiranobetonski opečni strop in v celoti izpolnjuje vse sodobne zahteve gradbene tehnologije.
Sestoji iz nosilcev dolžine 1.80 m do 6.50 m; prinesite s sabo načrt hiše, potrebne dolžine in količine izračunamo mi. Nosilci so lahki, saj je njihova teža komaj 9 kg na tekoči meter. Tudi opaži niso potrebni, le podpore na 2–3 m, ter polnila, ki jih potrebujete 8 kosov za 1 m2 stropa. Tako je vsa spodnja površina v celoti opečna in ima odlične zvočno-toplotno izolacijske lastnosti. „MAP" STROPNA KONSTRUKCIJA se odlično dopolnjuje z našimi zidnimi elementi, ki skupaj z okenskimi in vratnimi prekladami širine 9 in 14 cm – tudi proizvodnje Opekarne Ptuj – omogočajo hitro gradnjo in zadovoljstvo ob gradnji.

Zato pomnite:

OPEČNI ZID – ZDRAVO STANOVANJE

VIATOR–TOZD „BELA KRAJINA", ČRNOMELJ

OBJAVLJA

TRI PROSTA DELOVNA MESTA VOZNIKOV V TOVORNEM PROMETU.

POGOJI:
– poklicna šola za voznike motornih vozil
– 3 leta prakse na špediciji
– uspešno opravljen psihotest
– poskusna doba 2 meseca

Prijave pošljite na Odbor za medsebojna razmerja, Viator–TOZD „BELA KRAJINA", Črnomelj, v 8 dneh po objavi.

SZDL PODPIRA KANDIDATURO

Na četrtkovi seji predsedstva občinska konferenca SZDL v Novem mestu so dali podporo kandidaturi Marjana Simiča za predsednika občinske skupščine Novo mesto. SZDL bo predlagala, naj se začne zakonsko določeni postopek, da bi predsednika Jakoba Beriča, ki odhaja na novo službeno dolžnost, zamenjal Marjan Simič, dosedanji načelnik oddelka za gospodarstvo pri SOb Novo mesto. Računajo, da bo do formalne zamenjave prišlo 1. septembra.

V ŽUŽEMBERKU BO RAZSTAVA

Društvo Ljudske tehnike pripravlja razstavo za letošnji krajevni praznik Žužemberka, ki ga bodo počastili 10. julija. Razstava bo posvečena Titovemu življenjskemu jubileju in 40-letnici dela v v partiji, kot jubileju KPS.

OD VIDA DO VIDA – Družina Frančiške Boltes in njenega sina Toneta iz Gabrja je ena izmed tistih, ki razen garanja poznajo malo raznolikosti v življenju. Njive – živina – dom. Če hočejo vse postoriti, morajo poprijeti vsi, in to od zore do trdne teme. (Foto: R. Bačer)

Račun bomo plačali mi vsi

Razsipniško obnašanje z zdravstvenim dinarjem zahteva zategnitev pasu – Nikjer ni nobene rezerve, s katero bi lahko krili nastali primanjkljaj

V novomeški občini smo letos do konca aprila porabili v zdravstvu okrog 1,2 milijona dinarjev več, kot je bilo dogovorjeno. Čezmerna poraba se kaže na več mestih.

Za zdravstveno varstvo je šlo v prvih štirih mesecih letošnjega leta 42,524.335 dinarjev, kar je 70 odst. plana izdatkov. Kar 8,5 milijona dinarjev sredstev naših zavarovancev je odteklo v občine zunaj regije. Podatki kažejo, da nekaj ni v redu. Čeprav imamo za celo vrsto bolezni specialistične ambulante s potrebno opremo in strokovnjaki doma, so naši zavarovanci že porabili za specialistično zdravljenje drugod nad 1 milijon dinarjev.

Dalje je iz podatkov razvidno, da smo od skupnih stroškov 324.000 din za prevažanje z reševalnimi avtomobili polovico te vsote porabili za prevoze zunaj naše regije. Prav tako je očitno, da naši zavarovanci radi potujejo na zdravljenje čim dlje.

Vse to bi poleg še vedno prevelike potrošnje zdravil morali uravnavati izvajalci zdravstvenega varstva, medtem ko gre na rovaš uporabnikov del prevelike porabe v obliki bolniškega staleža. Čeprav so v nekaterih večjih delovnih organizacijah, kot v IMV, Krki, Labodu že veliko naredili, da se je bolniški stalež v primeri z lanskim letom zmanjšal, take akcije ni ali pa ni učinkovita v celi vrsti drugih kolektivov.

Rezultat razsipniškega ponašanja nam bo še delal sive lase, kajti letos ni nobene rezerve več, s katero bi lahko primanjkljaj krili. Kaj lahkomiselne so izjave, ki jih je kljub vsemu še slišati, da je denar za zdravstvo še vedno bil in bo. Ni ga!

Ponovno bo potreben varčevalni program, ki pa nikakor ne bo uperjen proti pravim bolnikom, četudi ti potrebujejo pomoč v institucijah zunaj regije. Gre za onemogočanje pretiranih želja posameznikov, ki si svobodno izbiro zdravnika predstavljajo po svoje. Gre za varčevanje z zdravili, za bolje organizirano zdravstveno službo, za onemogočanje bolniškega staleža v druge namene.

Če varčevanje ne bo rodilo sadov in bo primanjkljaj ostal, ga ne bo kril nihče drug kot delovni ljudje v domači občini. Se tega zavedamo?

RIA BAČER

„Ugotavljamo, da so delegati v TOZD in oni, ki zastopajo IMV navzven, premalo, slabo in večkrat prepozno obveščeni," je povedal Jože Turk, predsednik sindikalne konference v IMV v pogovoru z Romanom Albrehtom, članom predsedstva CK ZKJ, ko se je pretekli teden mudil v Novem mestu.

Če bi gost obšel še več kolektivov, bi najbrž povsod izvedel isto. Delegati sicer dobivajo cele svežnje gradiva pred sejami, vendar se počutijo ob tem, kot bi brali „culukafrščino". Take

„Kile papirja"

pripombe je slišati z vseh strani in najbrž bo res, da je tudi v tem iskati vzrok slabe udeležbe na sejah. Dva kilograma tipkanega gradiva, ki ga delegat dobi nemalokrat pred sejo, bi moral brati s slovarjem, zato se ne prebije do konca. Obupa in po nekaj straneh odneha.

To niso posamezni primeri, o katerih bi lahko rekli: delegat ni dovolj zaveden, nima pravega odnosa, je malomaren, marveč gre za splošen pojav, kajti velikokrat delegatsko gradivo ni nerazumljivo le delegatom z nižješolsko izobrazbo in preprostim delavcem, marveč tudi intelektualcem.

V novi sezoni delegatskega delovanja bo glede tega nujen velik korak v kvaliteti obveščanja. Takšno informiranje namreč tudi veliko stane – pa učinek? Kilogrami in kilogrami delegatskega gradiva se znajdejo v kantah za smeti.

RIA BAČER

Spet po ho – ruk sistemu

Do 30. junija je 85 odst. zaposlenih v novomeški občini podpisalo samoupravne sporazume družbenih dejavnosti – Manjšina bo večini pokorna!

Več kot premalo je bilo nazadnje časa za sprejemanje in podpisovanje množice sporazumov, v naglici in obilici gradiv pa se je pri Novotehni na primer zgodilo, da so hkrati razpravljali o 53 sporazumih. Niso pa bili edini!

V novomeški občini je bil 15. junij uradno postavljeni rok za dokončanje zborov ljudi v združenem delu, na katerih bi se morali izreči za samoupravne sporazume, akcija pa se je zavlekla do 30. junija, in še ni bilo dovolj časa, da bi vsi izpolnjeni lističi prišli na svoje mesto.

Znano je, da je do 30. junija 18.145 zaposlenih podpisalo sporazume za samoupravne skupnosti otroškega varstva, izobraževanje, stanovanjske skupnosti, kulturne, telesnokulturne, zdravstvene ter skupnosti za invalidsko in pokojninsko zavarovanje. Medtem pa, začudo, sporazum o sredstvih za zagotavljanje pravic starostnega zavarovanja kmetov do tega datuma ni dobil potrebne dvotretjinske večine. Zanj se je odločilo le nekaj nad 9.000 delavcev. Ali so naenkrat postali proti kmetom, ko so jih vendar prvi podpirali vsa leta nazaj? Ali je bilo gradivo premalo razumljivo ali pa so se v množici sporazumov kje zmedli?

Vsekakor bo prišlo do razjasnitve te uganke v najkrajšem času, prav tako pa do političnih stališč, kako okarakterizirati tiste delovne organizacije in njihove samoupravne in politične organe, ki sporazumov niso podpisali. S tem so namreč pokazali neodgovoren odnos do uresničevanja temeljev družbenega plana, za katerega smo se vsi že pred letom dni odločili.

Kot dopušča zakonodaja, bodo samoupravni sporazumi postali zakon, ne samo za tiste, ki so jih podpisali, ampak tudi za one, ki so se šli izjeme. Večini daje podporo tudi zakonodaja.

R. B.

ŽE 189 EVIDENTIRANIH

Maja zastavljena predvolilna dejavnost pod okriljem Socialistične zveze je v dveh mesecih že dala prve sadove. Tako so v krajevnih skupnostih postavili koordinacijske odbore za volitve, v delovnih organizacijah pa bodo s tem v kratkem končali. Iz krajevnih skupnosti je doslej prišlo 189 predlogov za evidentiranje. Od tega je 100 evidentiranih za funkcije v družbenopolitičnih organizacijah, 89 pa je predlogov za funkcije v interesnih skupnostih. Med predlaganimi je sicer nekaj mladih in žensk, vendar ne dovolj.

Novomeška kronika

ZADOVOLJNI GOSTINCI – Dni, kakršne je nudil minuli praznik, letos ni bilo v izobilju. Razgreti obrazi, pa žejna in suha grla so iskali zatočišča na bližnjih izletniških točkah, največ pa seve v kopališčih. Šmarjeta je bila vse tri dni polna pločevine, enako je bilo tudi v Dolenjskih Toplicah, kjer pa smo v soboto beležili prvo žrtev letošnje kopalne sezone. Čez praznični vikend pa je narasla tudi Kolpa, kopalcev v njej se je kar trlo.

MOST BREZ ZNAKA – O znamenitem otoškem mostu je bilo že nekaj pisanja, haska pa prav nič. Tujce, pa tudi domače turiste številni prospekti, pa vabila in oznake vabijo v kamp na Otočcu, kjer pa jih čaka neljubo presenečenje: zaprt most. Kakšnega znaka, ki bi že poprej opozoril turista, da bo njegova pot zaman, pa nikjer. Kaj šele, da bi gostu opisali tudi drugo pot do kampa. Bojda je zadnje dni bolje, ko most za vsakim, ki pelje čezenj, sproti popravljajo.

OD GOB NAJVEČ LISIČK – Na novomeški tržnici so v ponedeljek ponujali hruške po 24 din kilogram, breskve od 30 do 32, marelice od 20 do 22, papriko 35, paradižnik med 25 in 30, solato 15 in grah po 10 din za kilo. Pojavili so se tudi prvi gobani, z zasoljenimi cenami, saj je bilo treba za pest lisičk odšteti kar 10 din.

Ena gospa je rekla, da sta trebanjski in šentviški tabor tako dobro uspela, da ju bodo vrli izvršniki novomeške ZKO prav gotovo šteli za svoji letošnji najuspešnejši prireditvi . . .

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 7. julija – Ciril in Metod
Petek, 8. julija – Špela
Sobota, 9. julija – Bogomir
Nedelja, 10. julija – Amalija
Ponedeljek, 11. julija – Olga
Torek, 12. julija – Mohor
Sreda, 13. julija – Dragan
Četrtek, 14. julija – Borut

LUNINE MENE

8. julija ob 05.38 uri – zadnji krajec

KINO

BREŽICE: 8. in 9. 7. ameriški barvni film Pregon. 10. in 11. 7. francoski barvni film Zaušnica. 12. in 13. 7. ameriški barvni film Eldorado.

BRESTANICA: 9. in 10. 7. ameriški barvni film Dvanajst žigosanih.

KRŠKO: 9. in 10. 7. ameriški film Kung-fu zeleni obad. 13. 7. švedski film Ključ za vsako ključavnico.

NOVO MESTO-KINO KRKA: Od 8. do 10. 7. Domači barvni film Rešitelj. 11. in 12. 7. italijanski barvni film Joe in Margherito. 13. in 14. 7. sovjetski barvni film Cigani grejo v nebesa.

SEVNICA: 9. in 10. 7. ameriški film Vojna med ženskami in moškimi.

RIBNICA: 9. in 10. 7. francoski barvni film Doktor Popaul.

TREBNJE: 9. in 10. 7. ameriška barvna zabavna komedija Črnobrada pošast.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

PARKET PLASTIKA VINKO NOVAK, Lebanova 37, Novo mesto, telefon 21–642 sprejme vajenca za polaganje parketa in podov iz plastičnih mas.

DEKLE, šole prosto, za lažjo pomoč v gospodinjstvu in pospravljanje bifeja, iščem. Vsa oskrba v hiši. Rezi Šinkovec, Visoko 1, 64220 Škofja Loka.

STANOVANJA

DVE NEPOROČENI dekleti iščeta opremljeno sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (2095/77).

OPREMLJENO sobo oddam fantu. Naslov v upravi lista (2097/77).

IŠČEM sobo v Novem mestu. Nada Dubravec, Zalog 25, Novo mesto.

ENOSOBNO komfortno centralno ogrevano stanovanje v Ljubljani in dvosobno komfortno z garažo in vrtom v Novem mestu zamenjam takoj za večje komfortno s centralno kurjavo v Novem mestu. Ponudbe pod „OBE NAJEMNIŠKI".

Motorna vozila

PRODAM dobro ohranjeno Lado, letnik 1972. Štukelj, Ivana Roba 30, Novo mesto.

PRODAM ZASTAVO 101, letnik 1972. Ivan Hrovat, Brod 16, Novo mesto.

PRODAM traktor znamke Fend s priključki. Andrej Šušterič, Šmarjeta 53.

PRODAM 750 lux, letnik 1976. Ogled možen v soboto od 8. do 15. ure ter od ponedeljka do srede med 16. in 18. uro na Partizanski 6, Novo mesto.

PRODAM traktor Zetor 14 KS s priključki. Vel. Bučna vas 16.

PRODAM R 4. Informacije po telefonu 21–216.

PRODAM zastavo 101, letnik 1974, prevoženih 75.000 km, registrirano do februarja 1978 za ceno 58.000 din. Ogled dopoldan. Vinko Sanjkovič, Graben 7, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjen mercedes 180 D (diesel), registriran. Češnovar, Mali Koren 1, Raka.

PRODAM traktor Deutz (25 KM) s kabino, koso in hidravliko, v uporabnem stanju. Cena po dogovoru. Ivan Veličevič, Vel. Malence 32, 68262 Krška vas.

PRODAM osebni avto Zastava 1300 karavan. Avto je generalno popravljen in na novo polakiran ter registriran do 1. 6. 1978, letnik 1972. Cena 30.000,00 din. Jože Lipar, Sp. Stari grad 53, 68270 Krško.

PRODAM spačka, letnik 1973. Naslov v upravi lista (2037/77).

PRODAM

PRODAM vrata za vikend in vezano okno s polknom ter samska okna s polkni. Naslov v upravi lista (2131/77).

PRODAM dobro nemško mlatilnico s 4-kratnim čiščenjem. Stanko Jurčič, Svetje 47, Medvode.

PRODAM večjo mlatilnico v dobrem stanju, ki čisti do kraja. Naslov v upravi lista (2101/77)

PRODAM dvoredni pletilni stroj Brother. Informacije po telefonu (068) 23–368.

PRODAM mlatilnico trosilko, malo rabljeno. Drenik, Cikava 1, Novo mesto.

POCENI prodam pohištvo za dnevno sobo. Naslov v upravi lista (2106/77).

PRODAM nov štedilnik na plin in elektriko. Naslov v upravi lista (2112/77).

UGODNO prodam prikolico za osebni avto, nosilnosti do 400 kg. Peter Kastelic, Gorenja Podgora 3, Stari trg ob Kolpi.

PRODAM novo prikolico za osebni avto. Naslov v upravi lista (2121/77).

PRODAM nov turistični kanu dvosed iz poliestra, tovarniški proizvod. Ogled: Frizerski salon Kreutz, Krško. Informacije telefon 71–439.

PRODAM skoraj novo mlatilnico (mlati, trosi, reta), in kravo, dobro mlekarico. Anton Marn, Dol. Dobrava 13, Trebnje.

PRODAM po zelo ugodni cen-belo dolgo poročno obleko št. 40. Telefon 23–521 ob sobotah od 9. do 12. ure.

PRODAM dve okni s pomičnimi polkni 120 x 120 za vikend. Naslov v upravi lista (2130/77).

PRODAM camp prikolico 3,5 m s petimi ležišči, opremljeno. Informacije na telefon 22–650.

K U P I M

KUPIM star BMW Sahara 750 ccm, medvojni tip, s prikolico ali podoben Zindap, lahko tudi v neuprabnem stanju. Branko Pečnik, Vel. Malence 44/a, 68262 Krška vas.

P O S E S T

PRODAM zazidljivo parcelo, sončna lega, elektrika na parceli. Matija Miklič, Razbore 15, Velika Loka.

NA LEPEM kraju v Ribnici prodam hišo do tretje faze, z velikim vrtom, primerno za delavnico. Ponudbe pod „ZELO UGODNO".

KMETIJO na samem najamem ali pozneje odkupim. Gorana Flaker, Erjavčeva 25, Ljubljana.

PRODAM gospodarsko poslopje v dobrem stanju, z vodovodom in elektriko, na Trebanjskem vrhu. Na razpolago je tudi načrt za novo hišo in gradbeno dovoljenje. Interesenti naj se javijo na naslov: Julka Gabrijel, Rimska cesta 25, Trebnje.

R A Z N O

V NOVEM MESTU ali zunaj sprejmem starejše ljudi, ki imajo svojo hišo, ali če hišo prodajo. Informacije v upravi lista v četrtek in petek od 12. do 13. ure.

SOLIDEN FANT 32/170, po poklicu strojnik, želi spoznati solidno dekle zaradi ženitve. Pišite s sliko na naslov: J. Bradika, 7140 Ludwigsburg, Linden str. 19, ZR Nemčija.

VDOVEC, upokojenec brez otrok, z lastnim stanovanjem, želi spoznati sebi primerno gospodinjo v starosti 50 do 65 let. Interesentke, javite se na naslov: Alojz Srovin, Senuše 49, 68273 Leskovec pri Krškem.

TISTEMU, ki mi v roku desetih dni posodi 30.000 din, dam lepo nagrado. Denar vrnem v obrokih z lepimi obrestmi. Ponudbe pod šifro „NUJNO".

SAMSKI FANT, zaposlen, z manjšim posestvom, želi spoznati preprosto dekle z dežele. Ponudbe pod šifro „NE OHRANI SAMO ZASE SKRIVNOSTI SVOJEGA SRCA".

POROČNI PRSTANI! – Za lepa in moderna poročna prstana se Vam splača pot v Ljubljano k zlatarju v Gosposki 5 (poleg univerze). – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta.

DNE 26. junija 1977 sem izgubila žensko zlato zapestnico od ženske bolnice do Nad mlini. Poštenega najditelja prosim, naj mi jo proti nagradi vrne. Naslov v upravi lista (2132/77).

V NAJEM vzamem prostor za odvetniško pisarno. Ponudbe pod „1. SEPTEMBER".

ČESTITKE

Za 13-letno sodelovanje in uspešno delo se najtopleje zahvaljujem delavcem KOMETA, konfekcija Metlika, obrata v Rosalnicah in Starem trgu ob Kolpi. Prav tako hvala lepa za prejeta darila. Želim vam še vnaprej polno uspehov, mnogo sreče in zdravja. JOŽE ZABČIĆ.

PREKLICI

JANEZ VIDIC, Smolenja vas 54/a, Novo mesto, opozarjam vsakogar, ki me bo nazival PIŠK, da ga bom sodno preganjal.

OBVESTILA

OBVEŠČAM STRANKE, da bo mlin od 15. julija do 15. avgusta zaprt. Štine, Novo mesto.

ZAHVALE

V 25. letu starosti je v Kamniških Alpah izgubil življenje naš sin, brat in vnuk

JAKA KULOVEC–CMOK

Iskreno se zahvaljujemo članom gorske reševalne službe in UJV Kranj za napore pri reševanju. Hvala brigadirjem MDA Suha krajina, mladini Straže, Gledališki skupini, krajanom in kolektivu IMV Novo mesto za tople besede ob slovesu ter vsem, ki ste darovali cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Kulovčevi in stara mama

Ljubljana, Straža pri Novem mestu

»Dolenjski list« tribuna bralcev

ZAHVALA

Kruta usoda nam je iztrgala iz družinske sreče v 50. letu starosti našega dragega moža, atka, dedka, sina, brata in strica

JOŽETA SAJEVICA

iz Novega mesta

S posebno hvaležnostjo se zahvaljujemo za takojšnjo pomoč sosedom, prijateljem in znancem. Še posebna hvala družinama Škerelj in Filipčič. Iskrena hvala tudi zdravnikom in strežnemu osebju nevrološkega oddelka. Hvala vsem, ki ste našemu atku darovali vence in cvetje ter nam pismeno ali ustno izrazili sožalje. Dolžni smo zvahalo SGP Pionir, Kegljaškemu klubu, vratarjem in uslužbencem bolnice, KZ Krka, sodelavkam delikatese 18, Novolesu in Tekstil–Commercu iz Ljubljane. Hvala tov. Venti za govor ob odprtem grobu, častni straži ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Globoko žalujoči: žena Štefka, hčerka Jožica z družino, sin Boris, mama, brata in sestre z družinami

V SPOMIN

Junija minevata dve žalostni leti, odkar nam je umrla naša zlata, nepozabna in plemenita mama

TEREZIJA ŠUKLJE

iz Grabrovca

Tih, pust in prazen je zdaj dom, kjer smo nekoč rekli: tu smo doma.

Neutolažljivi: vsi njeni!

OD 1. JULIJA TRAJNA OMEJITEV

Medtem ko smo bili prejšnja leta vajeni omejitev v prometu od 15. junija dalje v sezonskih mesecih, pa bo letos prišlo do pomembnih sprememb, potrebnih za hitrejše in nemoteno potekanje prometa na nekaterih slovenskih cestah.

Po novem nastopijo omejitve v prometu 1. julija in bodo trajne. Tovorna vozila s priklopniki ali brez njih, katerih dovoljena teža presega 5 ton, traktorji, delovni stroji, motokultivatorji, vprežna vozila in vozila, na katerih se učijo vozniški kandidati, padejo pod omejitev.

Navedena vozila ne bodo smela na cesto vsak delovni petek med 15. in 20. uro in zadnji delovni dan pred državnimi in republiškimi prazniki, če ne gre za soboto. Ob nedeljah in zadnji dan praznikov pa je zanje omejen promet med 15. in 22. uro. Posebna omejitev samo v turistični sezoni od 15. junija do 15. septembra pa velja ob sobotah med 6. in 20. uro.

Omejitev velja na cestah: Podkoren – Jesenice, Ljubljana – Bregana; Ljubelj – Podtabor; Rateče – Podkoren; Škofije – Koper – Sečovlje – Maribor – Ptuj; Šentilj – Maribor – Celje – Ljubljana – Vrhnika – Senožeče – Kozina do ankaranskega križišča; Postojna – Ilirska Bistrica – Rupa; Senožeče – Fernetiči; Hajdina pri Ptuju – Macelj; Krvavi potok – Kozina.

Traktorji, delovni stroji in vprežna vozila pa ne bodo smeli voziti tudi drugod od prvega somraka do popolne zdanitve.

ZAHVALA

Po daljši in zahrbtni bolezni nas je v 78. letu starosti za vedno zapustila dobra mama, stara mama in tašča

KAROLINA JANEŽ

z Dvora pri Žužemberku

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo dr. Kocutarju iz ZD Žužemberk, zdravstvenemu in strežnemu osebju onkološkega inštituta v Ljubljani, enaka hvala pljučnemu oddelku v Novem mestu. Hvala predstavniku DU Dvor tov. Božiču za poslovilne besede pri odprtem grobu in GD Dvor. Iskrena hvala župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: sin Lojze z družino, sorodniki in sosedje

ZAHVALA

Ob boleči in nepričakovani izgubi naše drage žene, mame, babice in prababice, sestre in tete

MARIJE KUKOVIČIČ

roj. Šerbec
iz Dolenjega Leskovca 26 pri Brestanici

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, ZB in delovnim kolektivom, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in vence ter jo spremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: mož, hčerke in sinovi z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, tete, svakinje, babice in prababice

ANGELE KOVAČIČ

iz Goriške vasi pri Mirni peči

se iskreno zahvaljujemo sosedom in vaščanom, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam kakorkoli pomagali. Zahvaljujemo se kolektivom SZV Novo mesto, TDP Novoles Straža, sostanovalcem bloka 41 – Pionir za podarjene vence. Posebna zahvala župniku za govor in opravljeni obred ter pevskemu zboru s Kapitlja Novo mesto, ter vsem, ki so jo spremili na zadnji poti in nam izrekli sožalje.

Žalujoči: sinova Tone in Franc z družinama, hčerke Malka in Pepca z družinama, Angelca, Zalka, vnuki, pravnuki in drugo sorodstvo

PRIJETNI SPOMINI. Nedavno srečanje starejših občanov, ki ga je organizirala mestna organizacija Rdečega križa v Brežicah, je bilo za več kot 200 udeležencev prijetno doživetje. Take oblike srečanja bodo povzele tudi druge krajevne skupnosti. (Foto: Jožef Teppey)

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ivan Zoran (namestnik glavnega in odgovornega urednika), Rika Bačer, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jožica Teppey in Alfred Železnik. Oblikovalec Priloge Peter Simič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100–620–107–32000–009–8–9.

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 89 din, 1 cm na določeni strani 119 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 178 din. Vsak mali oglas do 10 besed 39 din, vsaka nadaljnja beseda 3 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 8 od 15. 10. 1976. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421–1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100–601–10558 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon: (068) 23–606 – Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon (068) 23–611. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 1.00, 2.00, 3.00, 4.00, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 23.00 in 24.00. Nočni spored od 0.05 do 5.00 (razen ob torkih). Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

ČETRTEK, 7. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.20 Počitniški pozdravi. 9.40 Majhni vokalni ansambli. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.40 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 12.10 Zvoki znanih melodij. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Jože Šilc: Letošnje možnosti za izkoriščanje strnišč. 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Stari vikladatelji – mladi poslušalci. 14.40 Mehurčki. 16.00 Vrtiljak. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Arnola Andreja. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Iz literature za dva klavirja. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 8. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.20 Parada orkestrov. 9.40 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.40 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Po Talijinih poteh. 12.10 Z orkestri in solisti. 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Janez Žgajnar: Zakaj se v drugi polovici poletja pogosto zmanjša mlečnost krav. 12.40 Pihalne godbe vam igrajo. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 Glasbena pravljica. 14.20 Naši umetniki mladim poslušalcem. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Naš gost. 16.00 Vrtiljak. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Lojzeta Slaka. 20.00 Stop pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 9. JUNIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Mladina poje. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.40 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Sedem dni na radiu. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Vlado Grabovac: Izkušnje s preprečevanjem botritisa na grozdju v Jeruzalemskih goricah. 12.40 Veseli domači napevi. 15.45 S knjižnega trga. 16.00 Vrtiljak. 18.05 Gremo v kino. 18.45 Zabaval vas bo ansambel Francija Puharja. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Collegium Singidunum. 20.00 Sobotna glasbena panorama. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 10. JULIJA: 8.07 Radijska igra za otroke. 8.36 Skladbe za mladino. 9.05 Še pomnite, tovariši . .,. 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 Nedeljsko popoldne. 16.00 Zabavna radijska igra. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT – Sarajevo. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Plesna glasba za vas.

PONEDELJEK, 11. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Pesmice na potepu. 9.40 Vedre melodije. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.40 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Za vsakogar nekaj. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Lojze Hrček: Osipanje cvetov pri vinski trti. 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Vrtiljak. 18.05 Iz tuje glasbene folklore. 18.25 Zvočni signali. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Francija Flereta. 20.00 Kulturni globus. 20.10 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 12. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Počitniško popotovanje od strani do strani. 9.40 Slovenske ljudske v solističnih in zborovskih izvedbah. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.40 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Poleti promenadni koncert. 12.10 Danes smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Oskar Boehm: Zdravstveno varstvo prašičev v poletni vročini. 12.40 Po domače. 14.05 V korak z mladimi. 16.00 Vrtiljak. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Bojana Adamiča. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 21.50 Zvočne kaskade. 22.20 Jugoslovanska glasba. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 13. JULIJA: 8.08 Glasbena matineja. 9.05 Ob lahki glasbi. 9.40 Zapojmo pesem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.40 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Po svetu glasbe. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Vilko Štern: Kolikšna je najboljša in ekonomična mlečnost krav. 12.40 Pihalne godbe. 14.05 Ob izbirih ljudske glasbene umetnosti. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Spomini in pisma. 16.00 Loto vrtiljak. 18.05 Utrinki iz slovenske, jugoslovanske in svetovne zborovske glasbe. 19.35 Lahko noč, otroci! 19.45 Minute z ansamblom Mojmira Sepeta. 20.00 Glasbeni večeri RTV Ljubljana. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 7. JULIJA: 17.55 Obzornik (Lj) – 18.10 Pustolovci – serijski barvni film (Lj) – 18.40 Mozaik (Lj) – 18.45 Modri plašček – barvna serija TV Zagreb (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Prijatelji in sosedje, barvna manizanka (Lj) – 20.30 Svet 1900–1939, dokumentarna serija (Lj) – 21.30 Jazz na ekranu: Kvartet Rao Kyao (Lj) – 22.00 TV dnevnik (Lj)

PETEK, 8. JULIJA: 17.50 Obzornik (Lj) – 18.05 Profesor Baltazar, barvna risanka (Lj) – 18.15 Muzej v Chicagu – I. del (Lj) – 18.40 Mozaik (Lj) – 18.45 Brigadirski TV Studio (Sa) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) – 20.00 Propagandna oddaja (Lj) – 20.05 Edvard Munch – barvna nadaljevanka (Lj) – 20.55 Propagandna oddaja (Lj) – 21.00 Razgledi: Lepe pozdrave iz Amerike, barvna oddaja (Lj) – 21.30 I. Shaw: Bogataš in revež, barvna nadaljevanka (Lj) – 22.20 TV dnevnik (Lj)

SOBOTA, 9. julija: 16.00 Državno prvenstvo v atletiki – prenos iz Nove Gorice (za JRT II) (Lj) – 18.10 Sinovi puščave – film (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Apartman – celovečerni film (Lj) – 22.00 Propagandna oddaja (Lj) – 22.05 TV dnevnik (Lj) – 22.20 Split 77 – festival zabavne glasbe (Zg) – 23.30 625 – pregled sporeda (Lj)

NEDELJA, 10. JULIJA: 9.20 Poročila (Lj) – 9.25 Za nedeljsko dobro jutro – Čez tri gore: Savski val, barvna oddaja (Lj) – 9.50 625-pregled sporeda (Lj) – 10.10 A. J. Cronin: Zvezde gledajo z neba, barvna nadaljevanka – 11.00 Otroci sveta – barvna serija (Lj) – 11.25 Mozaik (Lj) – 11.30 Kmetijska oddaja, prenos iz Slavonske Požege (Zg) – 12.30 Poročila (do 12.35) (Lj) – Nedeljsko popoldne: Igre brez meja, Okrogli svet – 15.55 Poročila (Lj) – 16.00 Državno prvenstvo v atletiki – prenos iz Nove Gorice (za JRT II) (Lj) – 18.30 Odrske luči – zabavno glasbena oddaja (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Rubežniki – barvna nadaljevanka TV Sarajevo (Lj) – 20.45 Propagandna oddaja (Lj) – 20.50 Lesene turopoljske lepotice – barvna oddaja (Lj) – 21.25 Jazz na ekranu: Tandem Stivin Dašek – II. del barvne oddaje (Lj) – 21.40 TV dnevnik (Lj) – 21.55 Športni pregled (Bg)

PONEDELJEK, 11. JULIJA: 17.55 Obzornik (Lj) – 18.10 Človek in zemlja – serijski barvni film (Lj) – 18.40 Mozaik (Lj) – 18.45 Mladi za mlade (lok) (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 B. Shaw: Cezar in Kleopatra – barvna TV drama (Lj) – 21.18 Propagandna oddaja (Lj) – 21.20 Mozaik kratkega filma: Filmi „Sutjeska filma" Primer Ismeta Kozice, Kot da nekdo trka, Kasabe – 22.00 TV dnevnik (Lj)

TOREK, 12. JULIJA: 17.55 Obzornik (Lj) – 18.10 Pan tau – serijski barvni film (Lj) – 18.40 Mozaik (Lj) – 18.45 Ljubljanski dnevi plesa: Beograjski sodobni balet in Jazz balet Ljubljana (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Novele Henryja Jamesa – barvna nanizanka (Lj) – 20.40 Propagandna oddaja (Lj) – 20.45 G. Verdi: Aida – III. in IV. dejanje predstave madridske opere v barvah (Lj) – 21.45 TV dnevnik (Lj).

SREDA, 13. JULIJA: 18.00 Obzornik (Lj) – 18.15 Na sedmi stezi (Lj) – 18.45. Mozaik (Lj) – 18.50 B. Smetana: Prodana nevesta – odlomki iz opere (Lj) – 19.15 Risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV dnevnik (Lj) – 19.55 Propagandna oddaja (Lj) – 20.00 Film tedna: Bes (Lj) – 21.30 Propagandna oddaja (Lj) – 21.35 Včeraj, danes, jutri: Noro vreme – barvna oddaja (Lj) – 22.15 TV dnevnik (Lj)

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 25. 6. do 2. 7. 1977 so v brežiški porodnišnici rodile: Mirjana Mihalinec iz Samobora – dečka, Slobodanka Belak iz Celin – dečka, Marija Kuhar iz Sevnice – Natašo, Dragica Bašič iz Samobora – dečka, Zlata Koler iz Orešja –Petra, Ana Fila iz Brestanice – Damjana, Zlata Smerdej iz Vrhja – dečka, Breda Cesar iz Lončarjevega dola – deklico, Vera Tepuš s Senovega – Marijo, Erika Šparakl iz Velike Doline – deklico, Slavica Kolman iz Pesja – Jožico, Dragica Mogulič iz Samobora – dečka, Jagica Petrovič s Strmca – Željka, Vera Mihelič iz Samobora – Ivana, Jadranka Šabarič iz Male Gorice – dečka, Pavla Koretič iz Brloga – Martina, Gordana Boršič iz Brežic – Saša in Darinka Tihole iz Sevnice – deklico. ČESTITAMO!

– Na obrazu vam berem, da ne marate Rolling Stonesov.

– Ob tem večnem spraševanju sploh več ne vem, ali smo leopardi ali jaguarji!

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Pretekli teden so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Janez Štrbenc, član kolektiva Skupščine občine Novo mesto; Franja Pavlin, Matija Slak, Martin Udovč, Levko Florjančič, Vinko Osolnik, Ivan Zupančič, Franc Mravinec, Slavko Mrak, Jože Turk, Vid Golob, Angela Golob, Alojz Gotlib, Alojz Novak, Alojz Bučar, Martin Šimc, Slavka Jerman, Fani Penca, Franc Šalehar, Anton Zajc, Ivan Velikonja, Stane Vovko, Marija Colnar in Ivan Gazvoda, člani Krke, tovarne zdravil, Novo mesto; Slavka Cekuta, Martina Burger, Martina Plesničar, Angelca Blatnik in Ivanka Jenič, članice Splošne bolnice, Novo mesto; Jože Fabjan, Marjan Kocjan, Branko Pavček, Jože Šenica, Darinka Količ, Silva Kavšček, Jelka Bučar, Jože Župevec, Josip Rajci, Marija Ivačič in Anton Ivačič, člani Novolesa, Straža; Mihaela Turk, Bojan Florjančič, Fani Pirnar, Jože Šulc, Jože Jerman, Martin Kozan, Štefka Šobar, Štefka Kulovec, Roman Mlakar, Magda Klemenčič, Jože Dragman, Branko Vehar in Jožica Kranjc, člani Novoteksa, Novo mesto; Ante Stipanovič, Jože Šiško, Jože Simonič, Marko Maljuna, Gašper Jakše, Aco Gunculovič, Irena Bošković in Vlado Barunčič, člani ŽTP Novo mesto; Jože Mikec, Uroš Čolič in Jože Vidmar, člani SVP Novo mesto; Milena Florjančič, Ivan Zajc in Milan Novak, člani Iskre, Novo mesto; Dušan Erhnovic, član Zdravstvenega doma, Novo mesto; Stojan Majcen, član Zavoda za zdravstveno varstvo, Novo mesto; Kristina Mihalič, Danijel Kavšček, Alojz Muhič, Jakob Kulovec, Jože Mervar in Franc Gregorčič, člani IMV Novo mesto; Darko Pavlin, Slavka Pavlin, Joža Lukšič, Anica Udovič, Marija Klobučar, Antonija Vene, Jožica Fink in Ljudmila Nadu, člani Industrije obutve, Novo mesto; Jože Šimenc, delavec iz Podgore; Ivan Gazvoda, član Gozdnega gospodarstva, Novo mesto; Štefan Krevs, član Marcatorja, Novo mesto; Jože Canželj, član Beti, Mirna peč; Jože Staniša, Vinko Zagorc in Tone Bartolj, graverji iz Novega mesta; Nežka Staniša, Samo Zupančič, Jožica Drab in Marija Stangelj, članice Krima, Novo mesto; Alojz Žabkar in Ignac Zupan, člana Iskre, Šentjernej; Slavka Radovan, članica Laboda, Novo mesto; Danica Kavšček, članica Ele, Novo mesto; Anton Polc, uslužbenec iz Novega mesta; Nežka Drčar, članica SDK Novo mesto; Danica Kovač, članica Novoteksa, Novo mesto.

Ivan Radoš, Marija Verček, Drago Vavpotič, Alojz Hočevar, Marjan Canželj, Ciril Progar, Viktor Avsec in Andrej Nikolič, člani Novoteska, Novo mesto; Dominik Kren, Angela Bašelj, Janez Kermc, Alojz Jamšek, Dušan Kren, Jože Seničar, Darko Cugelj, Meta Črnič, Stanka Rozman, Jelka Pešič, Ana Kabur, Nada Pelko, Tončka Gorjanc, Jože Gliha in Jože Lokovšek, člani Krke, tovarne zdravil, Novo mesto; Alojz Knafelj, Egidij Jarc, Karel Rebernik, Ivanka Zupančič, Štefka Maver, Jože Novinc, Anton Vidmar, Ivan Stopar, Ivan Springer, Marjan Kum, Franc Zupančič, Fanika Avguštin, Jože Avguštin, Pavle Tisovec, Slavko Špelko, Franc Berkopec, Marjan Medved in Majda Gnidovec, člani Novolesa, Straža; Roman Faleskini in Marjan Klobučar, člana Novotehne, Novo mesto; Jože Cimprič, Alojz Novak, Franc Zupančič, Ivan Ferkol in Jože Dolinar, člani IMV Novo mesto; Alojz Smerke in Jože Srebrnjak, člana Mercatorja, Novo mesto; dr. Ludvika Baraga, članica Splošne bolnice, Novo mesto; Drago Jenič in Rajko Kumelj, člana Gozdnega gospodarstva, Novo mesto; Anton Kraševec, član Iskre, Novo mesto; Matjaž Mejač, član Ele, Novo mesto; Franc Struna, Srečko Rozman, Franc Jaketič, člani Pionirja, Novo mesto.

— Zadnje čase se tako čudno počutim.
— Poskusi s florianom.
— Saj bi res, če mi daš njegov naslov.

Jame se držati bolj modro in postavno, pa zahteva od okolice tudi večjo obzirnost in spoštljivost. Če je krčmarska hči, jo je treba klicati pit, sicer bi zamerila. Začenja se razgovarjati z odraščenimi fanti, z brkatimi možaki, nezrelih fantalinov se že nekoliko sramuje in ogiblje. Oblači se vsako nedeljo bolj skrbljivo, po glavi ji roji, kako bi se mogla kaj nališpati. Komaj je dovršila štirinajsto leto, se more že človek razgovarjati z njo kakor s kako odraščeno. S petnajstim letom imajo nekatere vsa znamenja zrelosti, telesna in duševna. Do devetnajstega leta uživajo svojo zlato dobo. Potem nastopa resnejši, dasi še zmerom veseli čas snubitve in možitve. Do petindvajsetega leta se preseljuje večina tistih, katerim je uganjena kaj večja dota – na priliko vsaj tri sto goldinarjev – iz očetovega doma v hišo svojega ženina in moža. Če se vpraša za vse lastnosti dolenjske device, ni lahko odgovoriti. Vsak kraj, vsaka razmera jih preustvarja nekoliko drugače. Huda revščina, pretežko delo, slabi roditelji in druge neugodne okolnosti odrejajo borno truplo, pokvarjeno dušo. Ali tudi prevelika obilnost, lenoba in predobri starši delajo več škode kakor prave koristi, sosebno srcu in duhu.

Mislimo si tedaj mlado Dolenjko srednjega stanu, kateri se ne godi ne preslabo pa tudi ne predobro, ki ima starše navadne slovenske krvi in pameti, in poglejmo, kakova je. Podoba nas bo v marsikakem oziru zanimala in očarala. Truplo se ne oblikuje ne z gorenjsko velikostjo ne močjo – je rajši majhno ko veliko. Ali kako štorasto in nerodno se drži modra gorenjska Mina proti veseli dolenjski Reziki! Dolenjka je živo srebro, urna, spretna, skačna, gibka, voljna, vsaka žilica in čutnica izpolnjuje svoj namen, razodeva ogenj in življenje. Debele kosti, mesnatost, loj išči na Gorenjskem, kjer se nahaja takega blaga na izbiro. Na Dolenjskem ga boš našel tudi sem pa tam, ali kako redkokje in kako malo! Toliko več pa boš našel tu nežnih oblik, tenkih črt, gosposkih obrisov in obrazov, žilavosti, vztrajnih kit in vroče, dirjajoče krvi. Glavo pokrivajo dekletom lasje, ne prav črni, še manj pa beli, kakor se pravi, kostanjasti. Njihovo svetlobo umejo Dolenjke na razen način polepšati in pomnožiti, nekatere z oljem, druge z različnimi mastmi, katere si včasi kupijo, včasi narede same, sploh pa z mrzlo vodo in če je mogoče, s studenčnico. Te in druge take lepoto povišujoče reči pa opravljajo tako skrivaj, da vedo zanje komaj prijateljice, starši pa nikoli ne, razen če skrbna mati napeljuje hčerko še sama in ji dragovoljno o tem delu pomaga. Tudi tuji, francoski in laški kupci so že izvedeli za krasne dolenjske kite in so jih jeli zadnjih pet let skupljevati. Veliko siromaštvo in skopost staršev je primorala že marsikatero, da se je znebila jokaje svilnega pokrivala svoje glavice, ali z nepopisno nevoljo so tirale od praga te trgovce vse druge deklice, za noben denar na svetu se ne bi dale ostriči in osramotiti. Razširila se je vera, da lase kupujejo nevarni sleparji, da z njimi čarajo. Človeku, čigar las sem se polastil, naredim lahko mrzlico, ki ga tri leta ne pusti, pa tudi drugim ljudem delajo z njimi hudobneži neznansko škodo. Dolenjk ne diči tako mogočno čelo kakor srbske sestre, ali je zato pa bolj vedro, veselo, brezskrbno. Pod njim se širijo temne, goste obrvi, „kako pijavice" bi rekel Srb, pod obrvmi pa svetijo in bliskajo mila, rosna očesca: največja krasota dolenjske device. Pod majhnim, tumpastim noskom se nam smehljajo ljubezniva, jagodasta, večidel prav mala usteca, vredna, da se ljubijo in da se prosi za povračilo. Moja teta lukovška je včasi govorila: „Ta človek ga gotovo rad pije, ker ima tako dolenjske žnable." Vprašal sem jo, kaki so ti dolenjski žnabli, pa mi je rekla, da drobni in tenki, dostikrat ne debelejši kakor list papirja. Teh besed sem se spomnil dostikrat, gledajoč Dolenjke. Teta je trdila prav. Po pravici slovi zorni obraz gorenjskih deklic, da je posut z makom in kresnicami, da se mesi v njem mleko s krvjo. Od nižje lege ze emlje in gorkejšega sonca so dolenjska lica skoraj vselej ogorela, rjavkasta, včasi celo črnkasta, ali nas mikajo in navdušujejo zato z dražestmi druge vrste: s tenko kožico, nežnimi potezami, mestno podobo in marsikdaj tudi s čarobnimi jamicami, ki se udirajo tudi v njih, ne samo v okrogli, lični bradici. Spletati in oblačiti se znajo Dolenjke, da naj se Gorenjke skrijejo. Vse je tako naravno, ubrano, na lahko in vendar ne ohlapno; telo je sicer spodobno zagrnjeno, ali se ga oprava prijema tako tesno, da se ne taji in ne gubi očem nobena lepa oblika, ne kipeči, golobji nedri, ne vitka, pravilna rast stegen in trupla. Male nožice stopkajo tako urno in mehko, da se dotikajo komaj zemlje. Še pred tridesetimi leti so se oblačile ženske sploh v domače platno, v mestni okolici ravno tako kakor v Šentjerneju ali Žužemberku, kvečjemu, če so devala dekleta pavolnat robec okoli glave. Dandanašnji je domači pridelek izgubil ceno, na veliko škodo za kmečki imetek se kupuje volnato in pavolnato blago, ki dohaja iz domačih, večidel pa iz tujih nemških in čeških tvornic. V eni reči pa je sijajno zmagala slovenska šega: glava se ovija z robcem samo ob delavnikih, ob nedeljah in slovesnih prilikah pa vlada zopet prekrasna narodna peča, ki je bila pred desetimi leti že skoraj zginila iz dolenjske nošnje. Glede druge oprave posnemajo kmetice nižje meščanke. Ni še dolgo, ko so se šopirile z obroči daljnje hribovke. Po širokih krilih, mrežah in zobcih hrepeni že najzadnja dolenjska hči. Pred tridesetimi leti je zadostovala ena spodnja kikla, dandanašnji se zdi marsikateri še premalo, če ima štiri. Ali ta hvala pa se mora dati Dolenjkam, da se oblačijo okusno, prijetno za oči tudi omikanega in gosposkega človeka. Gorenjke ljubijo presvetle, vpijoče barve in ne poznajo, katere barve se ujemajo in katere ne.

Portret tega tedna

„Ne žejnih čez vodo!"

Henrik Omerzu bi bil danes godbenik, če ne bi vmes poseglo prvo življenjsko razočaranje. Kot šolarja ga je nadvse mikalo igrati pri vojaški godbi. To je bil njegov poklicni sen, zato se je po slovesu od osnovnošolskih klopi odpeljal naravnost na Reko. Na Trsatu je uspešno opravil sprejemni izpit za vojaško glasbeno šolo. V njegovo veliko razočaranje so ga potem obvestili, da ni sprejet. Čez mesec dni pa je dobil sporočilo, da se lahko vpiše. Tedaj je že delal v trgovini. Izgubil je tudi nekaj poguma, zato je opustil misel na prvotni poklic.

V trgovini je zadovoljen. Dela pri Posavju v Brežicah in je že dvajset let šef v skladišču tekstila. To so bila plodna poklicna leta, pa tudi leta zavzetega družbenopolitičnega in samoupravnega udejstvovanja. Ker je zaposlen v majhnem kolektivu, so ga hitro vključili v delo samoupravnih organov in sindikata. Član delavskega sveta je postal takoj, ko je prišel od vojakov. Potem so se funkcije kar vrstile, pa ne samo v kolektivu, ampak tudi v političnem življenju občine. Veliko časa je prebil na sestankih.

Pri delu z ljudmi ni imel težav. Doslej mu ni še nihče odrekel sodelovanja. Po njegovem trdnem prepričanju je vse odvisno od tega, kako kdo vodi akcijo. V podjetju ali v krajevni skupnosti so jo ljudje vedno pripravljeni izpeljati, če jih znajo pridobiti zanjo, če vidijo nek cilj. Res pa je, da je treba nastopati prepričljivo, z argumenti, saj so danes že vsi toliko razgledani, da jih ni mogoče prepeljati žejne čez vodo.

Tovariš Omerzu najbolj sovraži dolge sestanke, razvlečene, s frazami zasičene referate, ki omrtvijo pobude za razpravo, zaradi katere se občani zberejo. Želi si predvsem več konkretnega dela in razumljivega pojasnjevanja. Moti ga tudi, ker se je vsepovsod razpasla razvada, da preveč dolžnosti obešajo na iste ljudi. To ne zagotavlja uspeha, saj več ljudi več zmore in več ve. Proste ure preživlja Henrik Omrezu v svojem vinogradu, s katerim ima veliko veselje. To je mlad majhen nasad in čeprav mu je letos veliko pozeblo, rad zahaja tja. Za vinogradništvo se je navdušil, odkar sta z ženo začela graditi hišo v domačem kraju, v Arnovem selu. Prej sta preživela petnajst let v Brežicah, zdaj pa za vse na svetu ne bi več zamenjal vasi z mestom. V Arnovem selu se je rodil, zato ga je vedno vleklo nazaj. Bil je sin številne družine, osmi otrok po vrsti. Oče je bil kolar, imel pa je tudi nekaj zemlje. S svojim poklicem si je petnajst let služil kruh v Ameriki. Mati je Henriku umrla avgusta 1940. Star je bil štiri leta, njegov mlajši brat pa štiri mesece. Oče je moral 1941 v izgnanstvo s tremi malimi otroki. To so bila grenka leta otroštva. Po vojni je Henrik preživel mladost pri sorodnikih v sosednjem Dečnem selu. Od tam se je šel učit in od tam se je tudi oženil ter začel samostojno življenje.

Zdaj, ko je spet v domačem kraju, se je pridružil pevcem moškega zbora Prosvetnega društva Oton Župančič v Artičah. Zelo rad zahaja mednje, saj vaje niso samo vaje, ampak priložnost, da se pomenijo o vseh problemih krajevne skupnosti, v kateri živi.

Tako se nam danes predstavlja tovariš Omerzu, ki je za svoj prispevek k razvijanju samoupravnih odnosov 27. junija v Ljubljani prejel priznanje in nagrado samoupravljalcev.

JOŽICA TEPPEY

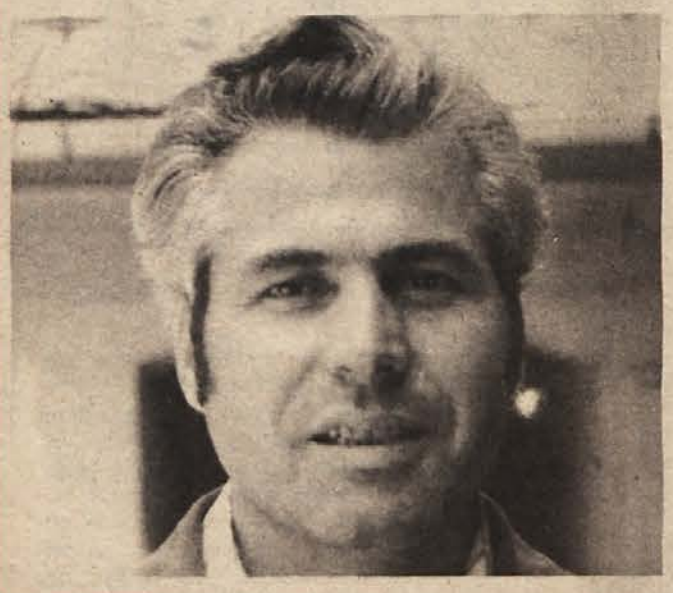

OBUJANJE SPOMINOV – Pionirji slovenskega tabora „Sutjeska 77" so imeli ob dnevu borca krajši izlet k spomeniku na Rok pri Šmihelu, kjer jim je Tone Valentinčič govoril o partizanskih bojih v okolici Novega mesta in o smrti narodnega heroja Zvonka Runka-Pavleta. (Foto: J. Pavlin)

„Jugoslavija v malem" v Šmihelu

80 pionirjev iz 8 jugoslovanskih mest na 20. slovenskem taboru „Sutjeska 77"

V soboto, 2. julija, je v Dijaški dom v Šmihelu pri Novem mestu prišlo osemdeset pionirjev iz osmih mest jugoslovanskih republik in avtonomnih pokrajin, ki bodo tri tedne tvorili Jugoslavijo v malem.

Prišli so iz Pazina (SR Hrvatska), Jablanice (SR BIH), Tivata (SR Črna gora), Kočanov (SR Makedonija), Niša (SR Srbija), Sombora (AP Vojvodina), Lipljana (AP Kosovo) in Slovenci iz Cerknice.

Tabor „Sutjeska" ima edinstven program, ki obsega številne kulturne in športne prireditve, obujanje spominov na NOB v pogovoru z borci, obisk pomembnih kulturnozgodovinskih in naravnih znamenitosti naše ožje domovine.

Pionirji bodo skoraj teden dni preživeli pod šotori na jasi v Dolenjskih Toplicah, ogledali si bodo nekatere večje delovne organizacije: tovarno zdravil Krka, tovarno perila Labod in Novoteks. V garniziji „Milan Majcen" bodo imeli srečanje z vojaki, na Otočcu pa jih bo sprejel predsednik IS občinske skupščine Novo mesto Avgust Avbar.

Sedaj, ko je skoraj teden dni bivanja že mimo, se je zadrega ob prvem srečanju že umaknila porajajočemu se tovarištvu. Ustanovili so samoupravno pionirsko vodstvo, organizirali krožke in se razdelili v pet čet: Gubčevo, Šercerjevo, Tomšičevo, Cankarjevo in Prešernovo.

J. PAVLIN

KOS 33., ŠTRASNER 41.

Na zveznem tekmovanju „Memorial zagrebških pilotov", ki se je končalo v nedeljo na letališču Lučko pri Zagrebu sta med 49 udeleženci startala tudi novomeška pilota Slavko Kos in Ivan Štrasner. V zelo ostri konkurenci je Kos zasedel 33., Štrasner pa 41. mesto.

Letos 7 medvedov

Divjad se je zelo razmnožila in povzroča občutno škodo

V minulem lovskem letu so lovske družine na območju ribniške občine uplenile 6 medvedov (po sprejetem načrtu naj bi jih le 5) po načrtu, ki ga predlaga komisija za lov in ribolov, pa naj bi letos odstrelili 7 medvedov. Tudi odstrel jelenjadi bodo v lovskem letu 1977/78 povečali za 21 odstotkov oz. na 108 živali. Povečanje odstrela opravičuje velik stalež jelenov in škoda, ki jo povzročajo na njivah in tudi v gozdovih.

Srnjadi pa bo odstreljene približno enako kot lani (načrt 251 živali, dejansko 244 uplenjenih srn). Predvideni odstrel predstavlja približno tretjino vse srnjadi, kar je je v revirjih lovskih družin. Največ jelenov bodo uplenili predvidoma v revirjih lovske družine Ribnica, in sicer 32, v LD Dolenja vas pa 25. Srn bodo odstrelili največ na območju ID Sodražica (70).

Našli keramiko raznih dob

Našli so jo brigadirji, ko so gradili vodovod

Več delov oziroma kosov keramike iz različnih zgodovinskih obdobij so našli mladinci, ki so v MDB Jože Boldan–Silni kopali jarke za vodovod v krajevni skupnosti Vimolj v kočevski občini. Večina najdenih delov (črepinj) je zelo verjetno iz srednjega veka, nekaj pa tudi iz mlajše dobe. Nekaj najdenih kosov pa je po prvih nepopolnih ocenah zelo verjetno prazgodovinskega izvora.

Na območju Poljanske doline, se pravi tudi krajevne skupnosti Vimolj, so bile po domnevah arheologov prazgodovinske naselbine. Tu je bilo namreč že najdenih nekaj posameznih predmetov iz prazgodovine. Prav to je kustodinja kočevskega Pokrajinskega muzeja Greta Merhar povedala tudi brigadirjem in jih zaprosila, naj bodo med delom pozorni, če bi naleteli na razne najdbe. Brigadirji so našli nad 100 delov razne keramike, med katerimi je, kot kaže, največ delov raznih posod.

Vsi zbrani predmeti so zdaj v kočevskem Pokrajinskem muzeju.

J. PRIMC

GRETA MERHAR – „Članom mladinske delovne brigade Jože Boldan–Silni gre zahvala, da smo našli veliko fragmentov keramike."

PASJI NASVET

Vse več ljubiteljev domačih živali je med nami. Tudi takih, ki so pripravljeni kupiti čistopasemskega psa, ljubiteljev pravih, ne tistih, ki bi se z njim razkazovali, pa ne vedo kje in kako. Vedeti je le potrebno, da na Dolenjskem za vzrejo službenih in športnih psov skrbi klub, ki šteje že nad 120 članov. Tu si lahko preskrbite novega člana družine, pa ne samo to, sami lahko izšolate psa na tečajih, ki jih ta klub prireja vsako leto, opravite s svojim štirinožnim prijateljem vse izpite, dobite vse strokovne nasvete in še marsikaj.

PRVA ŽRTEV TOPLIC

Neprevidnost pri kopanju navadno vsako leto terja kakšno žrtev, letos pa je prvi našel nesrečno smrt v bazenu v Dol. Toplicah 18-letni Zvonko Gregorčič iz Smolenje vasi. S starši je bil fant 3. julija na kopanju, okrog 17. ure so ga še videli v vodi, nekaj zatem pa so ga potegnili iz bazena brez zavesti. Poklicali so zdravnika, pa ni mogel nič več pomagati. Fant se je utopil.

Dva bratca sta utonila

Sava je pri Šmarčnem potegnila vase dva otroka

Strašna nesreča se je 1. julija okrog 16.45 zgodila v Šmarčnem pri Sevnici. 10-letni Mirko Simončič in njegov leto dni mlajši bratec Rajko sta ta dan staršem pomagala na njivi, potem pa sta se šla v reko hladit. Običaj je, da se v tem kraju otroci kopajo.

Fantička nista znala plavati in sta bredla ob desnem bregu Save v smeri toka. Naenkrat je Rajko, ki je bil kak meter naprej od bratca, zavpil: „Na pomoč!" in že izginjal pod gladino reke.

Mirko se ni obotavljal niti trenutek, marveč je skočil bratcu pomagat, pri tem pa je tok tudi njega odnesel dalje in tudi on je izginil pod vodo. Bratca sta skupaj utonila.

Še isti večer so trupelce Mirka Simončiča našli v vodi kakih 20 metrov od kraja nesreče.

Do onemoglosti pretepena

Ko so prišli v hišo, so videli pretresljiv prizor – Izčrpano in pretepeno Vidmarjevo so odpeljali v bolnišnico

29. junija dopoldne so v novomeško bolnišnico pripeljali 48-letno Marijo Vidmar iz Zagorice pri Vel. Gabru. Bila je povsem onemogla, močno pretepena in otrpla, tako da ni mogla niti govoriti.

Sosedje so jo našli v njenem stanovanju, ker se jim je zdelo čudno, da je deset dni ni na izpregled. Nudil se jim je grozljiv prizor. Pri zbiranju obvestil so kriminalisti in miličniki izvedeli, da je Vidmarjeva od lanske jeseni živela v družinski skupnosti z Antonom Štrusom. Ta naj bi jo zadnjih deset dni nenehno pretepal in mučil, potem je obležala v postelji brez jedi in nege.

Ljudje so takoj poklicali zdravnika in miličnike. Štrusa so prijeli in priprli, Vidmarjeva pa je v bolnišnici.

KOSMATO SREČANJE

Ni dolgo tega, ko bi se vaščan Miki, ki je brezskrbno hitel proti domu v Dule, saj so se urini kazalci že približevali polnoči, skoraj zaletel v medveda, ki je tudi v tej pozni uri, ne meneč se za okolico, hlačal čez cesto na poti v Velike Poljane. Presenečena in prestrašena drug od drugega se še pozdraviti nista utegnila. Kosmatinec je samo nekaj zabrundal in se v zadregi izgubil v temi gozda, Mikiju pa se je ob misli na dom utrnilo strašansko domotožje.

Vse do tega dne podobnih srečanj na naši poti še ni bilo. Pa se nam menda ne obetajo nenavadni karamboli?

V. PREZELJ

Še 60 kosov iz bronaste dobe

Med zadnjimi najdbami plavutasta sekira in del raznih okraskov

Na območju Debelega vrha v občini Kočevje so našli v zadnjem mesecu dni še okoli 60 starih predmetov ali kosov raznih predmetov iz brona oziroma bronaste dobe. Tako se je šteje teh najdb povzpelo iz 80, kolikor so jih našli do konca maja na okoli 140.

Med zadnjimi najdbami so posamezne katere take, ki jih doslej tu še nismo našli, kot: plavutasta sekira, del okrasne igle za v lase, del raznih pestnice, srpi, ki imajo nekatere čisto drugačne detajle, kot prej najdeni, in deli okrasne plošče (glej fotografijo).

V akciji reševanja najdb v gradbišču ceste v zadnjem mesecu dni so razen delavcev Gozdnega gospodarstva Kočevje in Gozdarstvo „Rog" sodelovali tudi pripadniki ljudske milice in dijaki gimnazije. Akcija reševanja najdb je bila tako v juniju tega dokončno uspešno zaključena.

Kustodinja kočevskega muzeja Greta Merhar se je ob naši zadnjem razgovoru ob zaključku akcije zahvalila vsem, ki so ji pomogli k njenemu uspehu.

J. PRIMC

NOVE NAJDBE – V zaključni akciji reševanja najdb iz bronaste dobe na območju Debelega vrha so našli tudi plavutasto sekiro (druga z leve zgoraj), več raznih srpov (desno) in dele raznih okraskov ter orodja oz. orožja.

PREDGRAJSKI ORKESTER – V Predgradu ob Kolpi v kočevski občini uspešno deluje orkester, ki ga sestavljajo starejši občani. Igrajo predvsem narodne pesmi. Kjer nastopajo, imajo vedno veliko poslušalcev. Na fotografiji: med nedavnim nastopom v Vimolju. (Foto: Primc)

LEPO PO STOPNICAH, TOVARIŠ!

„Verjemite, to ne gre tako enostavno. Nič nimam proti, da ste se prijavili, toda poglejte, samo za primer, mene. Pred leti sem bil vajenec v tej delovni organizaciji. Delal sem vse, kar so mi rekli. Bivši direktor me je pregovoril, da sem dokončal osnovno šolo in kmalu sem napredoval do pomočnika."

„Razumem, toda . . ."

„Da, veste, potem sem se pet let vsak dan vozil trideset kilometrov v eno smer, da sem absolviral srednjo šolo. Ni bilo lahko, ne. Vstajati sem moral ob štirih, domov sem se vračal ob osemnajstih. Tako vsak dan, celih pet let. Ob enolončnici. Če danes vidim na mizi enolončnico, se mi obrača želodec, tako so se mi enolončnice zagnusile, da. Nekaj mesecev po maturi so mi zaupali delo izmenovodje. Tri leta sem bil to. Potem pa sem si rekel: „Jožič, pljuni v roke in končaj prvo stopnjo visoke šole!" Ponudila se je namreč priložnost, da so bila predavanja blizu Repičeve drage, in v treh letih sem zgazil izpite in mirne duše sem se prijavil na razpis za vodjo temeljne organizacije. Štirje kandidati so mi konkurirali, toda komisija se je odločila zame."

„Lepo, moram priznati, da ste zelo vztrajni."

„Res je. Moja pot do mesta, ki ga imam danes, ni bila lahka. Marsičemu sem se moral odpovedati, marsikaj žrtvovati. Ko so moji vrstniki plesali, sem listal knjige, bral skripta, ko so šli na izlet, sem se pripravljal za izpite. Tako sem postopoma, klin za klinom, prišel do vodje obrata in do naziva inženir. Današnja mladež pa bi rada naenkrat vsa sedela na lepih položajih. Ne gre to kar tako, ne. Stopnico za stopnico, vam pravim: najprej vajenec, nato pomočnik pa izmenovodja pa šele nato vodja temeljne organizacije."

„Vem, toda . . ."

„Da, oprostite, pozabil sem vas vprašati, kaj ste po izobrazbi."

„Diplomirani inženir sem."

TONI GAŠPERIČ